

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1,30 CHF, Шведска 10,00 SEK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВАНИК

16. III 1990. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LII • 9 ДИН. • БРОЈ 1994

ВЕРОВАЉЕ

Веровали или не!

МРТВАЧКИ КОВЧЕГ

ЗА ПОГЛАВИЦЕ КОНГОАНСКОГ ПЛЕМЕНА БАБУЕНДЕ ПРАВИ СЕ У ОБЛИКУ ЛУДСКЕ ФИГУРЕ СА ОДЕКОМ, ПА ЧАК И ШЕШИРОМ.

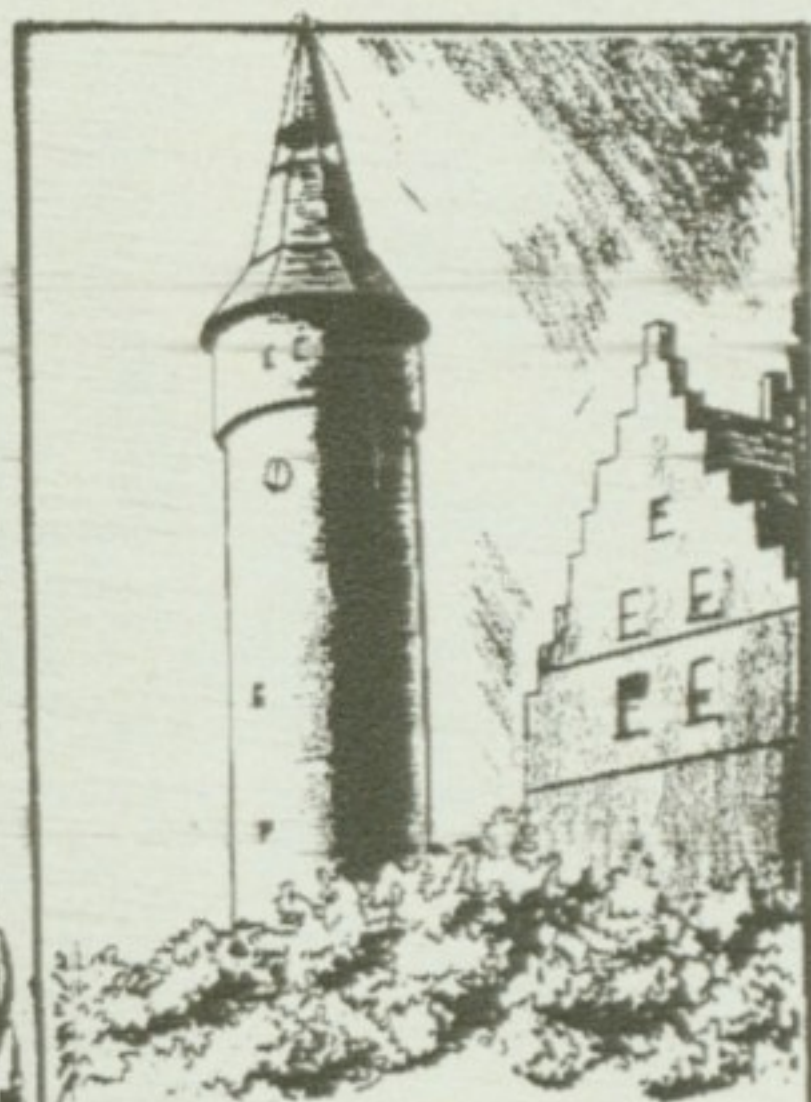
БУБА ПЕШЧАРКА

ИЗ ЈУЖНЕ АФРИКЕ, КАД ГОД ЈЕ У ОПАСНОСТИ, ЗАБИЈЕ ГЛАВУ У ПЕСАК КАО НОЈ.

ЧОВЕК С ОТВОРЕНИМ СРЦЕМ

АДУ, ТРЕКИ ВИКОТ ГРОФОВИЈЕ МОНТМОРИ У ИРСКОЈ, ЈОШ КАО ДЕТЕ ЗАДОБИО ЈЕ ТЕШКУ РАНУ ОД КОЈЕ ЈЕ ДО КРАЈА ЖИВОТА НА ГРУДИМА ИМАО ОТВОР КРОЗ КОЈИ СЕ ЛЕПО ВИДЕЛО ПУЛСИРАЊЕ СРЦА.

КРИВА КУЛА

У КИЦИНГЕНУ (НЕМАЧКА), ОНОМЕ КО ИДЕ ОКО НЕ, УВЕК ИЗГЛЕДА КАО ДА ЈЕ НАГНУТА НА ДРУГУ СТРАНУ.

ЧАСОВНИЦИ

НА ДВА ДИМЊАКА ЗГРАДЕ СИРОТИШТА У ИТВОЛУ (В. БРИТАНИЈА), ПОКАЗУЈУ САТЕ ВЕЛИКИМ КАЗАЉКАМА.

ЗЛАТНИ КАЛЕНДАР

ДАР НА КРУНИСАЊУ ШАРЛА X (1757-1836), СИМБОЛИЧНО ЈЕ ОЗНАЧАВАО ДА ЈЕ ОВАД ФРАНКУСКИ КРАЉ И ВРХОВНИ ГОСПОДАР ВРЕМЕНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

пре годину дана, без каквих видних разлога, срушио се радио-телескоп пречника 91,5 метара који је више од четврт века радио у опсерваторији Гринбенк, САД. Претпоставља се да је

узрок корозија или замор материјала. Људских жртава, срећом није било.

у Лондону је пуштен у рад метро за пошту. Посебна линија дугачка 10,5 километара изграђена је на дубини од 21 метар и повезује седам главних поштанских станица британске престонице.

Композиције вагонета, које дневно превезу 35.000 писама и пакета, умногоме су убрзале доставу поштом.

док је Едвард Хасел из енглеског града Халифакса гледао на телевизији филм о земљотресу, зачуо је звук који је био више него веран. И тама је мислио о томе какве су данас фантастичне могућности филма кад је схватио да шум не долази с екрана већ из поткровља где је експлодирала боца с кисеоником и потпуно уништила кров куће.

најмањи сат на свету направио је швајцарски часовничар Фред Суес. Велик је свега 9,9 милиметара, а тежак само два грама. Механизам му се састоји од 150 делова и показује време са завидном тачношћу.

шест одсто свих делова за данашње аутомобиле прави се од пластике, а према предвиђању научника за десет година од синтетичких маса биће половина делова, између осталог и шкољка аутомобила. То ће омогућити велику уштеду горива јер је пластична каросерија много лакша од металне.

пензионерка Фредерика Функел из Капфенберга (Аустрија) има највећу колекцију пешчаних зрна на свету, али наставља да је попуњава уз помоћ рођака, пријатеља, научника, мисонара и капетана бродова.

Фредерика већ поседује око 1000 бочица са различитим узорцима песка.

у Јапану је подигнута дванаестоспратна „гаража“ за бицикле у коју може да стане хиљаду и по двоточкаша.

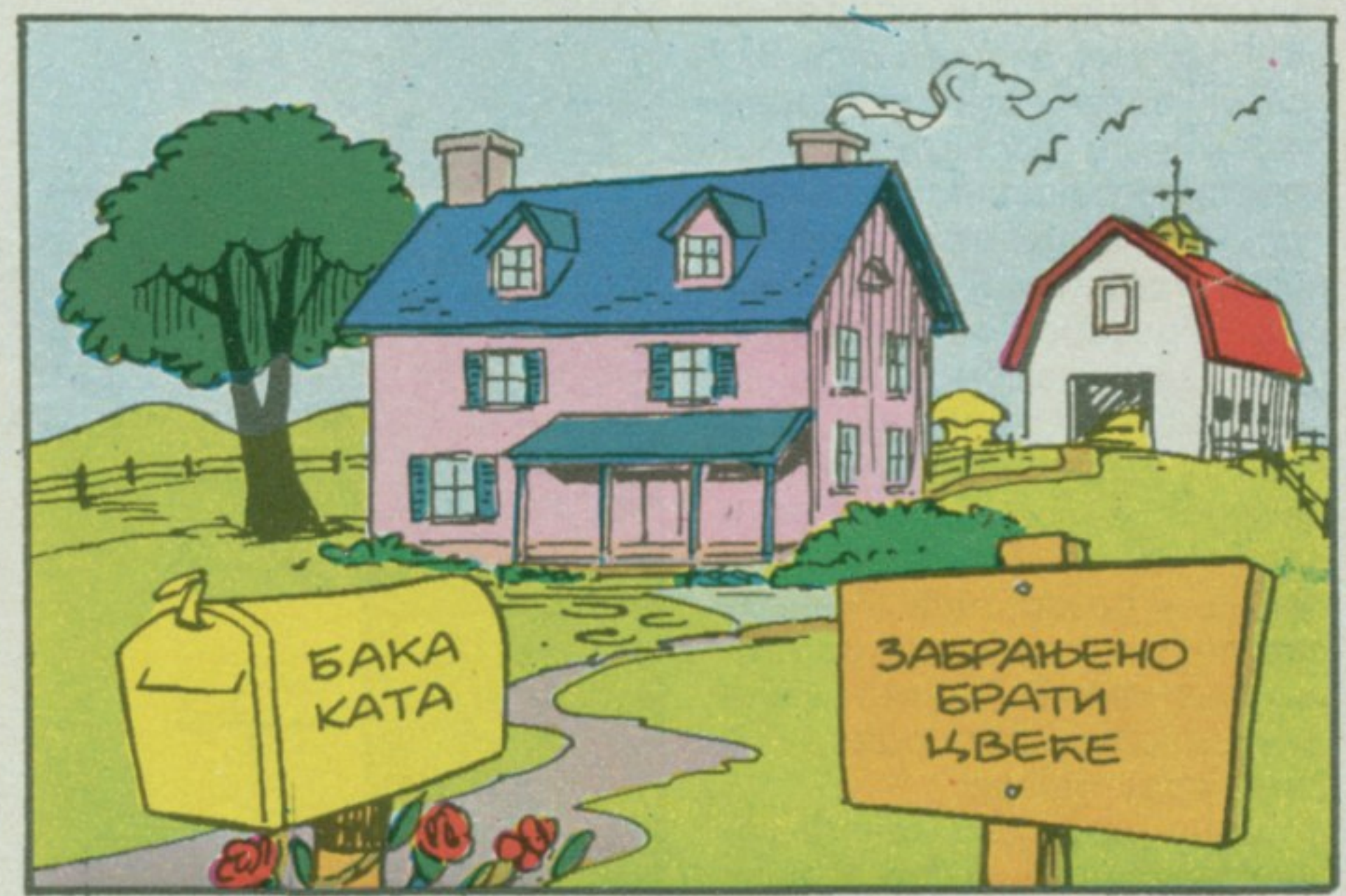
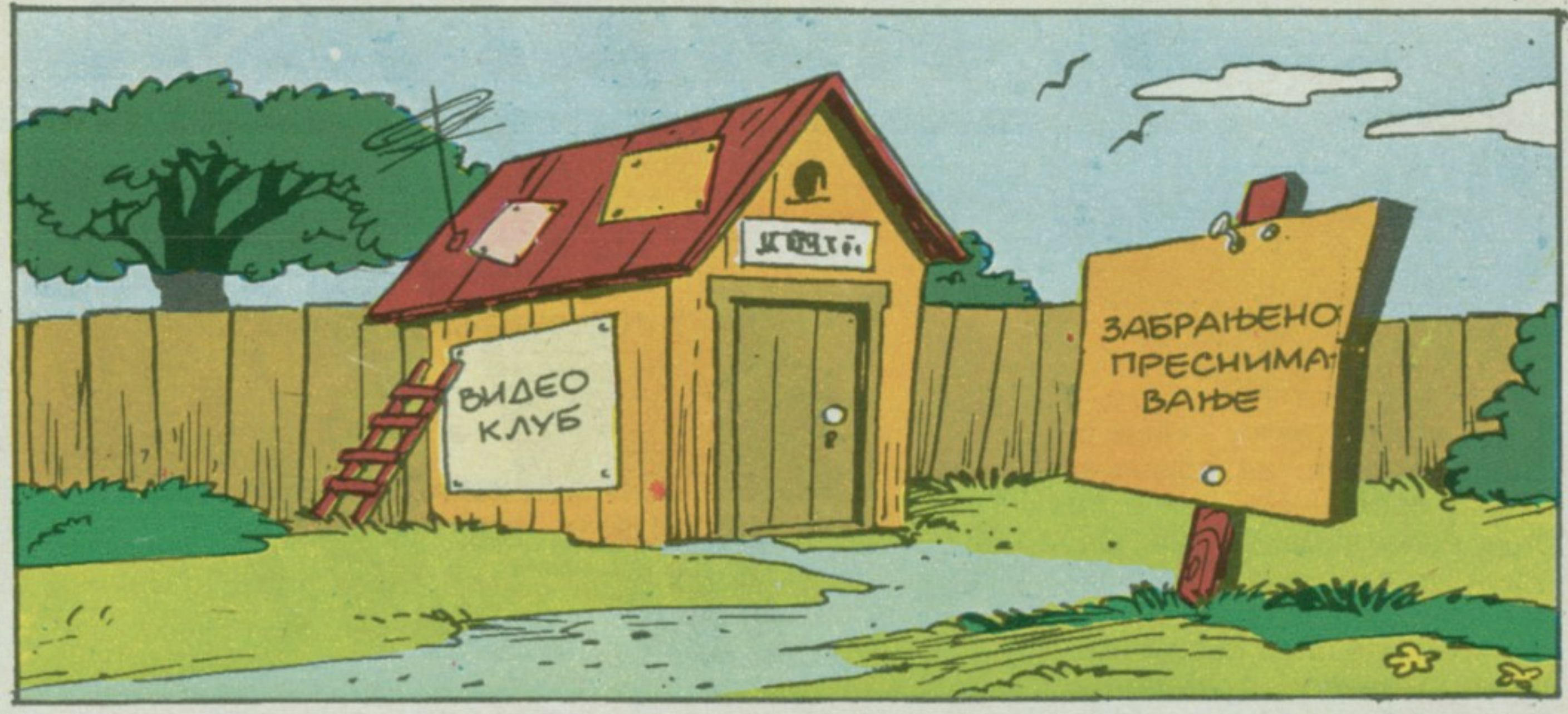

Илустровао: Зоран Петковић Петко

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

НЕБЕСКИ ЧАСОВНИК

КОПЕРНИК НИЈЕ БИО ПРВИ!

Црква Св. Крижа у Нину је мала, бела, не привлачи пажњу пролазника. Рекло би се — нема чиме. А има. Св. Криж је својеврсни соларијум. Гледајући је човек би пре помислио да пред собом има дело невештог градитеља. Оно што би требало да буде правоугаоно није, праве линије нису праве као што ни кружне нису кружне. Све је искривљено, заобљено, без видљивог разлога. И апсиде, полукружна проширења, различите су величине, положаја и облика. Осу цркве као да је повлачила пијана рука. Ни прозори не поправљају општи утисак. Сваки је друкчијег облика, некако крив.

Криво — с предумишљајем

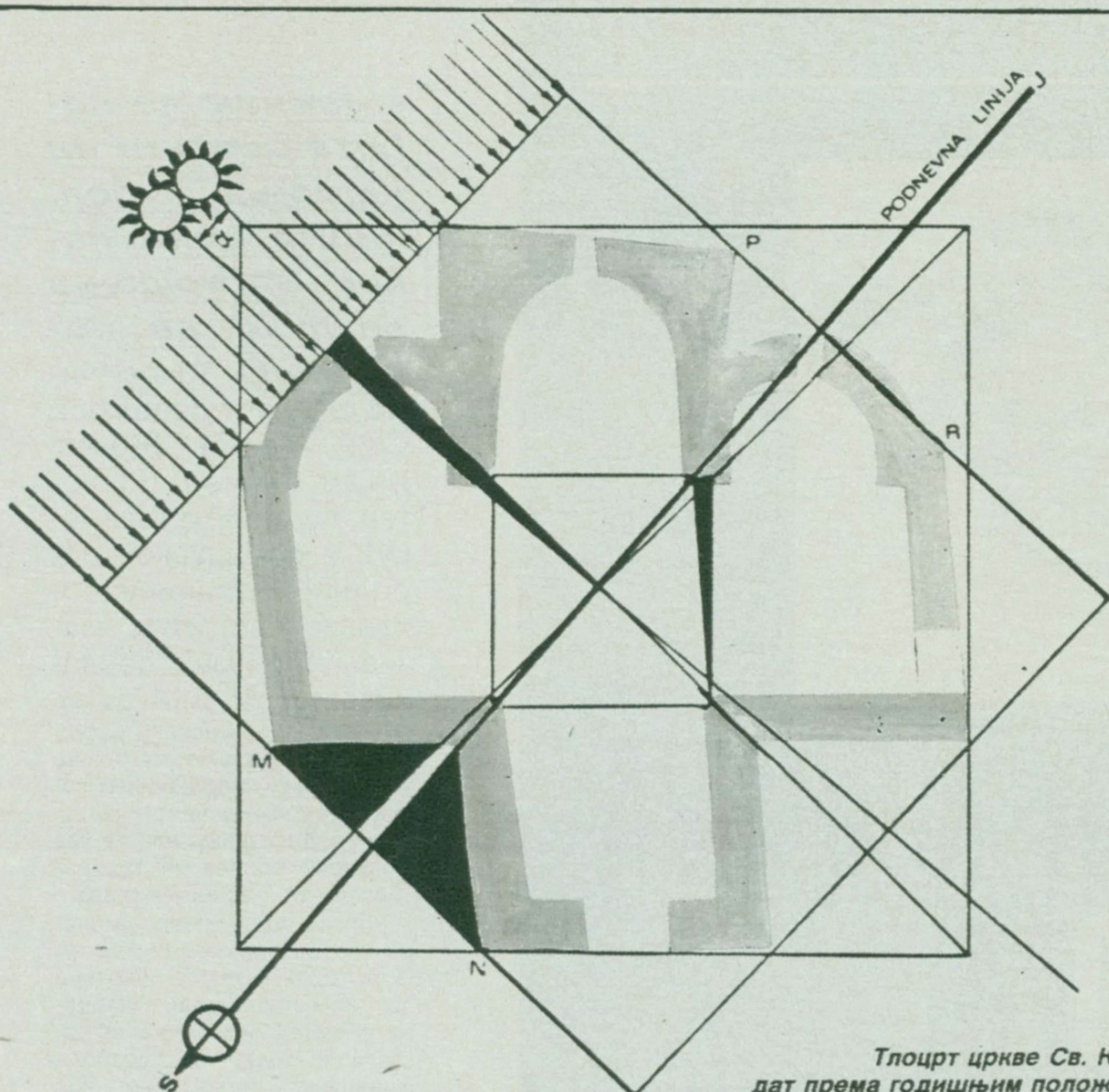
— Св. Криж није дело неспретних мајстора нити је то иједна друга црквица прероманичког периода — тврди Младен Пејаковић, професор на Ликовној академији у Загребу, човек који је добар део живота посветио старохрватској сакралној архитектури. — Тим неправилним линијама градитељи су хтели нешто. Прозоре нису правили само зато да би осветлили унутрашњост: они су били свесно изабрани облици одређеног положаја, места и величине, зеница која чека, прима и разврстава Сунчеву светлост према тачно одређеним захтевима. Рецимо, да на дан Божића зрак „одведу“ у само срце олтара.

Једна од појава коју је уочио Младен Пејаковић била је да годишње кретање Сунца одређује хоризонталне и вертикалне распореде простора у појединим црквицама и равнодневицама, месним а не географским истоком. Да би то и доказао, Младен Пејаковић морао је да чека светлост, промену годишњих доба и покаже да избор одређеног места није био нимало случајан. Уверен да је на правом путу, није се изненадио кад је, опремљен бусолом, виском, сатом и угломером открио да зрак светлости представља — казаљку. Из сата у сат она се помера, означава висину пода, границу септума (олтарне преграде) висину темена

Шта се око чега окреће, Земља око Сунца или Сунце око Земље, знало се и пет-шест векова пре рођења славног астронома. Доказ је стотинак прероманичких црквица дуж обале Јадрана и у њеном залеђу

Црквица
Св. Крижа у Нину

свода, место шкروпионице, закривљеност апсиде, да би на крају показао средишње место култа – олтар. Како дан одмиче, зрак се помера на унутрашњем зиду апсиде и његова пројекција се скраћује да би означила подне. Тачно у 12 тај зрак је, у свакој од црквица које је Младен Пејаковић изучавао, благо ишче-
завао.

Наравно да се поставља питање због чега је, и коме, било значајно да зна висину пода, границу септума, вису ну темена свода и све остале тачке које светлосна казаљка показује. Одговор је једноставан: црквена правила тачно одређују време молитве а часовника у то време, у 9, 10. и 11. веку, још није било. И шта је човеку преостало него да се поузда у једини механизам који му је стајао на располагању – Сунце. А његов зрак, казаљка, да би показао одговарајућу цифру, захтева да прође тамо где треба а не под углом под којим се иначе праве прозори и отуда сва она искривљења.

је и цела грађевина да буде окренута у тачно одређеном правцу ка месном истоку. Зашто не географском? Зато што се испред већине црквица подижу природне или вештачке препреке, зграде или планине које им заклањају исток. С места на којем се налазе излазак Сунца не може да се посматра у равнини хоризонта и зато се оно појављује са извесним закашњењем. А то закашњење је таман толико колико је Сунцу потребно да превали пут од линије хоризонта до висине препреке.

– Посматрач који би годину дана, не мењајући место посматрања, пратио изласке Сунца приметио би да оно не излази сваког јутра на истом месту – каже Младен Пејаковић. – Од пролећа до лета његов се излазак помиче према северној страни да би 21. јуна досегло најсевернију тачку пута по хоризонту. Како се ближе јесен и зима, креће се у супротном правцу, према југу, да би 21. децембра досегло најјужнији положај. Два пута годишње, почетком пролећа 21. марта и почетком јесени 23. септембра, Сунце излази у географском истоку а залази на географском западу,

што значи да су у те дане тачке изласка и заласка спојене равном цртом усправном према правцу север-југ. У том положају Сунца на хоризонту дан је једнак ноћи и наступа равнодневица односно еквиноциј. Осим две равнодневице имамо и два сунцосјаја (солстиција). Први је лети, када је дан најдужи а ноћ најкраћа, а други зими, када је дан најкраћи и ноћ најдужа. Путовање Сунца по хоризонту према северу и југу од географског истока, угао одступања од еквиноцијских тачака, различит је за свако место на земљи.

— Код црквице Св. Кржа немогуће је пратити излазак Сунца у равници хоризонта јер се на истоку од ње налази Велебит. Сунце излази толико касније и толико према југу колико му је потребно да се од линије хоризонта попне до висине гребена планине. То временско закашњење условило је да углови страница искривљене основе црквице и помак дијагонале опцртаног квадрата око основе буду једнаки баш измереном углу

између географског и месног истока на дан равноднеvice. Шта све ово значи? Разna одступања, померања и неправилности којима су прибегли градитељи цркvice Св. Крижа смишљења су зато да бележе не само дан него и сате током њега. А средњовековни сати нису током целе године били исте дужине: лети, кад Сунце излази рано а залази касно, били су дужи него зими. Размера дана и ноћи мењала се према годишњем добу па је била потребна велика вештина да се пројекција зрака светлости који означавају сате среде у простору цркве на, што једноставнији начин. Захваљујући тој вештини и том познавању долазимо до закључка да су све неправилности до којих је дошло током грађења направљене према законима географско-астрономске механике, а то опет показује да су средњовековни градитељи веома добро познавали геометријске облике, светлост и бројеве. Тешко да би светлост употребили као казаљку небеског сатног механизма да нису имали бројеве у „малом прсту“.

Олга Вукадиновић

Глава
краља
Луја XVI
у
целатовој
руци

ЧУДНОВАТА СПРАВА ДОКТОРА ГИЈОТЕНА

Творац
гиљотине
– лекар
Жозеф
Ињас
Гијотен

**– Јамчим да не-
ћете осетити ни
најмањи бол,
ништа осим ла-
ког струјања
ваздуха на по-
тиљку!**

Тим речи-
ма је, првог децембра
1789, доктор Жозеф
Ињас Гијотен (Гиљо-
тен, по старом изгово-
ру) у француској На-
родној скупштини по-
хвалио свој изум иза-
зивајући смех посла-
ника. Био је убеђен да чо-
вечанству чини велику услугу
тима што ће уместо раније
уобичајених, варварских на-
чина погубљења увести меха-
нички једноставну, али веома
ефикасну справу за брзо и
„безболно“ одсецање глава.

Упркос подсмеху политича-
ра и својих колега, успео је.
Популарно названа гиљотина
по свом проналазачу, напра-
ва с падајућим сечивом по-
стала је један од симбола
француске револуције или
бар терора који су у годинама
1793–94. спровели Робеспјер
и Сен-Жист. У Француској је
трајно усвојена и остала у
употреби до наших дана. Тач-
није, до 1981. године, када је
у тој земљи (не први пут, а
можда ни последњи) укинута
смртна казна.

Да неко справу за убијање
хвали као „хуману“ – то нам
се данас може учинити чудно.
Поготову ако знамо за суро-
вости и претеривања у доба
револуције када су се по па-
риским трговима котрљале
главе као данас лопте на тре-
нингу неког добро опремље-
ног фудбалског клуба. Треба
се, међутим, уживети у прили-
ке и начин мишљења онога
доба. Пре револуције 1789.
само су племићи имали „при-
вилегију“ да им се, у случају
смртне пресуде, глава одру-
би секиром. За особе без
„плаве“ крви били су предви-
ђени дугачки и мучни начини
погубљења који су истовре-
мено деловали као застрашу-
јући спектакл за масе: набија-
ње на колац, растезање на
точку, черечење или спаљи-
вање на ломачи.

И иначе језива смрт поста-
јала је још језивија ако „тех-
ника“ закаже. Тако се десило,
на пример, са Робером Дами-
јеном који је 1757. покушао
да убије краља Луја XV. Мада
је Његово Величанство само

лакше повређено, Дамијен је, по уобичајеном поступку за краљеубице, осуђен да буде рашчеречен (рашчетворен). Везали су му руке и ноге за четири коња, потерали их сваког на своју страну – а онда се показало да су преслаби за тај задатак. Нису успели да растргну несрећника све док им џелат није помогао сецкајући га ножем. Била је то велика брука због које је џелат заглавио у затвору.

С гиљотином таквих „гафова“ није могло да буде. Она је била модеран изум, сасвим у духу „века просвећености“ који није био толико просвећен да укине смртну казну, али се бар трудио да је обави што брже и без сувишних мука.

У складу с начелима револуционарне једнакости, сада су сви губили главу на исти начин. Није се више морало бринути да ли је осуђеников врат добро положен на пањ, да ли је секира наоштрена, да ли џелат замахује довољно снажно и прецизно. Жртва је имала само да протури главу кроз одговарајући отвор, све остало обављала је машина чије је сечиво клизило глатко, нечујно и без грешке по добро науљеном оквиру.

Из радионице клавира

Мада му је име овековечено у називу гиљотине, доктор Гијотен заправо не заслужује да се назове њеним проналазачем. Историчари су утврдили да су слична оруђа постојала неколико stoleћа раније у Италији, Немачкој, Шкотској. Истини за вољу, била су примитивнија. На немачкој гиљотини, на пример, сечиво није падало сопственом тежином, него је џелат морао по њему да удари маљем. Гијотенова главна заслуга била је у томе што се залагао за званично увођење гиљотине и за њено техничко усавршавање.

Тек после више његових захтева Народна скупштина донела је у септембру 1791. закон о увођењу гиљотине. Онда се испоставило да је Гијотен чисти теоретичар и да о предложеном техничком побољшању има сасвим мутне представе. Затражена је помоћ једног његовог колеге, доктора Луија који је дао потребне нацрте израчунавши висину оквира (пет метара), тежину сечива и остале неопходне податке.

По тим нацртима прву гиљотину израдио је – иронијом судбине – произвођач клавира Немац Тобијас Шмит који је од свих занатлија понудио најповољнију цену. Претходно су нацрти показани Лују

Један
стари
модел
гиљотине

Примитивна немачка гиљотина из 16. века

XVI, у то време још званичном поглавару државе. Краљ их је пажљиво прегледао и својеручно унео једну врло умесну измену: уместо првобитно предвиђеног полумесечастог сечива одредио је да сечиво буде косо, какво је остало све до данас. Ни слутио није да ће, непуну годину дана касније, под таквим сечивом и сам изгубити главу.

У пролеће 1792. гиљотина је најпре испробана на два леша, у дворишту париске болнице Бисетр. Потом је извесни Пелетје, разбојник и убица, имао част да први буде јавно погубљен на тргу Грев. Следећих месеци погубљења су постајала све чешћа, све посећенија и све крвавија. Двадесет првог јануара 1793. на ред је дошао и краљ оптужен за велеиздају. Његову одрубљену главу целат је извукао из кофе у коју је пала, високо је подигао и показао руљи која је кличала: „Краљ је мртав! Живела Република!”

Од тог дана постао је обичај да се глава угледних осуђеника показује маси као неки трофеј. Тако је учињено и с краљицом Маријом Антоанетом (погубљеном девет месеци после мужа), па и са Дантоном и Робеспјером, који су се најватреније залагали за краљеву смрт. Верује се да је то чињено због публице жељне узбуђења. У поређењу с погубљењима из предреволюционарних година гиљотина је била тако брза и нечујна да су гледаоци остајали разочарани. Призор одсечене главе, с вратом из кога је још капала крв, представљао им је бар неку надокнаду.

С друге стране број и учесталост погубљења били су толики да се ни најватренији љубитељ „страве и ужаса” није могао пожалити. На Тргу револуције (данашњем тргу Конкорд), где је гиљотина стајала на високом подијуму, крв је цурила потоцима, лагано се сушила и ширила несносан задах. И у провинцији је сваки већи град имао свој трг с гиљотином. Штавише, апсолутни рекорд није постигнут у Паризу него у Тулону: 200 од-

рубљених глава у једном дану.

Због таквих ужаса чули су се све одлучнији гласови протеста. Придружили су им се лекари и правници постављајући питање да ли је гиљотина заиста тако безболна и „хумана” као што се тврди. Наступа ли смрт тренутно? Шта ако је одсечена глава још неко време у стању да осети шта се с њом догађа?

Прича о Шарлоти Корде

Безброј сведока говорило је о главама којима се после одсецања, наводно, трзало лице или су чак покушавале да говоре. Највише узбуђења изазвале су приче о Шарлоти Корде осуђеној на смрт зато што је убила познатог револуционара Жан-Пола Марата. Излажући њену одсечену главу народном презиру, целат ју је ошамарио, на шта је ова — тако се бар причало — поцрвене-ла од беса! Такве гласине подстакле су нове расправе међу стручњацима и појачале нерасположење према гиљотини. Професор Си, један од најистакнутијих париских хирурга, писао је 1795. године: „Многи француски и страни посматрачи убеђени су да је смрт на гиљотини заправо једна од најсуровијих и најстрашнијих.”

Други лекари, бранећи гиљотину, објашњавали су да су покрети мишића на лицу чис-

то нервне реакције, аутоматски трзаји који нипошто не значе да у одрубљеној глави још има осећања или чак свести. Таква тумачења, мада их ни данас вероватно не бисмо сматрали погрешним, у складу су са механицистичким учењима 18. века када се сматрало да човек није ништа друго до „жива машина”. Поводом гиљотине покренута су нека од најдубљих филозофских питања: шта је душа? Има ли она своје одређено седиште у телу? Постоји ли физички бол без свести? Ако је мозак одвојен од кичмене мождине — може ли се још говорити о људском бићу?

Ма колико чудно изгледало, ове дилеме од пре два века ни до данас нису решене. Недавно је питање о хуманости гиљотине постављено двојици немачких стручњака. Професор Ханс-Јоахим Вагнер, директор Института за судску медицину на Сарском универзитету, одговорио је:

— Још у 18. веку лекари су успели помоћу електричне струје да изазову покрете уста и очију на одсеченим главама. То је јасно показивало да мишићи реагују на спољне надражаје, без обавезног учешћа мозга. Данас знамо да с престанком прилива крви у мозак истог тренутка наступа несвестица. Поједини делови тела постепено умиру, али човек тога више није свестан. Стога је одрубљивање главе, па и вешање, хуманије него други, раније уобичајени начини погубљења.

Потпуно је другог мишљења професор Корнхубер, невролог на Медицинском факултету универзитета у Улму. Он каже:

— Ја верујем да је глава Шарлоте Корде била сасвим свесна оног ужасног целатовог шамара. Можда је чак осетила и бол на образу. Мозак не умире тренутно, него постепено, отприлике тек после једног минута. Истина, прекидом крвотока и одвајањем од кичмене мождине гасе се његове нормалне функције, али многи живци који воде у мозак још су нетакнути, на пример они за вид, за слух, па делимично и чуло додира на лицу. Стога мислим да је гиљотина чудовиштан проналазак јер је сасвим могућно да је човек и после одсецања главе свестан сопственог мученичког умирања.

Изаберите сами коме ћете од двојице стручњака поверовати. А док се они не сложе — без сумње је добро што се у Француској, као и у већини других земаља, престало са одсецањем глава.

С. С.

Жртва сопственог терора: Максимилијен Робеспјер, који је заједно с другим јакобинцима хиљаде људи послао на гиљотину, и сам је тако завршио у јулу 1794.

ОВО

НИСТЕ

ЗНАЛИ

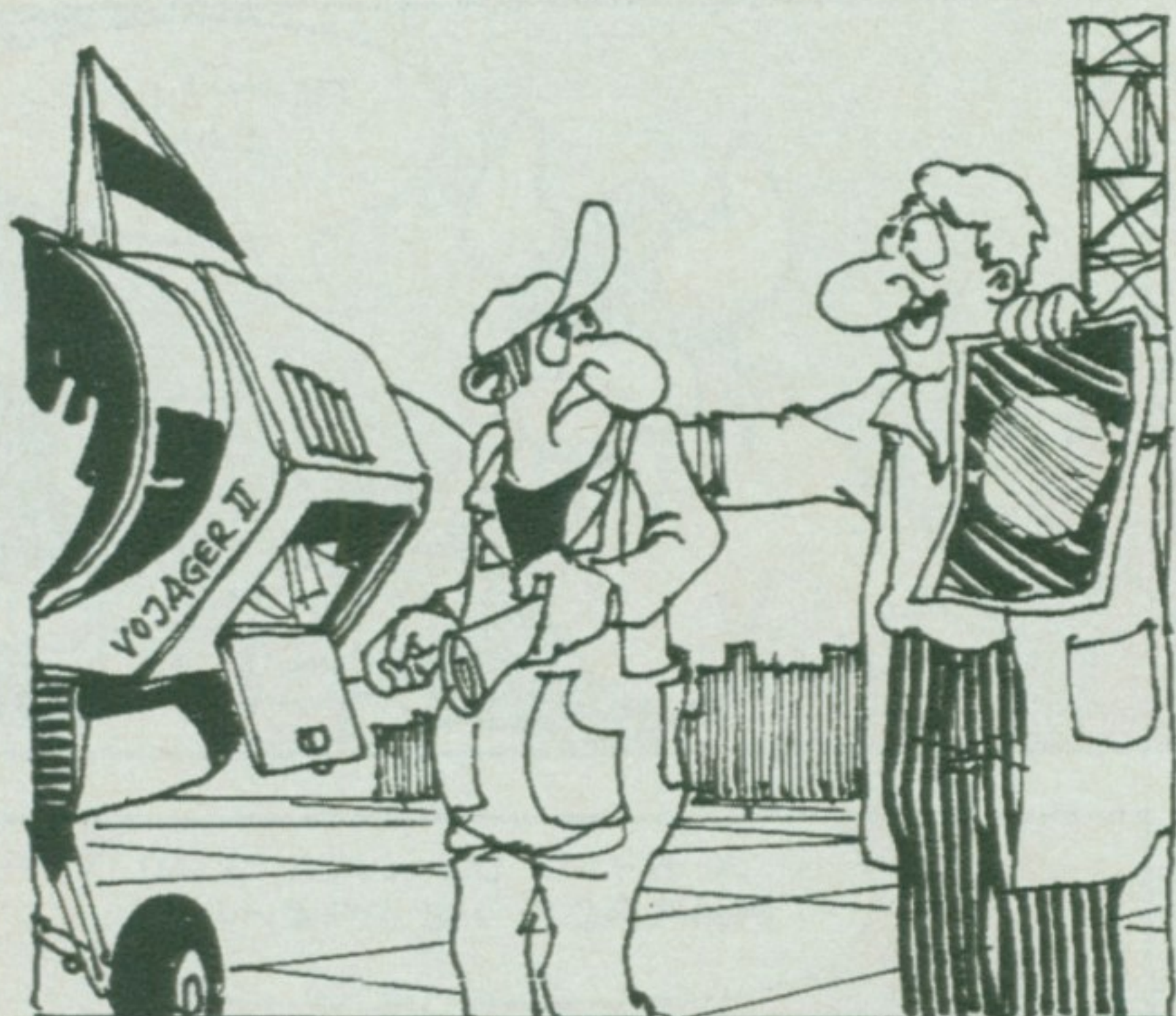
Урагани на Нептуну

На Нептуну дувају најсилнији ветрови у нашем Сунчевом систему, готово 20 пута снажнији од урагана на Земљи! Њихова брзина достиже чак 2.500 километара на час.

До таквог закључка дошли су стручњаци америчке НАСЕ проучавајући фотографије које је сонда „Војаџер 2“ послала у августу прошле године.

Донедавно се сматрало да су олује на Сатурну, 1.800 километара на час, најбрже.

Изузетно снажно струјање на површини „плаве планете“ изненадило је многе истраживаче јер је тзв. Нептунов топлотни флуks – количина топлоте коју прима са Сунца – веома слаб. Међутим, ови ветрови клизе, у ствари, на необично глатким циновским таласима гасова, тако да им је за достизање великих брзина довољна маала енергија.

Свако зрачење ШКОДИ

Деценијама се воде полемике о, како се то каже, дозвољеним дозама зрачења. Амерички национални савет за истраживања недавно је обелоданио да су икс и гама зраци опаснији него што се

претпостављало. Ризик да људи изложени малим дозама оболе од рака три до четири пута је већи него што се доскора веровало!

То је суштина извештаја о секундарним ефектима радијације, добијеног након четрдесетогодишњих систематских испитивања 76.000 преживелих становника Хиросиме и Нагасакија. Закључ-

чак је да је број оболелих од тумора пропорционалан примљеној дози и да су деца двоструко осетљивија од одраслих.

Очекује се да, сходно овим налазима, Међународна комисија за радиолошку заштиту препоручи смањива-

ње тзв. експозиционих доза: на пример, за запослене у нуклеарним постројењима са 50 и 15 милисиверта!

Радијација – потврдили су истраживачи – изазива рак, генетска изобличења, менталне поремећаје и дегенеративна обољења.

Мрављи антибиотик

Једна екипа аустралијских биолога желела је да докучи зашто мрави, наспрот пчелама и осама – иако често прелазе преко цветова – немају практично никакву улогу у опрашивању. Мислили су, испрва, да је то због тога што су им ножице мање длакаве.

Изучавајући дванаестак врста мравца на Универзитету у Сиднеју опазили су да полен губи своју моћ у додиру са овим опнокрилцима. „Кривац“ за то је метаплеурин, супстанца коју мрави излучују из жлезда грудног коша. Анализом тог секрета откривено је да је у питању липид са особинама антибиотика.

Прерије чувају климу

Сви досадашњи модели климатских промена настојали су да предвиде ефекат „стаклене баште“ на нашој планети, изучавајући искључиво тропске шуме и њихово свакодневно уништавање.

Међутим, у недавној студији Програма Уједињених нација за заштиту околине тврди се да у одржавању климатске равнотеже исто такву, веома важну, улогу играју и прерије. И да њихово ишчезавање, такође, доприноси ефекту „стаклене баште“. Прерије, наиме, упијају угљен-диоксид.

Најгушћа дискета

Инжењери IBM-а остварили су невероватан рекорд: успели су да на дискету површине око 6,5 квадратних центиметара „упакују“ милијарду битова информација. А то је 15 до 30 пута више него на класичним тврдим дисковима.

Да би постигли толику густину, користили су алуминијумске дискете премазане кобалтом. Истим металом обложили су и тзв. читаће-писаче, уређаје који уписују и читају податке са дискета.

Нове дискете биће у продаји тек за неколико година.

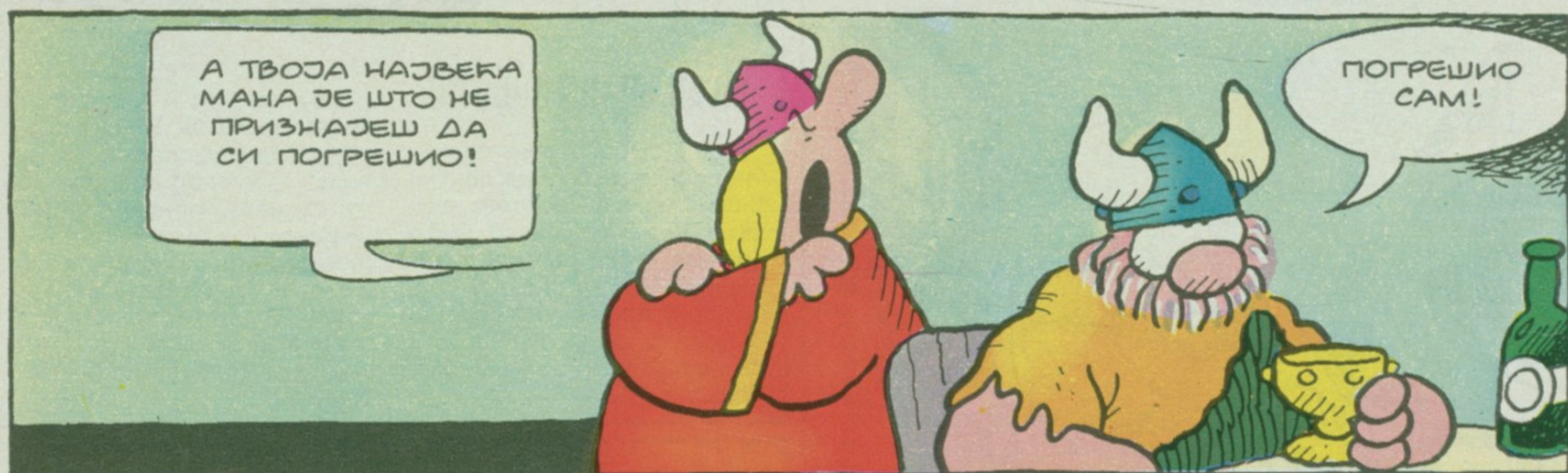
С. М. С.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАД СРЕЋА ОКРЕНЕ ЛЕЂА

НАЈнеобич- нији рат

Разгневлѐн вешћу да је краљ Алфонсо XII увређен током посете Паризу, градоначелник Лихара, варошице на југу Шпаније, објавио је рат Француској.

Мада се 300 грађана одазвало његовом ватреном позиву да ступе под оружје, нико није знао шта би требало да буде следећи потез. Ниједан хитац није био испаљен, али је, без обзира на то, градоначелник Мигуел Гарсија Саес добио надимак „Терор Сијере“.

Деведесет три године касније краљ Хуан Карлос, Алфонсов унук, посетио је Француску и, пошто је посета прошла у реду, градски савет Лихара одлучио је да 1981. године обустави непријатељства „с обзиром на сјајно држање Француза“.

НАЈнеуспешнија крађа кола

Док су чекали у аутомобилу са угашеним светлима и паркираном на прилазном путу ка гаражи господина Колина Бегса, човека на кога се сумњало да се бави „позајмљивањем“ туђих кола, два полицајца из енглеског градића Фроума осећала су како их стрпљење издаје. Не добивши никакав доказ који би поткрепио њихову сумњу, управо су се спремали да крену кад је господин Бегс дотутњао из таме украденим колима и свом снагом треснуо у њихов аутомобил.

Баксузни господин Бегс никако није схватао како је могао да му се деси такав малер. Саосећајни полицајци објаснили су му да је то био „класичан аутогол“.

НАЈнеспретнији робот

Настојећи да послује што боље, ресторан „Кавио“ у енглеском граду Литу купио је Доника, робота програмираног да ради као конобар и послужује госте вином. У лето 1980. оденули су га у црно одело, ставили му црни шешир и лептир машну, ставили му батерије и пустили у салу.

Испољавајући неочекивани елан, машина је у правом смислу речи „шизнула“: ломила је намештај, сипала вино свуда по тепиху и плашила госте све док јој се батерије нису истрошиле, глас умукнуо а глава клонула у крило једне муштерије. Кад су ревносног конструктора робота упитали како је дошло до овог дар-мара, он је одговорио да је управљање машином поверио диск-џокеју ресторана.

бољи поглед на живописну природу, позвао ју је да седне на ивицу стрме литице. Она је, слушајући своје шесто чуло, како је касније изјавила, одбила то да учини. Исто се поновило неколико дана касније када јој је предложио да ужива у лепом погледу са, врлетне Бикове главе.

Док му је супруга лежала у кревету због варичеле, Скот је запалио ватру испред њене спаваће собе, али баш тада им је дошао у посету неки рођак кога већ годинама нису видели и угасио ватру. Непоколебан, запалио је још једну ватру неколико дана касније и потпуно уништио читав стан. Госпођа Скот успела је да умакне неозлеђена.

Следећом приликом предложио јој је да стоји на сред друма тако да би он могао да вози према њој и провери кочнице аутомобила.

Ни у једном тренутку госпођа Скот није имала осећај да је магија слоге напустила њихов брак. Пошто се чинило да ништа сем, можда, мање атомске бомбе не би могло да скрене пажњу те добре жене на зле намере њеног мужа, господин Скот је најзад отишао у полицију и све признао. После саслушања један детектив је изјавио да је „госпођа Скот била апсолутно уздрмана“ кад јој је саопштено да је њен муж ковао план да је убије. „Уопште није могла да укапира шта све то значи и стајала је потпуно нема.“

Г. В.

НАЈгори пас спасилац

Кључни члан екипе за спасавање изгубљених планинара у селу Валкисела у северноиталијанским Алпима био је Бруно, бернардинац са генијалним смислом да се изгуби.

Горећи од ентузијазма, увек је јурио далеко испред екипе. Једном приликом 1982. године спасилачка екипа морала је да утроши више времена да нађе Бруна него планинаре за којима је трагала. Било је то осми пут током две године да је Бруно био спасен – и идеалан тренутак да се заврши његова велика каријера.

НАЈнеуспешнији покушај убиства брачног друга

Господин Питер Скот из Саутсија, Енглеска, постигао је хвале вредан рекорд: седам пута покушао је да убије своју жену а да она ниједном није приметила да нешто није у реду.

Године 1980. склопио је уговор о осигурању изабранице свог срца, што је требало да му донесе 250.000 фунти ако она изгуби живот несрећним случајем. Убрзо после тога ставио је смртоносну дозу живе у колач посут воћем, али се жива скотрљала. Следећи пут садржај боцице ставио је у пржену скушу. Овога пута жена је узела отров, али без икаквих последица.

Загрејан да по сваку цену учини што је наумио Скот је затим своју бољу половину одвео на одмор у Југославију. Говорећи јој да ће имати

ОДБИЛИ ДА ИЗГУБЕ УТАКМИЦУ

ПРЕД СТРЕЉАЧКИМ

У лето 1942. године Хитлерова војска започела је окупацију Совјетског Савеза и међу градовима које је за- посела налазио се и Кијев у Украјини. Пре него што је из- био Други светски рат кијев- ски „Динамо“ био је један од најјачих фудбалских клубова у земљи а онда се практично распао јер су играчи мобили- сани и борили се у Црвеној армији.

Догодило се некако да је већина њих допала заробље- ништва и Немци су их стрпали у затвор и одредили им при- нудни рад у кијевској пекари број 1. Основан је и фудбал- ски тим који је назван „Старт“.

На прву утакмицу нису дуго чекали јер су Немци журили да поново отворе кијевски стадион. То су и учинили 12. јуна утакмицом између „Стар- та“ и изабране екипе немачке војске. На неописиво незадо- вољство највиших, а и оста- лих немачких официра „Старт“ је победио.

Њихово расположење није се поправило ни 17. јула када је „Старт“ надиграо немачки клуб PGS с понижавајућим резултатом од 6:0. На висини ситуације био је само репор- тер који је у кијевском проне- мачком листу написао: „Чи- њеница да је наш тим изгубио не сме да се посматра као ус- пех и заслуга играча клуба „Старт“.

Понос – најмоћније оружје

У следећем сусрету 19. јула Украјинци су за противника имали мађарску екипу MSG Wal. „Старт“ је победио са 5:1, али у реванш утакмици следе- ће недеље са свега 3:2. Ову релативно слабу игру „Стар- та“ Немци су дочекали као озебао сунце.

Њих су у бес и очајање те- рале „Стартове“ победе јер су окупираном становништву подизале морал и чим су чули овај последњи слабашан ре- зултат, осетили су да је „Старт“ сазрео да се постави на бедно место које му и при- пада. У року од само неколи- ко дана удесили су да се сретне са елитним немачким војничким тимом „Флакелф“.

Будућност се „Старту“ ово- га пута није баш смешила: „Флакелф“ се налазио у од- личној форми – једини зада- так у војсци му је био да игра

фудбал – и био непобеђен на окупираним територијама.

Што се „Старта“ тиче, он није ни издалека био у конди- цији која би се очекивала по- сле толиких победа. У њему јесте играло језгро некадаш- њег кијевског „Динамо“, али је тим био опустошен ратом и једва скрпљен. Његови игра- чи су живели у логору, гладо- вали, радили од јутра до мра- ка и ретко имали прилике да тренирају како треба.

У поређењу с „Флакелфом“ на утакмици 6. августа „Стар- тови“ играчи личили су на јад- ну изгладнелу разбијену вој- ску и од њих нико нормалан није могао ништа да очекује. Али, имали су најмоћније оружје које се зове понос и запаљени њиме играли су та- ко добро да су у првом по- лувремену водили с 2:1.

У другом полувремену ће бити боље, говорили су један другом. И, заиста, било је: „Флакелф“ није дао ни један једини гол, а „Старт“ је непре- кидно наваљивао на његову капију и затресао му мрежу још три пута. Резултат је био 5:1 са „Старт“.

Утакмица или глава

Немачке главешине су по- беснеле. Њихова дика, фуд- балски клуб којим су се толи-

Клуб „Старт“ је најхеројскија еки- па која је икада играла фудбал. Он никада није учествовао у првенствима или куповима, није путовао даље од свог града и по- стојао је сасвим кратко, али је из- војевао најсјајнију победу у исто- рији свих спортова заједно

ко поносили, а о угледу слав- ног Трећег рајха и да се не говори, зависили су од збрда-здола сакупљеног ло- горашког тима тамо неких Ук- рајинаца. Нешто је морало да се учини и то хитно.

И учињено је, али то више није имало никакве везе са спортом. Док су украјински играчи још славили победу у сзлационици, послат им је на- цистички официр с посебним упутствима.

Он им је саопштио да је ре- ванш сусрет већ уговорен и да ће се одиграти кроз три дана. Подсетио их је да „Фла- келф“ никада није изгубио ни- једну утакмицу све до ове с

њима и да се таква понижења више неће толерисати. Онда је, сасвим хладно, додао: „Ако не изгубите следећи меч, сви ћете бити стреља- ни!“

„Стартови“ играчи слушали су га у мртвачкој тишини и, када је изашао, сви су се сло- жили да се уопште није ша- лио. Пред њима је био избор јасан као дан: да изгубе утак- мицу или да иду пред стре- љачки вод.

Они неће издати свој народ

А када су се, три дана кас- није, поново нашли на кијев- ском стадиону „Зенит“, укра-

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ЛОПТИЦЕ ПРОТИВ КОМАРАЦА

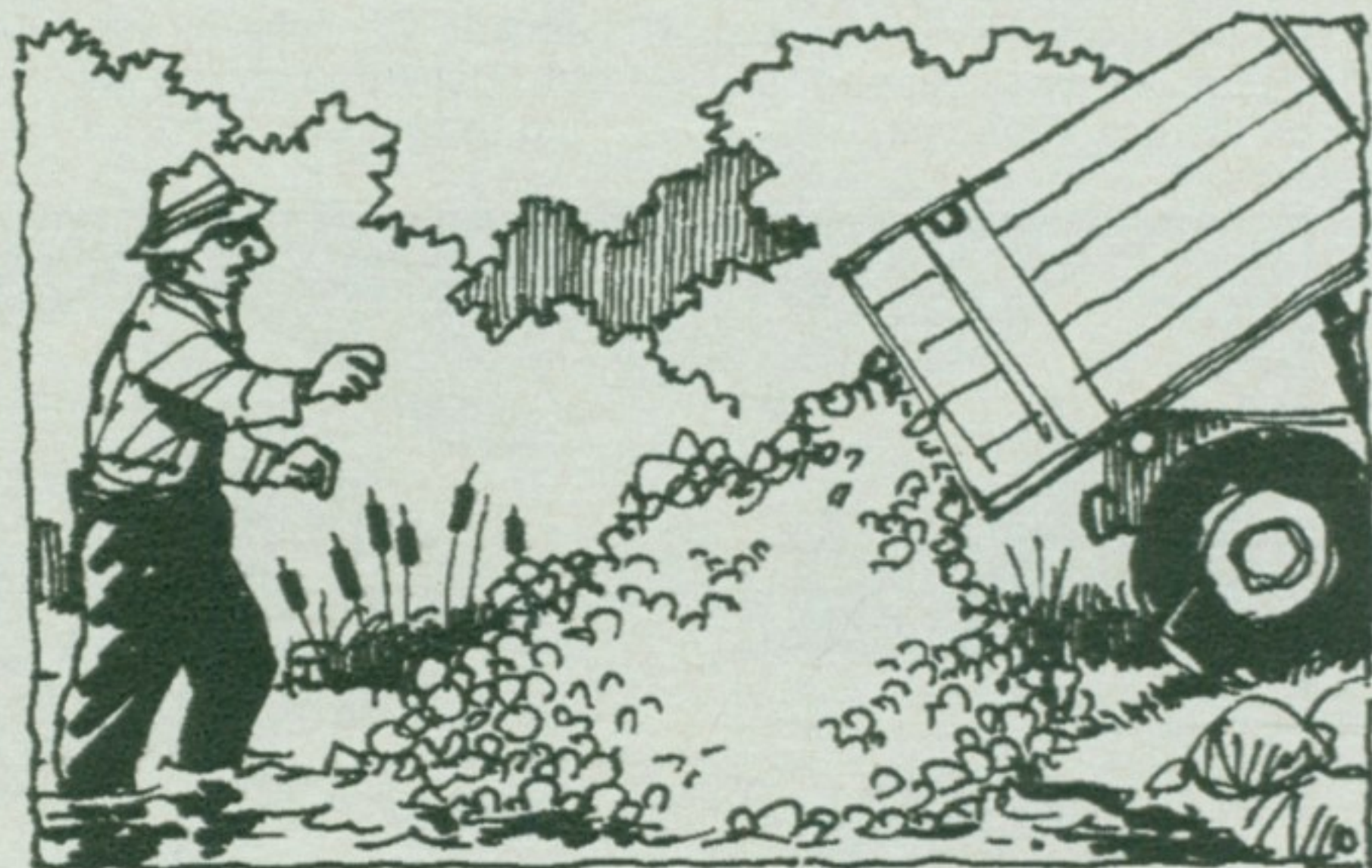
Лаку и порозну пластичну масу стиропор знамо обично у улози топлотног изолато- ра или материјала за амба- лажу. Недавно му је, међу- тим, Лондонски институт за тропску медицину нашао

потпуно нову примену у борби против комараца!

Од стиропора се направе мале куглице којима се по- спе површина бара и мочва- ра где су највећа легла кома- раца, преносилаца опасне болести маларије од које

јашца која су на врелим зра- цима сунца осуђена да про- падну. Ако бара пресуши, лоптице остају на месту и кад се вода поново појави, испливају.

Досад је у борби с комар- цима у воду сипана нафта

сваке године у свету умре два милиона људи. Куглице које плутају покривају воду и комарци на њих полажу ја-

или керозин, али се стиро- пор показао не само ефикас- нији већ и мање штетан за воду.

ВОДОМ У ДРЕСОВИМА

Илустровао: Брана Јовановић

јински играчи су знали да имају само једно решење. Они неће издати свој народ. Изићи ће на терен и победити Немце као никог досад.

Од самог тренутка када је судија пиштаљком дао знак за почетак, „Старт“ је био сјајан. Дриблали су противничке играче, поигравали се с нападацима и потпуно растурили одбрану. Први гол дали су док су трепнули оком.

Ако су Немци помислили да је то само „Стартов“ потез да се заваља публика пре него што почну да губе, гадно су се преварили. Што се утакмица ближила крају, то је постало све јасније да „Старт“ нема намеру да је изгуби. Падао је гол за голом.

Најзад је, после узрујаног комешања међу највишим официрима немачке команде који су седели на трибинама, судија прекинуо меч.

То је за Немце био знак да испуне своју претњу. Пре него што су играчи „Старта“ стигли да напусте терен, похапшени су, потрпани у затворени камион и одвезени у Баби Јар, јаругу североисточно од Кијева. Ту су, још у дресовима ношеним с тако жестоким поносом, постројени и побијени.

Б. Дожић

ТРАЖИ СЕ ГЕН СТАРОСТИ

Ток неких генетичких обољења навео је научнике да закључе како је старост у ствари болест. Најочигледнији је пример такозвани Хетчинсон-Хифордов синдром који још називају и прогерија – превремена старост. Ово обољење, срећом врло ретко, састоји се у томе што дете заостаје у физичком развоју а истовремено код њега се јављају први знаци старења: седа коса, ћелавост, боре које добија већ у првим месецима живота. У петој години дете оболело од прогерије пати од свих старачких болести: глувоће, артритиса, артеросклерозе. Пацијенти ретко доживе више од 13 година и обично умиру од инфаркта.

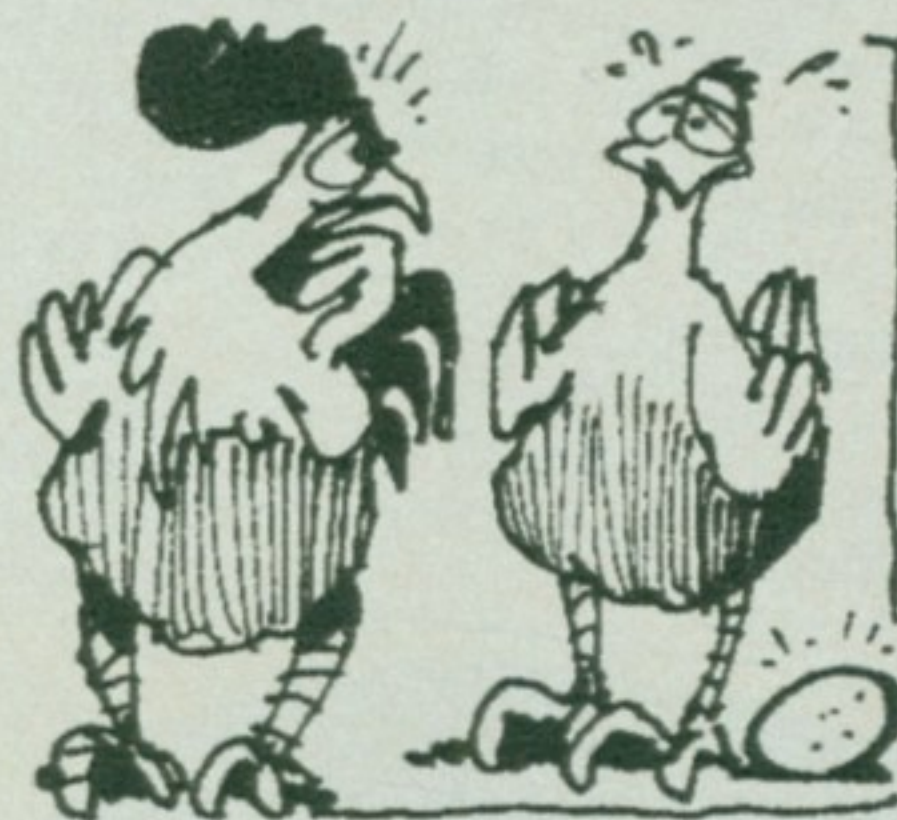
Пре више година објављена је хипотеза о постојању

гена (или неколико гена) старости који се обично понаша више или мање нормално, а ретко кад „експлодира“. Идеја је сматрана чисто теоретском све док 1987. године такав ген није пронађен код једне врсте гљива. Активан ген старости пресађен је из старе у младу гљиву после чега је она брзо старила и угинула.

Сада се у неколико лабораторија света убрзано трага за геном старости код човека. Засад је немогуће тврдити хоће ли ова истраживања дати брз и практичан резултат, али се свакако можемо надати да ће једног дана, кад се издвоји ген који управља старењем, научници већ пронаћи начин да успоре његов рад.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

ЗЕЛЕНА ЈАЈА

Јапански генетичари успели су селекцијом да добију кокошку која носи јаја нежнозелене боје.

Необична боја љуске долази од неких посебних особина слезине код ових птица. Као што се и очекивало, боја је постала изванредна реклама, али су уз пут примећене и неке непланиране предности зелених јаја: жуманца су им крупнија и богатија су витамином Б као и гвожђем.

В. М.

ЖИВОТ О РЕПУ

пише драме

Пред крај лета 1986. године Миси Перкинс је пронашла у новинама оглас којим једна породица поклања куче неком љубитељу животиња. А пас је био право решење за Миси. Патке и пилићи на њиховој малој фарми у Вермонту (САД) били су стално у опасности од прождрљивих ласица и ракуна док су им повртњак редовно уништавали зечеви. Можда ће пас успети да заустави ове начеви. Можда ће пас успети да заустави ове начеви. Можда ће пас успети да заустави ове начеви.

Лед је попустио и троје деце наједном се нашло у води — без тла под ногама...

во подсећала на медведа. Врло брзо Меца је схватила да је њена улога да штити друге животиње на фарми. Али је, исто тако, бринула и о деци за којом је стално трчкарала. Познато је да пси расе њуфаундленд имају урођен инстинкт да спасавају утопљенике и да воле воду. Рибари су их вековима дресирали да извлаче мрежу из мора и да тегле колица и саонице. Меца је, без сумње, имала тај урођени инстинкт. Брзо се везала за Зика који је највише времена проводио с њом пошто су остала деца ишла у школу.

У води је остао Зик

Деветнаестог децембра 1987. Миси је кренула са двоје најстарије деце у град, док је троје млађих остало на фарми да се игра с Мецом на снегу. Било је веома хладно и два језерцета на фарми Перкинсових била су потпуно залеђена. Деца су се мало клизала по леду, а онда одлучила да иду даље, до имања првог суседа, где се налазило много веће језеро — широко двадесетак метара, а на појединим местима дубоко чак и три метра.

Весела тројка лепо се забављала неко време, а када су се сви добро уморили од клизања, поседали су на лед где им се придружила

АНАБОЛИЧКИ СТЕРОИДИ СИЛАЗЕ СА СЦЕНЕ

Сумњало се годинама да у Совјетском Савезу и другим источноевропским земљама врхунске спортисте подвргавају посебној врсти допинга — електричној стимулацији! Доказа, наравно, није било, па је остало да неко верује или не. Сада, најзад, има-

мо доказе да је и такав тренинг могућ.

Ентони Делито са Медицинског факултета Универзитета у Вашингтону подвргао је електростимулацији америчког дизача тегова Дерика Краса. Већ након две седмице Дерик, иначе полицајац, успео је да за 20 килограма побољша свој лични рекорд, искључиво захваљујући електричном третману. Сада је уместо 115 могао да подигне 135 килограма.

За четири месеца, колико је вежбао уз подстицај струје, Дерик Крас је достигао рекорд од 207 килограма, па су многи на последњим Олимпијским играма у Сеулу посумњали да је поменути дизач узимао такозване анаболичке стероиде!

У суштини, то није ново откриће јер се стимулисање

Уместо досадашњег допинга у спорту будућности ће се, како се очекује, у исте сврхе користити електрична струја

ШАМПИОНИ НА СТРУЈУ

Порука је била јасна

Миси се у међувремену вратила кући и одмах изашла да потражи децу, у ствари, да провери да ли су добро обучена. Али, од њих није било ни трага. Освртала се унаоколо све док није чула повике који су допирали са седовог имања. И сама преплашена, очајнички је почела да дозива децу по имену трчећи у правцу одакле су се чули гласови.

Зик се и даље борио с ледом док су му сестре довикивале да још мало издржи. Меца, која је до тог тренутка све само посматрала, одједном је лајући кренула у акцију. Спустила је у воду и запливала према дечаку. Дохватила га је за оковратник јакне и почела да вуче не на ноге. Тад је учинила нешто што никада раније није – окренула се и испружила реп према дечаку... Њена порука била је сасвим јасна чак и Зику, иако је био збуњен и смртно преплашен. Уз помоћ Марте и Саре пас је извукао дечака који је плачући пао сестрама у наручје.

– Мецо, па ти си дивна! – узвикивале су девојчице у одушевљењу.

Уто је стигла и Миси. Срећна што их види живе, клекла је испред своје троје прозебле деце и загрлила их. Меца им је благонаклоно лизала образе...

Вест о херојском спасавању малог Зика, у коме је главни учесник била Меца, брзо се проширила ван граница Вермонта. И само неколико дана касније кућа Перкинсових била је пуна новинара и фото-репортера из свих крајева САД. Ту су се нашли и претходни власници Меце да поделе радост с Перкинсовима.

С. И.

и Меца. Међутим, под њиховом тежином лед је изненада попустио и док се пас једним скоком дочепао обале, троје деце пропало је у ледену воду.

Престрашена Марта и Сара запомагале су и очајнички покушавале да се ухвате за нешто што би их одржало на површини. Срећом, гране околног дрвећа биле су довољно ниске, па су се две девојчице, уз велики на-

пор, ипак некако избавиле. У води је остао само мали Зик: ронио је сузе, викао и млатарао ногама, држећи се за један ледени блок...

Девојчице су знале да пливају, али било им је јасно да са тешком и мокром одећом не могу ништа да учине за брата. Очајнички су покушавале да нађу неку дужу грану којом би га извукле на обалу, али њихов труд био је узалудан...

слабом струјом у медицини одавно примењује, нарочито да убрза срашћивање костију. У продаји се, такође, могу наћи и уређаји који, на овом принципу, ојачавају трбушне мишиће!

Ентони Делито први је успео да докаже да је могуће „прескочити“ бол. Наиме, апарати који се користе у болницама или за јачање трбушних мишића управљају својом струјом само до граница такозване кожне осетљивости. Ако је струја слаба, осетимо

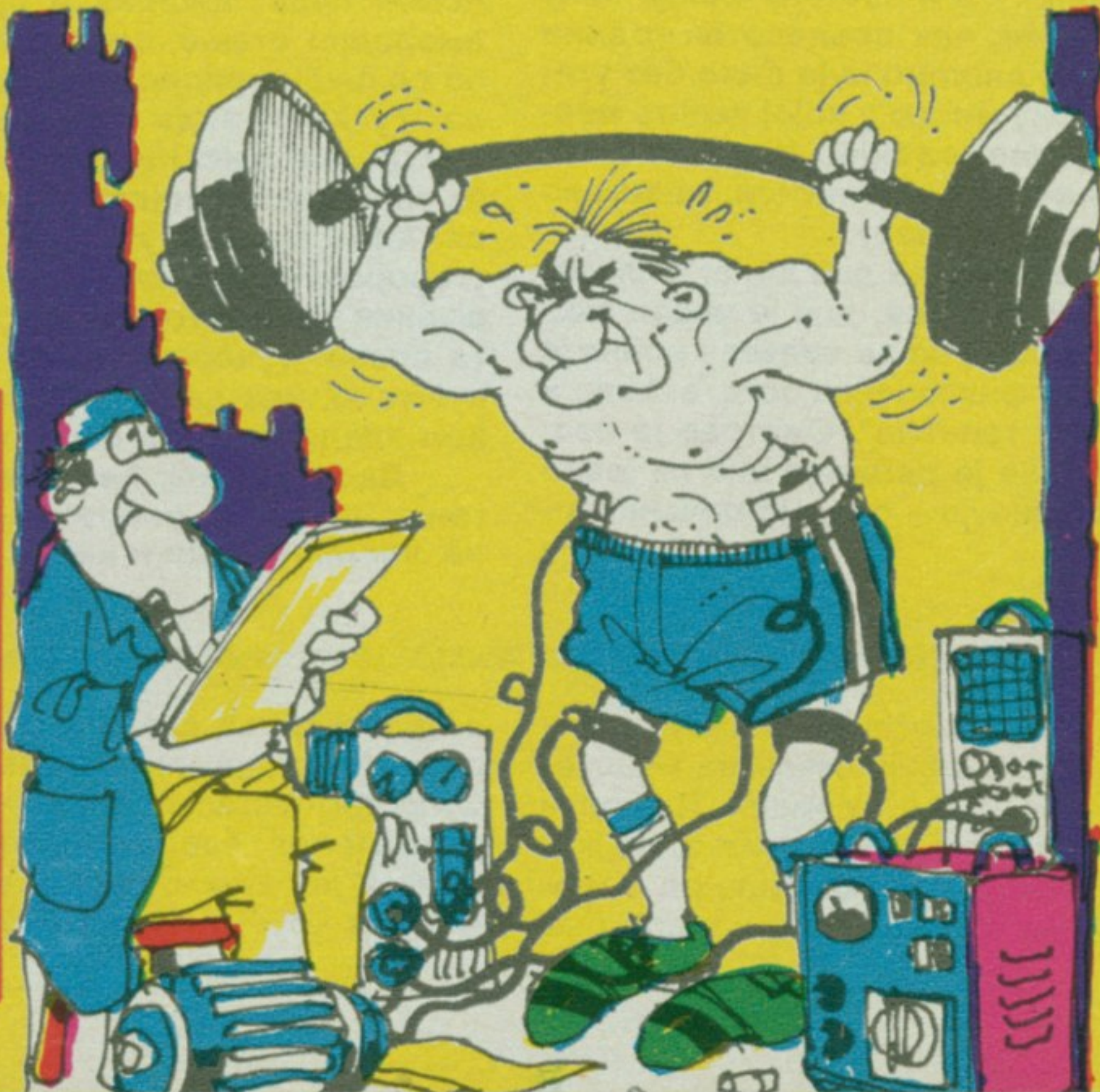
подношљиво боцкање, али уколико се деловање машине појача, могу да се појаве неиздрживи болови, чак и опекотине.

Делито је повећао фреквенцију користећи уређај којег нема у продаји, способан да производи 200 милиампера у педесетак импулса у секунди. Комерцијалне направе постигале су највише 10–12 импулса. На тај начин поменути научник добио је изузетно снажне контракције мишића.

На основу ових сазнања направљен је уређај „верса стим 380“ којим се, како се очекује, могу постићи бољи спортски и рекреативни резултати него у халама и вежбаљима. Остаје да се пажљиво проуче ефекти оваког стимулисања иако је већ сада јасно да је то мање опасно од анаболичких стероида. Хоће ли ускоро дизачи тегова, тркачи на дуге пруге, пливачи и бацачи кладива – где се очекују најбољи резултати у електростимулисању – тренирати искључиво на овај начин?

С. Стојиљковић

Илустровао: Зоран Петковић Петко

ФИЛОЗОФСКА АЗБУКА

КРАТКО
И ЈАСНО

ТАО је кинеска реч и филозофски појам. Преводи се са „принцип“ или „закон“ свемирског поретка или пут – али такав којим се нужно догађа све на свету јер тако мора и никако друкчије. Највећи таоистички мислиоци су били Лао-це (570–490. пре нове ере), затим Лие-це који је живео око 400. године пре нове ере и нешто млађи Чуанг-це. Лао-це каже: „Тао никада не делује, али је по њему све учињено“, а Чуанг-це овако је објаснио тај појам: „Реалност без простора, трајност без времена, то је свемир, космичко пространство, свеобухватност, тао“.

WU-WEI је нераздвојан од таоа: то је принцип не-деловања. Лао-це мисли овако: „Мудар човек сарађује са свеопштим развојем тако што не делује, него пушта да се ствари збивају... Неделовањем се стиче царство. Оно је

мисли о Wu-wei принципу: „Вољу неба не треба опонашати позитивним деловањем како то хоће Конфуције јер постоје два пута, небески и људски. Узвишена концентрација у неделовању, то је пут неба. Уситњавање и брига за појединости, то је људски пут.“

TABULA RASA на латинском значи „празна табла“

њој треба да „испише“ утиске. Та се теорија назива сензуализам.

МЕГАЛОПРЕПЕЈА на грчком значи „великодушност“ и „узвишеност“. То је појам који је у филозофију увео Платон, а по њему управо мегалопрепеја означава разлику између филозофске и нефилозофске природе. Она значи тежњу за проучавањем суштине свега,

тину (од дрвета не виде шуму, како то вели пословица).

ЛЕВИАТАН – пише се Leviathan. На хебрејском то је нилски крокодил, немањ, али и термин за огромну, хаотичну моћ. О левиатану говори Стари завет, а тај назив (и симболику) употребио је енглески филозоф Томас Хобс (1588–1679) за наслов свог дела из 1651. године у коме

ЛИЧНОСТ
НЕДЕЉЕ

ТОМАС ХОБС (Thomas Hobbes) родио се у Вестпорту 1588. године. Доживео је дубоку старост – умро је у деведесет првој години – а и светску славу, већу изван своје земље. Уосталом, чак двадесетак година провео је у Француској што сигурно није било без утицаја и на његову филозофску мисао у којој важно место заузима политика. Додуше, одбијао је да на било какав практичан начин учествује у политици, занимала га је искључиво на теоретском плану.

Филозофију је Хобс поделио на два дела: филозофију природе и филозофију државе, док је човек саставни део и једне и друге. Храбро за време у којем је живео, Хобс је искључио из филозофије бога, анђеле и уопште сва бића која „нису телесна“. Сматрао је овако: страх од невидљиве силе је религија ако се јавно допушта, а ако се пак забрањује – онда је празноверје.

Можда најзанимљивији део Хобсовог учења јесте онај о моралу и држави. Исконско је својство човека, сматра он, да је човек човеку вук (или латински, пошто је сва дела написао на том, тада владајућем, језику европске науке: „Homo homini lupus“). По том начелу, примарно човеково својство је рат против свих и свега, па тако првобитни човек, пре државе и права, у свом природном стању тежи да сачува сопствену слободу тако што хоће да задобије власт над другима. Тако је природно стање човека рат, а у њему су две основне силе: насиље и превара. Али, то првобитно, аморално стање, сматра Хобс, не може да се одржи, па се људи присиљавају да га докрајче у интересу мира. Ту Хобс види израз правог ума. Стање мира је, сматра он, највеће добро које осигурава ред и правила заједничког живота, а чувар тих благодети је држава. Али... на челу државе која је настала друштвеним уговором појединаца који се одричу дела својих природних права стоји онај коме су добровољно уступили та права: суверен. Њему је, размишља Хобс, све допуштено, чак да буде и деспот, јер је боље да државом влада суверен него парламент!

Да ли је Хобс био храбар или кукавица, остаје питање, а његова филозофија даје одговор у оба опречна значења: и да и не...

изванредно осетљив механизам. Треба га пустити да се само покреће. Кад се ништа не захтева, народ се враћа у своју природну спонтаност. Ево и неколико Чуанг-цеових

или „неисписана плоча“, а у филозофији означава мишљење какво су имали Платон и Аристотел на пример, по којем је људска душа од рођења празна, а тек искуство на

а из тога даље следи и одговарајући однос према свету. Супротно мегалопрепеји је – микрологија: бављење ситницама и небитним, својствено људима који не схватају суш-

доказује да би држава и људи без закона били као неукротива немањ, сами себи највећа опасност.

Припрема
Мирјана Крстуловић

Илустровао: Растко Ђирић

ЗАР И ТИ, СИНЕ

ЗАГОНЕТКА
КОЈА ЧЕКА
РЕШЕЊЕ

ВИЉЕМЕ?

О славном енглеском писцу има мало података, много мање него људи који трагају за подацима из његовог живота. Ко је био Виљем Шекспир, питање старо колико и тражење одговора.

Решење ове загонетке покушава да нађе свака нова генерација и тако данас имамо 57 личности за које се сматра да су аутори Шекспирових дела. До сада је о томе написано преко четири хиљаде књига. Наравно, и бесмислених јер су се неки подаци о Шекспиру и његовим делима тумачили на разне начине.

Око сто тридесет година постоји Шекспиров акциони комитет. Ради као огранак Шекспировог ауторског удружења чији чланови верују да Шекспир није Шекспир. Верују и покушавају то да докажу.

Гласник краљице Елизабете

Славни Виљем Шекспир није био Енглез већ Фламанац. Ова сензационална тврдња господина Бергснајдера, шекспиролога из Антверпена, привукла је својевремено велику пажњу. Он је годинама проучавао податке, повезивао их, али његова теорија је доста замршена и не може баш лако да се прихвати. Звучи невероватно и тврдња да је велики писац сахрањен у дворишту Богородичине катедрале у Антверпену.

Препричана, Бергснајдјева теорија тврди отприлике ово. У другој половини 16. века у Антверпену је живео богати трговац одећом Давид Хекс, ожењен Аном ди Карне, кћерком енглеског конзула, али убрзо је остао удовац. Давида Хекса, веома културног и образованог човека, занимала је и политика због које је морао да напусти Антвер-

пен, склони се у Енглеску, и то у Стратфорд на Ејвону. Исте, 1563. године имао је љубавну везу са женом Џона Шекспира, сиромашног занатлије који је правио рукавице. Из ове незаконите везе

рођен је 1564. године Виљем Џон Шекспир.

Давид Хекс се убрзо вратио у Антверпен, али није заборавио малог Виљема. Слао је новац, тако да је имовина некада сиромашног рукави-

чара из Стратфорда почела да се увећава.

Хекс се ускоро оженио младом Аном Боел која је пре тога била љубавница његовог сина из првог брака и са њим добила дечака кога су такође назвали Виљем. Млади Хекс, разочаран, напушта Антверпен и око 1583. године стиже у Лондон. Захваљујући пријатељству са

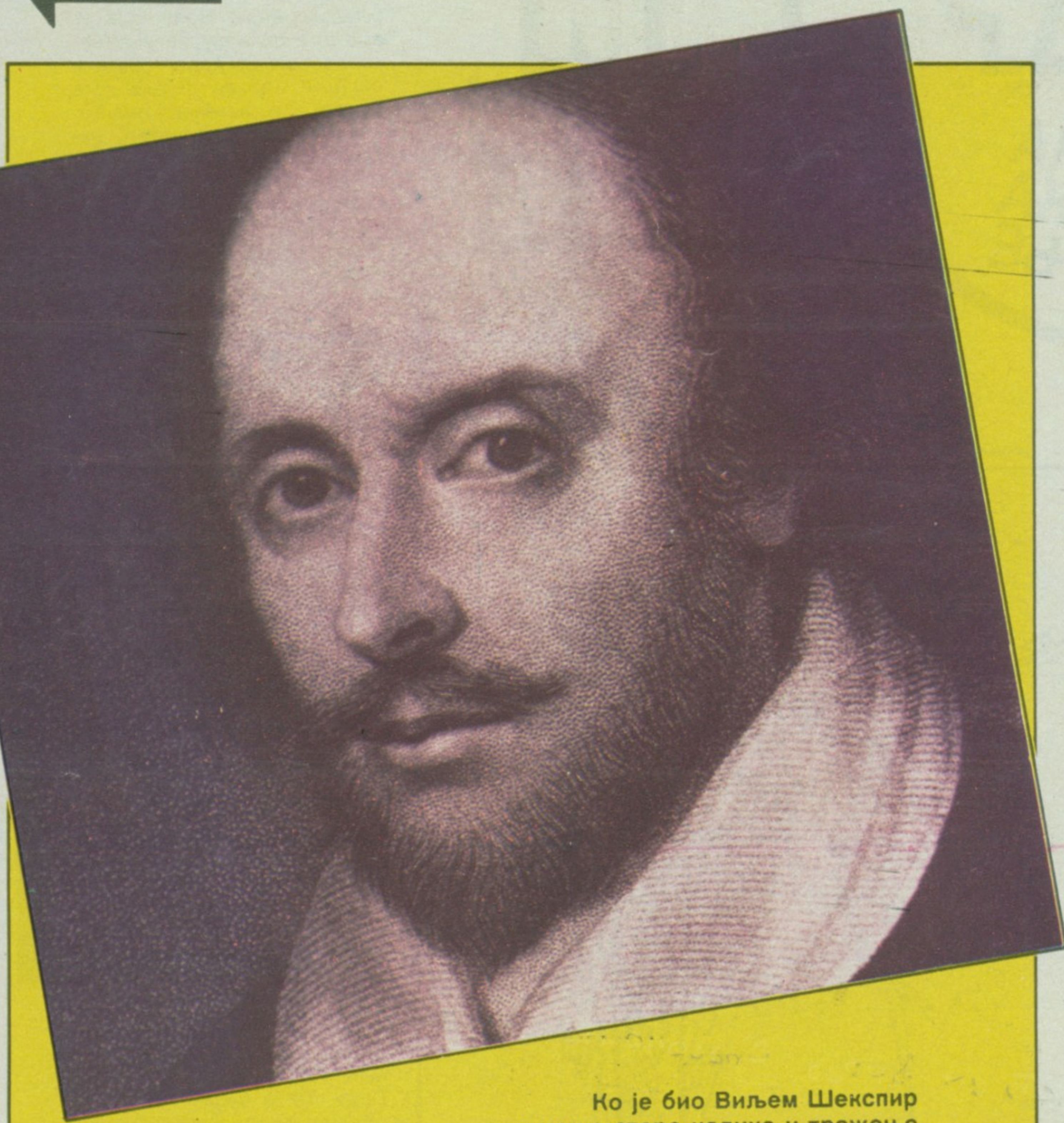
**Велики драм-
ски писац и пес-
ник био је зве-
рокрадица,
шпијун, одгова-
рао пред судом
– уколико је, на-
равно, баш он
био тај Шек-
спир**

двојицом племића са двора успева да добије титулу гласника краљице Елизабете Прве. То је била нека врста средњовековног тајног агента. Представљао се, да замешатељство буде веће, именом – Виљем Шекспир. По налогу краљице често је путовао и имао прилике да добро упозна Италију и Данску. Изван Енглеске представљао се као Фламанац и правим именом.

Следимо Бергснајдерову невероватну причу. Иако, као веран шпијун, заузет сталним дворским сплеткама Хекс Млађи успева да нађе времена и за своју скривену страст – писање. И, тако је написао ремек-дела светске књижевности. Да би могла да се изведе у позориштима у Енглеској, потписивао их је са – Виљем Шекспир.

Подругљива песмица

По Бергснајдеру, овим је решена и загонетка сонета

Ко је био Виљем Шекспир
— питање старо колико и тражење
одговора

посвећених „Господину В. Х.". Господин је Виљем Хекс, син Хекса Млађег и Ане Боел из њихове љубавне везе пре него што се она удала за његовог оца Давида Хекса.

Трагајући за подацима из живота чувеног драмског писца и песника, професор Оскар Волс са америчког универзитета Небраска нашао је оригинални записник са судског процеса у коме се помиње име господина Виљема Шекспира, земљопоседника из Стратфорда, грофовија Јорк, који је 11. марта 1612. дао изјаву пред судом. Своје откриће професор је објавио 1910. године, али оно је убрзо пало у заборав.

У записнику стоји да господин Шекспир има отприлике 48 година. Тачно је да је Шекспир те, 1612. године био то-

лико стар и у то време живео у Стратфорду потпуно се повукавши из позоришног живота Лондона. У Стратфорду је купио велику кућу са окућницом и, наводно, бавио се земљорадњом. У овом судском процесу појавио се као сведок и дао поменути изјаву.

Особа по имену Виљем Шекспир је постојала, као што постоји и град Стратфорд на Ејвону. У црквеним књигама пише да је рођен 23. априла 1564. године у Стратфорду као треће од осморо деце трговца Џона. У школи је учио Библију, латински, грчки, историју, реторику. У очевој радњи почео је да ради од дванаесте године. Венчао се у осамнаестој са Ен Хатвеј старом 26 година и са њом добио кћерку а касније близанце. Убрзо се нашао у Лон-

дону. Како и зашто, то је непознаница, карика која недостаје и за коју се хватају многи шекспиролози. Они помно истражују и првих седам година живота младог Шекспира у Лондону о којима нема података.

Први биограф Виљема Шекспира био је Николас Роу који је 1709. године написао да је млади Шекспир био затворен као зверокрадица због недозвољеног лова срна у шуми дворца Чарлкот близу Стратфорда. Да се освети власнику дворца, млади Шекспир написао је о њему подругљиву песмицу и због тога је, наводно, морао да бежи из Стратфорда. Побегло је у Лондон.

Човек скромног порекла и образовања није могао написати таква ремек-дела, глав-

на је тврдња многих шекспиролога. Пре би то могао да буде неки од великих писаца тога доба, Бекон или Кристофер Марлоу за кога се нарочито залаже амерички научник Калвин Хофман.

Хонорар од 1000 фунти!

Он тврди да није случајно што се име Шекспир први пут помиње после насилне смрти Марлоуа. Оно је, каже Хофман, само псеудоним за бунтовног Марлоуа који је, да би избегао судску казну, побегао у иностранство, а уместо њега погубљен је неко други. Тачно је да је Марлоу доста писао за позориште и био пријатељ Виљема Шекспира.

Да не потписује драме својим правим именом највише разлога имао је, по мишљењу многих, сер Френсис Бекон. Овај велики ум онога времена, филозоф и правник, имао је титулу лорда-канцелара, а онда је пао у немилост и осуђен на тамницу. Бекон је могао да пише драме са политичком позадином јер му је добро био познат живот на двору.

Постоји и једна теорија из 1907. године да је прави Шекспир био лорд Ратленд, образован човек и светски путник. Француз Абел Лефран тврдио је 1919. године да је то „сигурно" Виљем Стенли тј. лорд Дерби који је имао исти монограм као славни Шекспир. Многи, опет, пертпостављају да Шекспир може да буде Едвард де Вере, таст лорда Дербија, који је доста путовао и имао позоришну дружину. О томе постоји и један занимљив податак. Сачуван је, наиме, краљевски налог из 1586. године на основу кога дворска благајна сваке године Едварду де Вери мора да исплати 1.000 фунти, огромну суму за оно време. То би могао да буде хонорар за писање позоришних драма, али је, ипак, превисок за једног човека. Тако долазимо до теорије да је Едвард де Вере био вођа групе у којој су сарађивали Бекон, Марлоу, Ратленд, Дерби и на крају, као веза са глумцима, Виљем Шекспир.

И даље се истражује ко је заправо Шекспир. Упркос свим мањкавостима, најверодостојније звучи претпоставка да је 1564. године рођен у Стратфорду, да је син трговца Џона, да се у осамнаестој венчао са Ен Хатвеј и убрзо отишао у Лондон...

Вито Недељковић

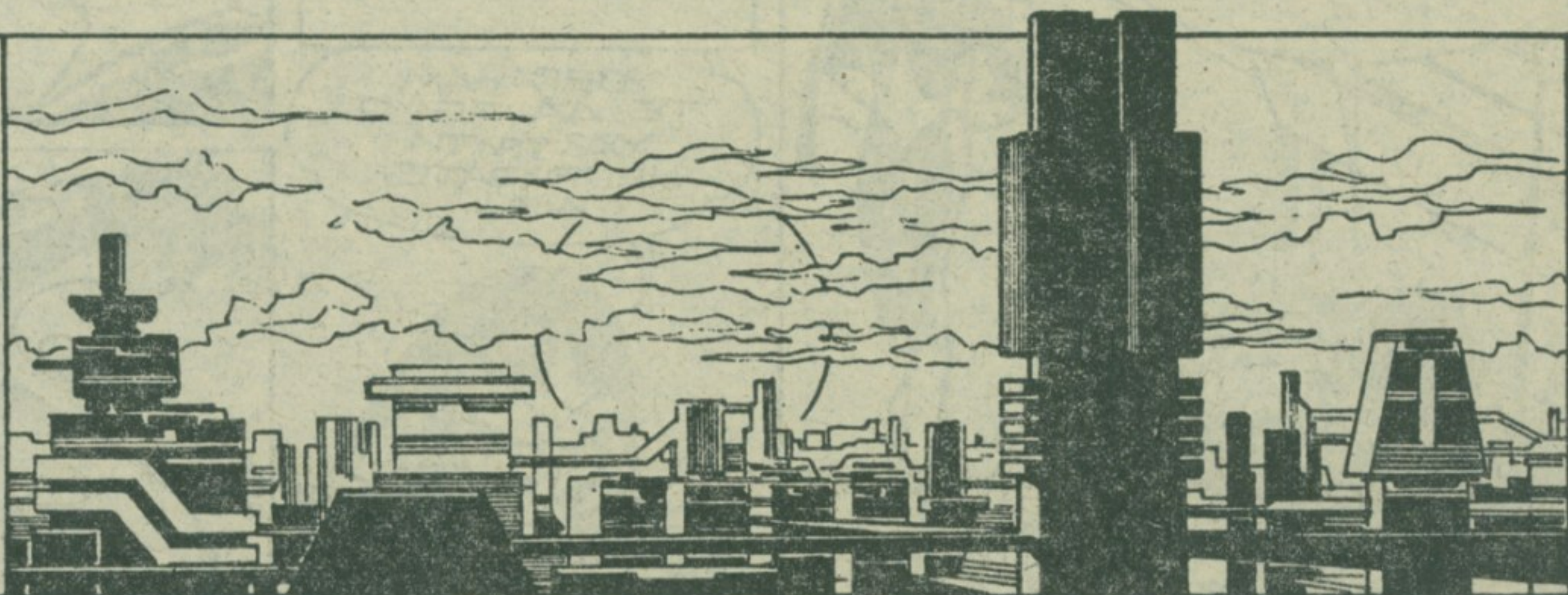
БЕЛИ СТРЕЛАЦ

ПИСМЕ: FRANCOIS CORTEGGIANI

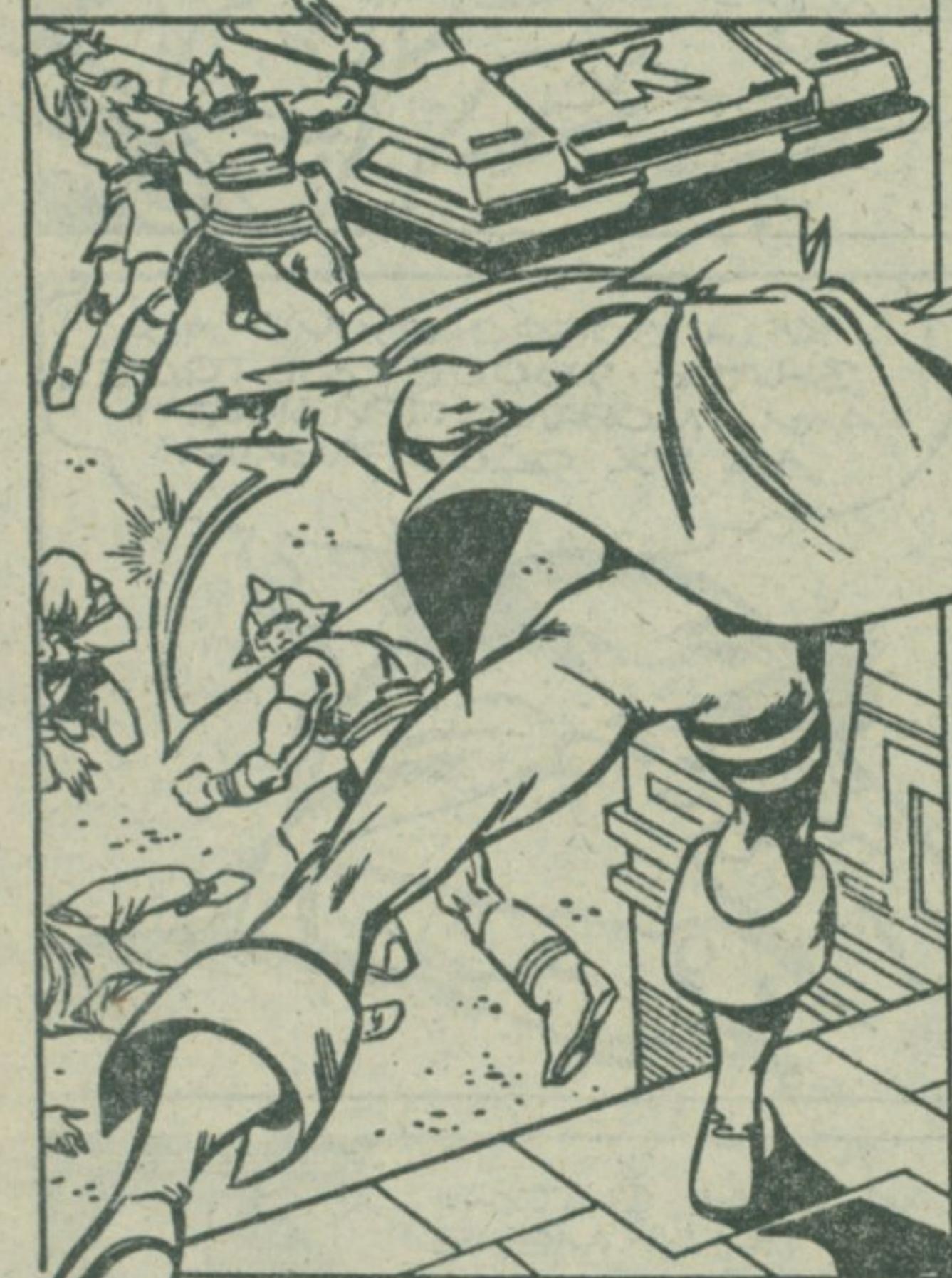
ЦРТА: JEAN - YVES MITTON

ДРУГА ЕПИЗОДА
КРИСТАЛНИ
КАВЕЗ

ГРАД ШЕРВУД ПОКО-
РИО ЈЕ ТИРАНИН
КЛОВОС... КАО СИМЕОЛ
СВОЈЕ МОЋИ, ОН ЈЕ
ПОДИГАО ДИВОВСКУ
КУЛУ... ДАИ, У СРЏИМА
ЉУДИ, ТИЊАО ЈЕ
ПЛАМНИЧАК НАДЕ
ДА БЕ ЛЕГЕНДА
О БЕЛОМ
СТРЕЛЦУ
ЈЕДНОМ ПОСТАТИ
СТВАРНОСТ...

И ЗАИСТА, ЈЕДНОГ ДАНА
ИЗ МРАКА ЈЕ ИЗРОНИЛА
СИЛУЕТА У БЕЛОМ...
СТРЕЛАЦ СЕ ОД ТАДА
ПОЈАВЉИВАО УВЕК КАД
БИ НЕПРАВДА ЗАПРЕТИЛА
ЖИТЕЉИМА ГРАДА...

СВАКИ ПУТ ЊЕГОВА СТРЕ-
ЛА НЕПОГРЕШИВО ЈЕ
ПОГАЂАЛА ЦИЉ...

СТРЕЛАЦ БИ ТА-
ЈАНСТВЕНО НЕ-
СТАО, БАШ КАО ШТО
СЕ И ПОЈАВЉИО...

НИКО
НИЈЕ
ЗНАО
КО ЈЕ
ОН, ДАИ
СУ ГА
СВИ
ПОШТО-
ВАЛИ...

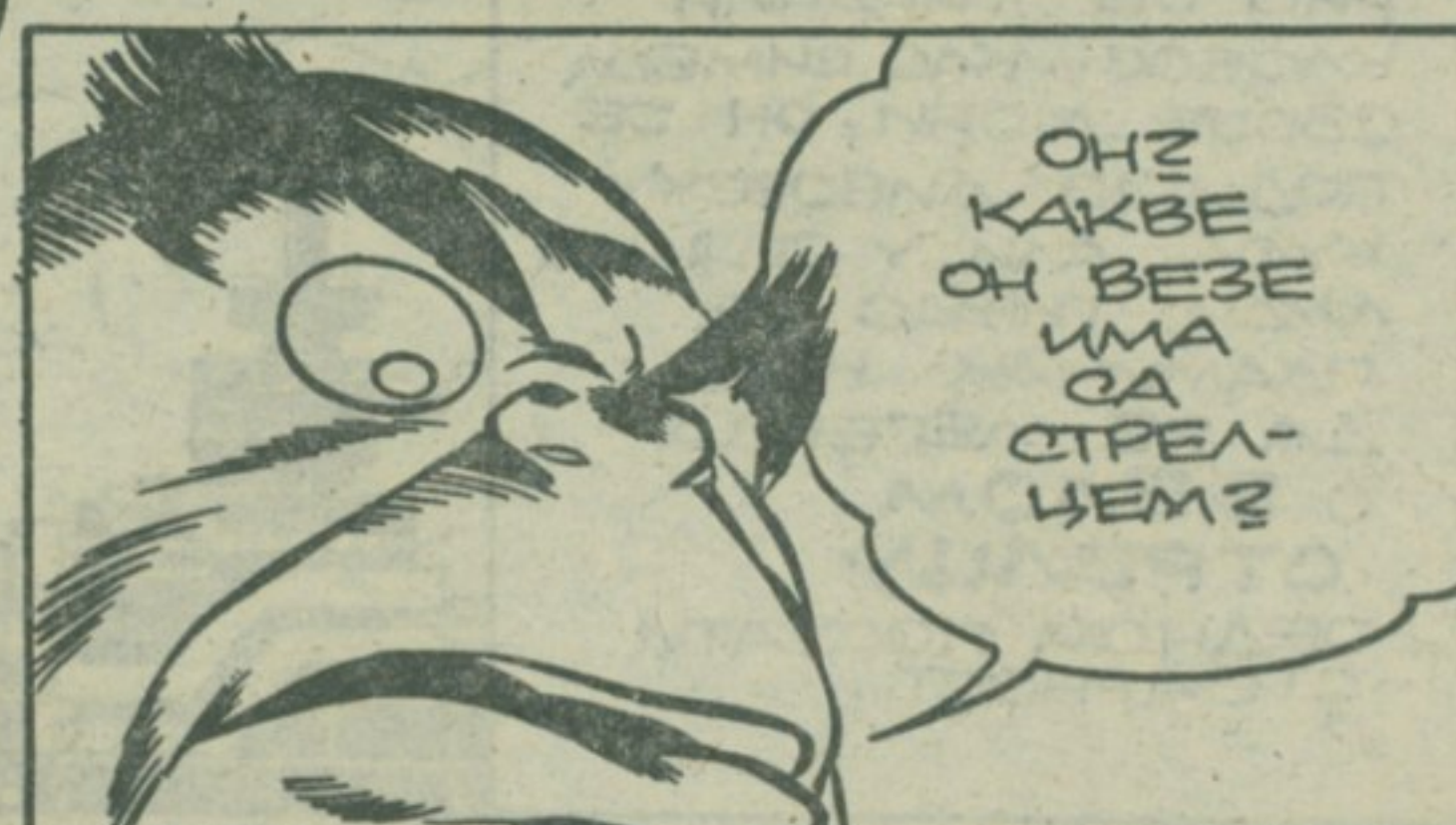
А У КУЛИ СТРАХА, ТИ-
РАНИН КЛОВОС ЈЕ
БЕСНЕО...

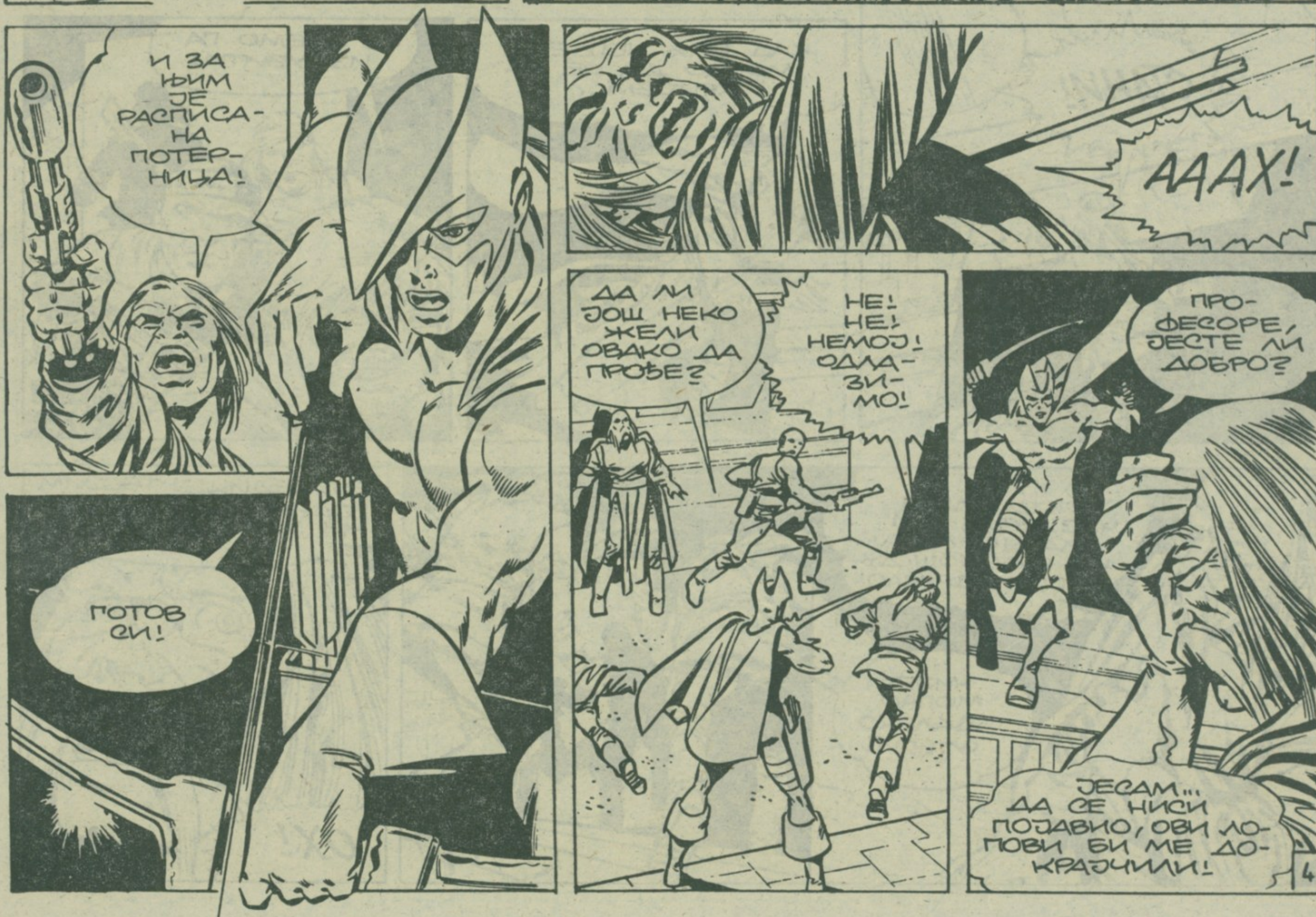
НЕ!
НЕ МОЖЕ
ТАКО!

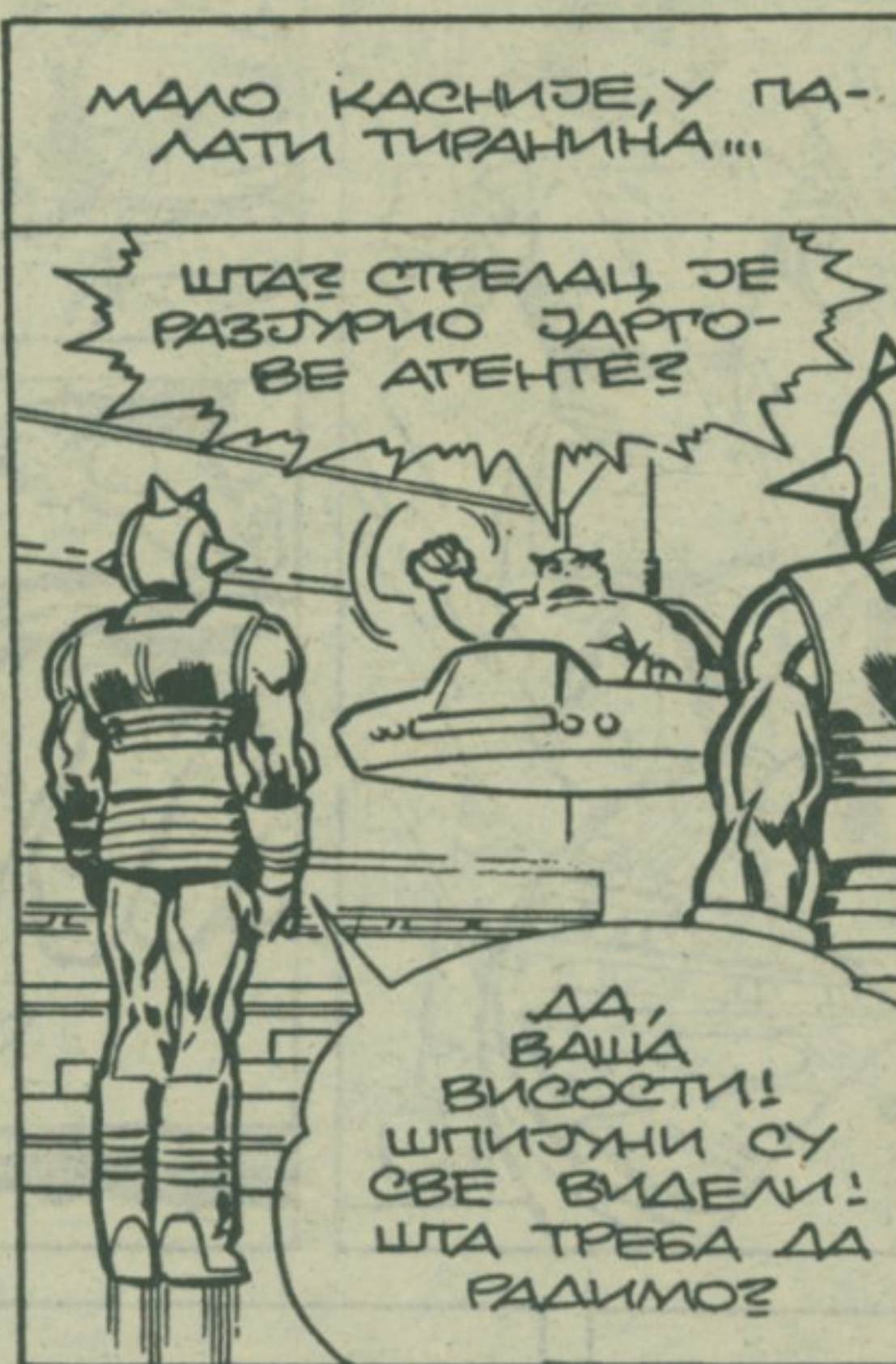
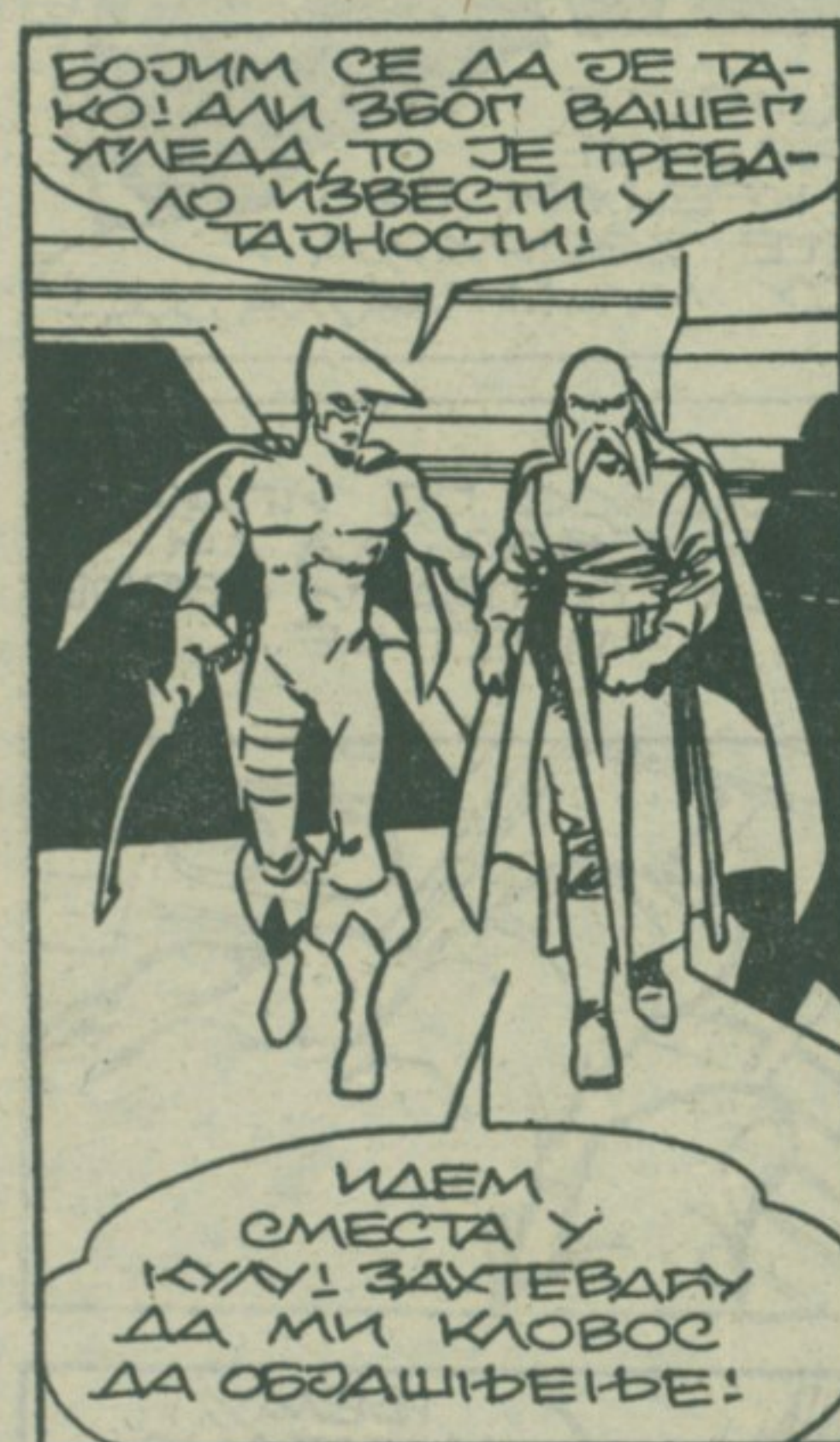
НЕДОПУСТИВО ЈЕ ДА ТО
БЕЛО СТРАШИМО ЈОШ БУ-
ДЕ НА СЛОБОДИ!

АЛИ, ТО НИЈЕ
АРКО! КО
СИ ТИ? ШТА
ТРАЖИШ
ОВДЕ?

ЈА
САМ
СКОТ,
ПРОФЕСОРОВ
ПОМОГНИК!
РАДИО САМ
ЛАБОРАТОРИ-
ЈИ КАД СУ
СТРАЖАРИ
ИЗНЕНАДА
УПАЛИ И...

НИШТА ЛОШЕ
НИСАМ УЧИНИО!
ЈА САМ ПРЕШКОМ
ДОВЕДЕН
ОВАМО...

НЕСПОСОБНЕ
ШЕПРТЛОБЕ
И ПАПАЦИ...

ШТА?

ХА! ХА! ТВОЈЕ
НЕПОМРЕШИВЕ
МЕТОДЕ! КРЕНУЛИ СУ
ДА УХВАТЕ ЗВЕРКУ, А
УЛОВИЛИ СУ МИША... ХА, ХА, ХА!

САД СИ
ПРЕВРШИО!
СТАНИ!
ГОТОВО ЈЕ
С ТОБОМ!

КЛОВОС ЈЕ ИПАК
ОКЛЕВАО ДА ЛИ
ДА ОСТВАРИ СВОЈЕ
ПРЕТЊЕ...

ЈЕР, ЈАРГО ЈЕ БИО
ЈЕДИНИ КОЈИ СЕ НИ-
ЈЕ БОЈАО СТРАШ-
НОГ ТИРАНИНА...

МОЛИМ, ГОСПО-
ДАРУ?

НИШТА...
НИШТА! ШТА
ТИ МЕНИ ИМАШ
ДА КА-
ЖЕШ?

У ТОМ ТРЕЊУТКУ СТИГЛЕ
СУ ДОБРЕ ВЕСТИ...

ПРОФЕСОР АРКО
ЈЕ ОВДЕ! ТРАЖИ
ДА ГА ПРИ-
МИТЕ!

АРКО!
ХА! ХА! ЕВО,
ИДЕМ!

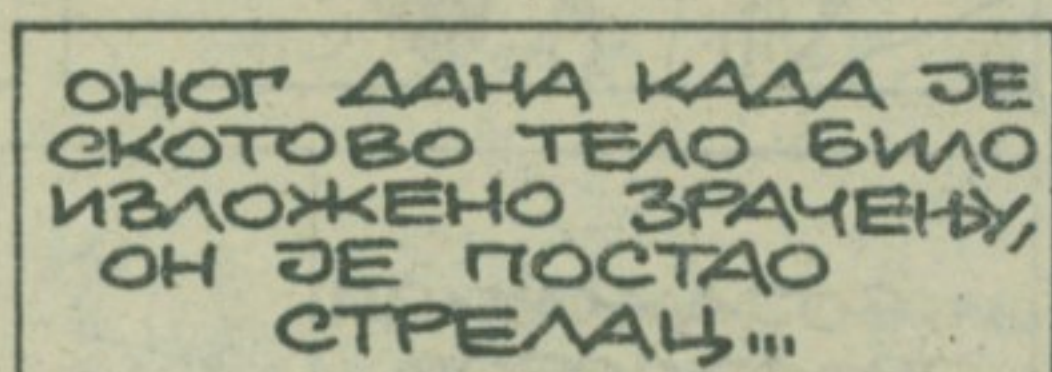
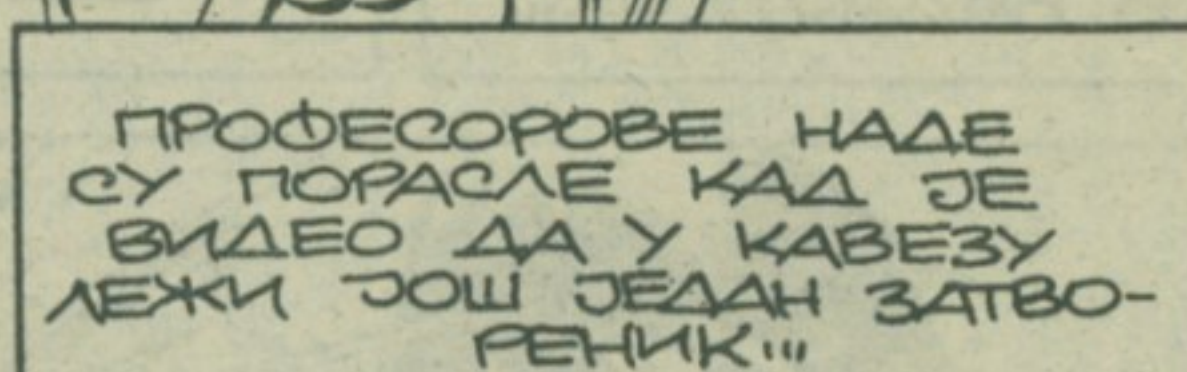
ЊЕМУ,
ОЧИГЛЕДНО,
НИШТА НИЈЕ
ЈАСНО!

КАСНИЈЕ...

ДРАГИ
ПРОФЕСОРЕ, ЧЕ-
МУ ДА ЗАХВА-
ЛИМ ШТО СТЕ
ДОШЛИ?

МОЈОЈ ЛУЉИ! НЕЧУВЕНА
ЈЕ ДРОКОСТ ДА НЕКО ТА-
КО ПОСТУПА СА МНОМ!
ВЛАДА ЛИ НЕКИ ЗА-
КОН У ОВОМ ГРАДУ?

ЈОШ ТАДА ЈЕ ОТКРИО ДА
УЗ МАЛИ НАПОР ЊЕГОВО
ТЕЛО МОЖЕ ДА ПРОБЕ
КРОЗ КРИСТАЛ...

ПРОФЕСОР ГА ЈЕ
ПОСЛЕ ТОГА ОДВЕО
У ТАЈНО СКРОВИШТЕ
У КОМЕ ЈЕ ОДЕГА
И ОРУЖЈЕ БЕЛОГ
СТРЕЛЦА ЧЕКАЛА
СВОГ НОВОГ
ВЛАСНИКА...

КАДА СЕ ОДЈЕМО,
СКОТ ЈЕ УЗЕО
МАТИЧНИ ЛУК
КОЈИ СУ СТАРЕ
СУДИЈЕ ПОЛОЖИ-
ЛЕ У КРИСТАЛИ
БЛОК, КАКО БИ
СВИ МОГЛИ ДА
ГА ПРЕДАЈУ...

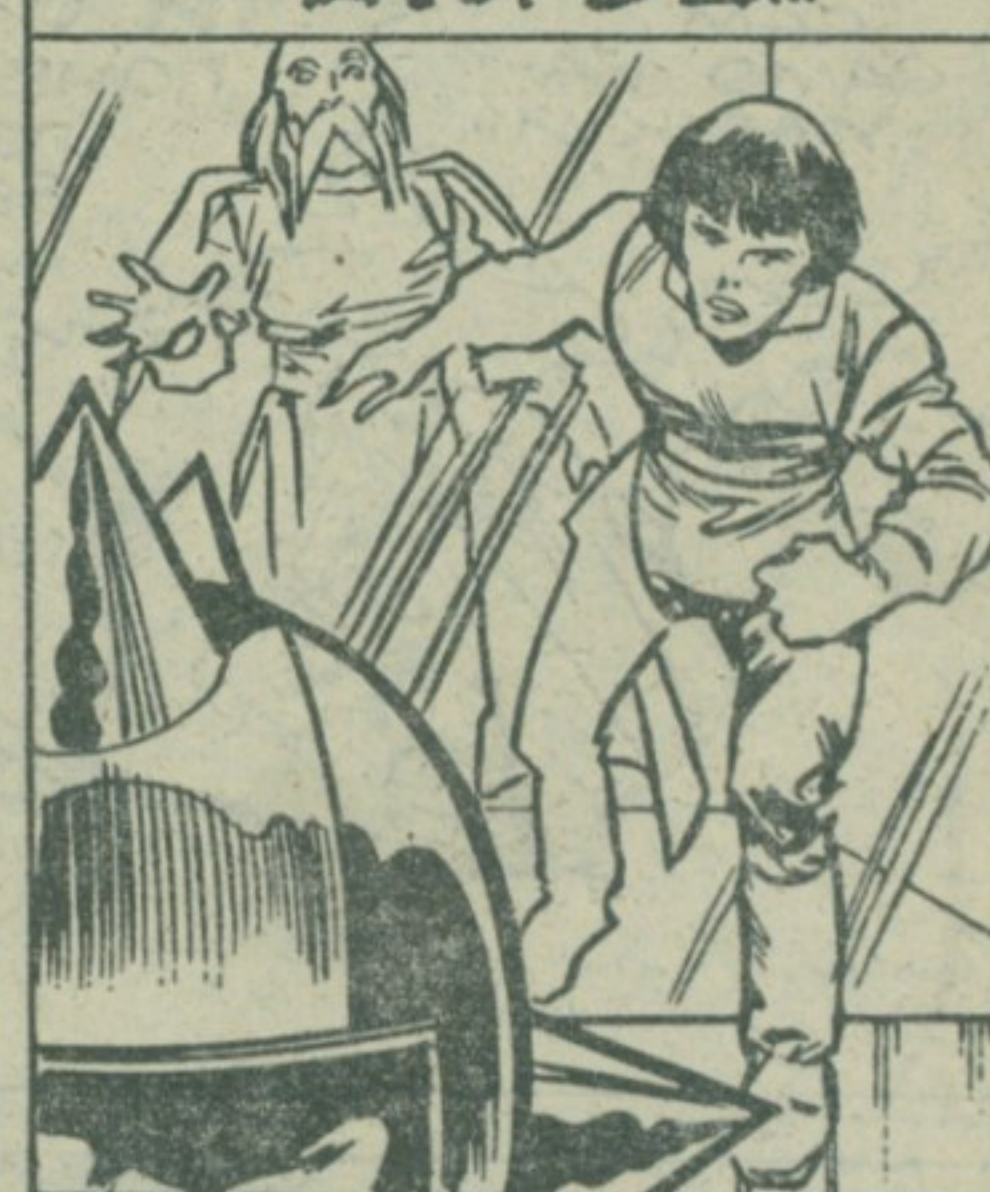
...И НАДАЈУ СЕ...

КАЖЕТЕ ДА ЈЕ
ОВАЈ КАВЕЗ ОД
КРИСТАЛА?

ЈЕСТЕ!
ТАМАН ДАМ
МИСЛИО ДА ОДЕМ
ОДАВДЕ, КАД СТЕ
БИ СТИГЛИ! САД
ИМАМ БОЈУ
ИДЕЈУ!

ПРЕД ПРОФЕСОРОВИМ
ОЧИМА ОЧИМА, ОПЕТ
СЕ ДОГОДИЛО ОНО
ШТО ЈЕ ЗА СВЕ ОСТА-
ЛЕ СМРТНИКЕ БИЛО
НЕМОГУЋЕ: СКОТ ЈЕ
ПРОШАО КРОЗ КРИС-
ТАЛНИ ЗИД...

И, БОЈАЖЉИВИ
ПРОФЕСОРОВ
ЛАБОРАТОРИЈС-
КИ ПОМОЋНИК,
ПОСТАО ЈЕ
ВЕШТ
БОРАЦ...

ОВАЈ КЉУЧ ОТВАРА НЕВИДЉИ-
ВА ВРАТА! ИЗАЏИТЕ И БЕЖИ-
ТЕ! И, ДОБРО СЕ САКРИЈ-
ТЕ! ТО ВАМ ЈЕ ЈЕДИНА
ШАНСА!

ЈАЗ ЗА ПОЧЕТАК, НАУМИЉУ
ОНО ЛЕТЕГЕ ЧУДОВИШТЕ
ПАМЕТИ! ОНДА СЕ
ВРАЋАМ...

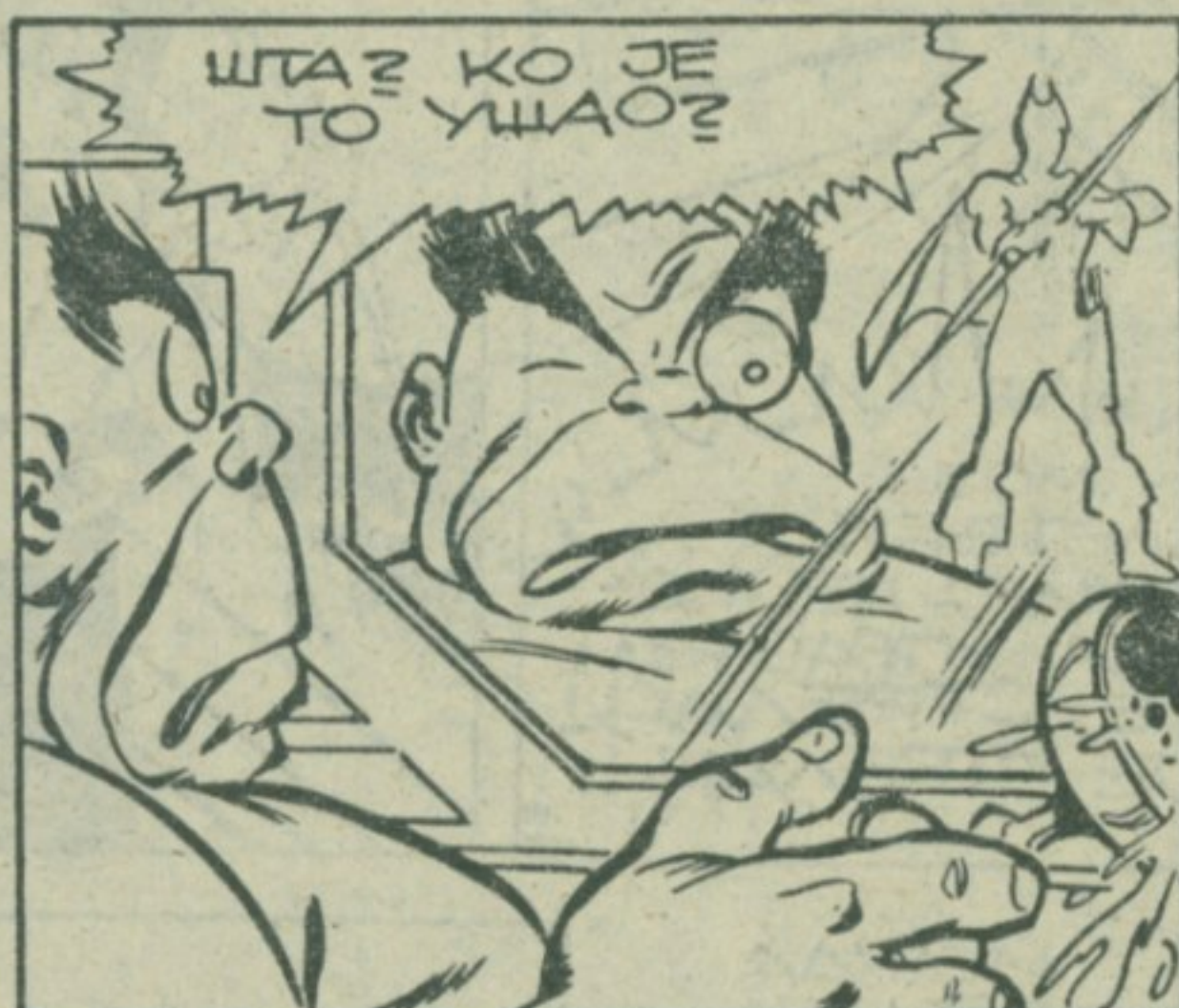
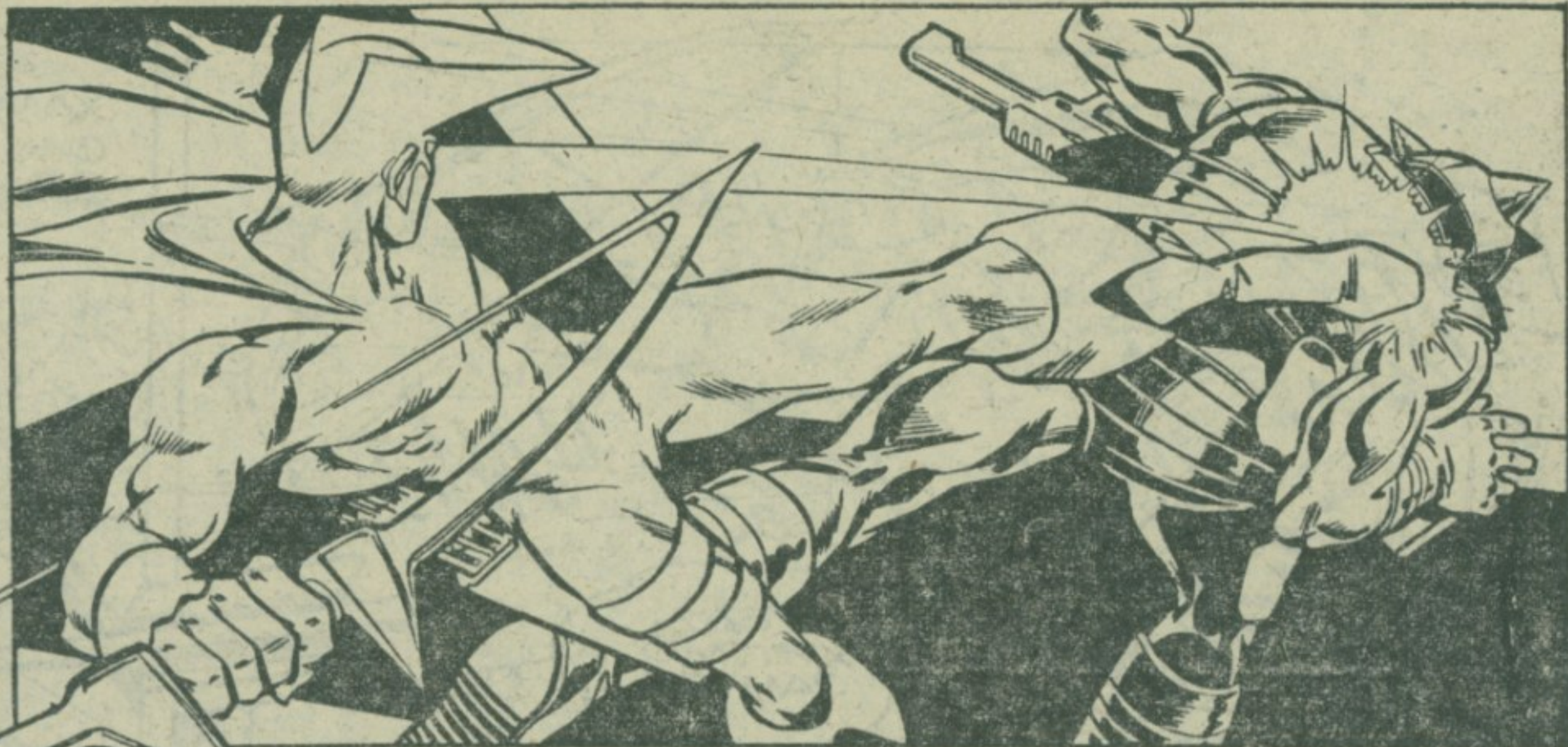
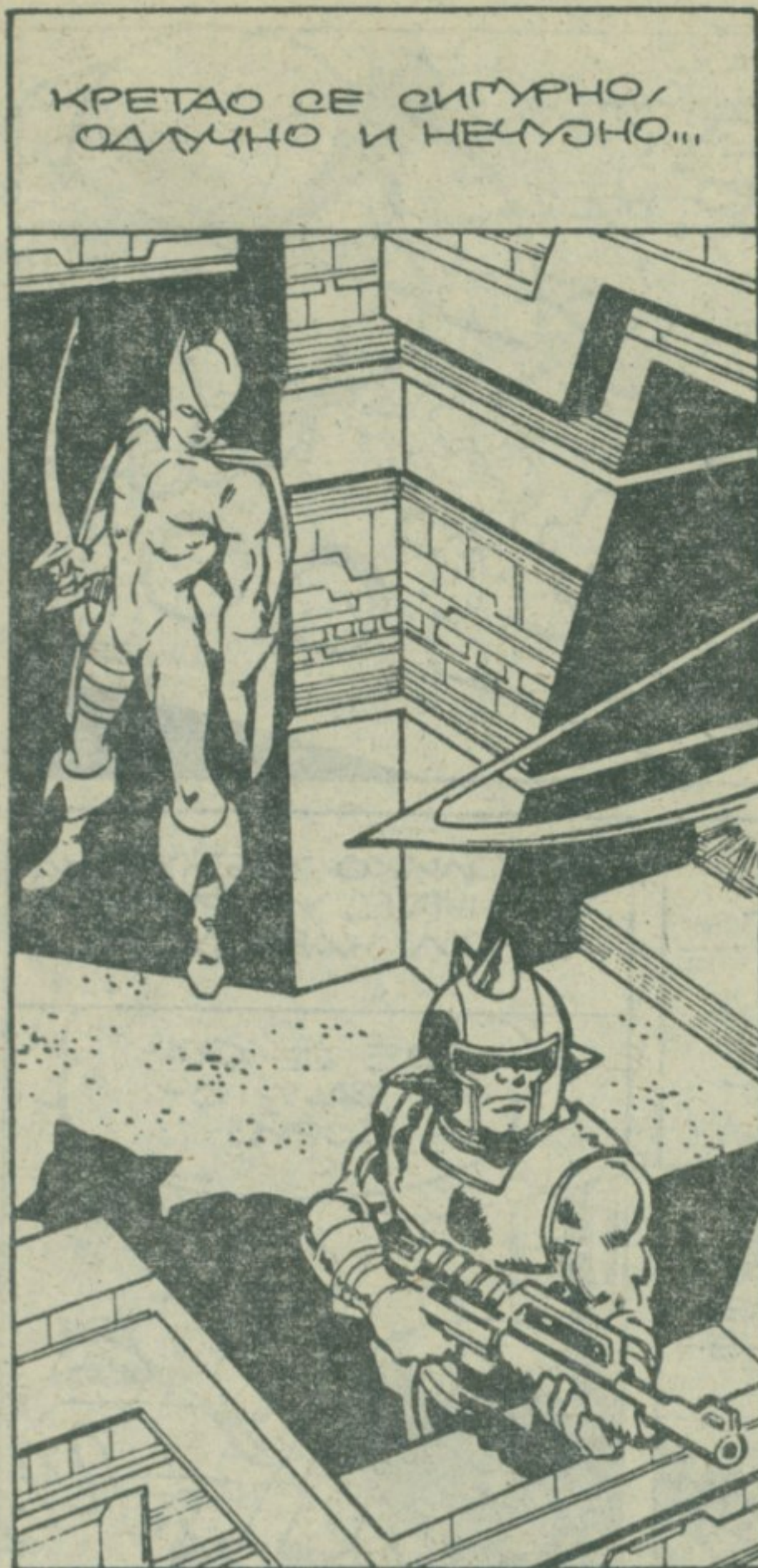

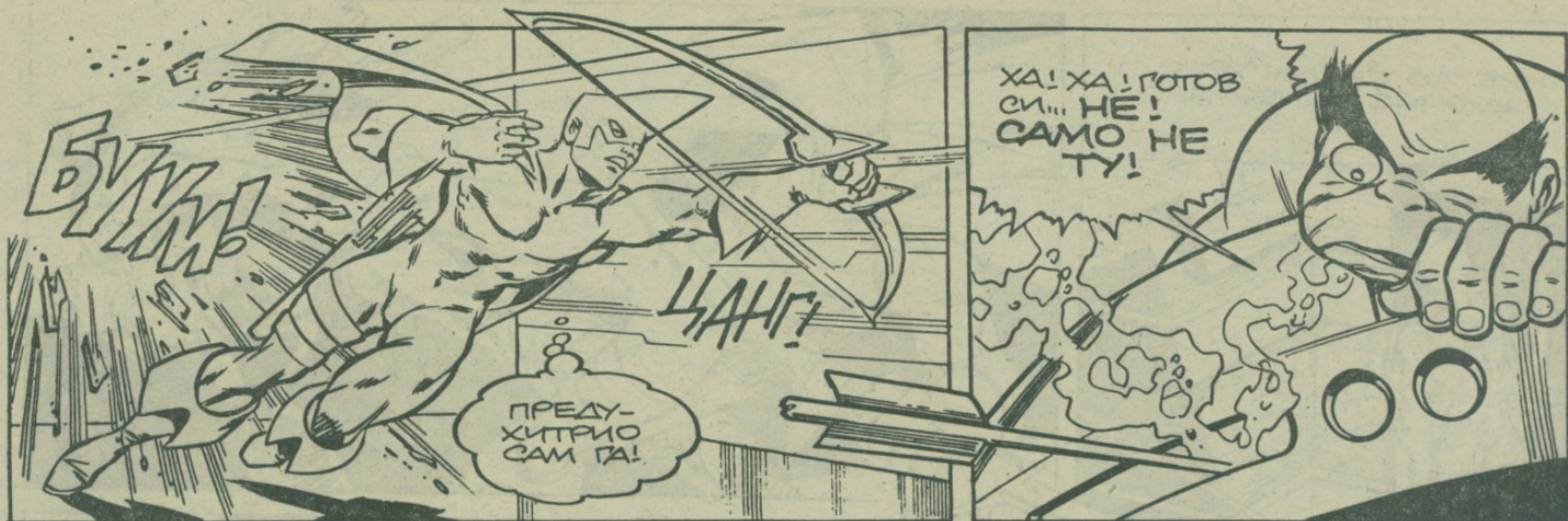
ВРАЋАШ
СЕ ОВА-
МО?

СКОТ НИЈЕ ОДГОВОРНО... НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА
КАСНИЈЕ, БЕЛИ СТРЕЛАЦ ЈЕ ВЕћ БИО У АКЦИЈИ...

ХА! ХА! ГОТОВ
СИ... НЕ!
САМО НЕ
ТУ!

АЛИ, СТРЕЛАЦ
ЈЕ ВЕЋ ОТИ-
ШАО... КУЛОМ ЈЕ
ЈОШ ОДЈЕ-
КИВАО
ЊЕГОВ
ГЛАС...

ОВО ЈЕ
БИЛО САМО
УПОЗОРЕЊЕ,
КЛОВОСЕ! СЛЕ-
ДЕЋИ ПУТ, НЕ-
ЋУ БИТИ
ОВАКО
БЛАГ!

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА
КАСНИЈЕ, У КРИСТАЛ-
НОМ КАВЕЗУ...

ГДЕ ЈЕ СТА-
РАЦ? ГО-
ВОРИ!

МОЖДА
БЕШ ГА
НАМАМИТИ
ДА СЕ ВРА-
ТИ! ВИШЕ
МИ НЕЋЕ
ПОБЕГИ!

УСКОРО, СКОТ ЈЕ
БИО НА УЛИЦИ. ЊЕ-
ГОВО СРЦЕ ЈЕ ПО-
ИГРАВАЛО ОД ЗАДО-
ВОЉСТВА...

КРАЈ ЕПИЗОДЕ 10

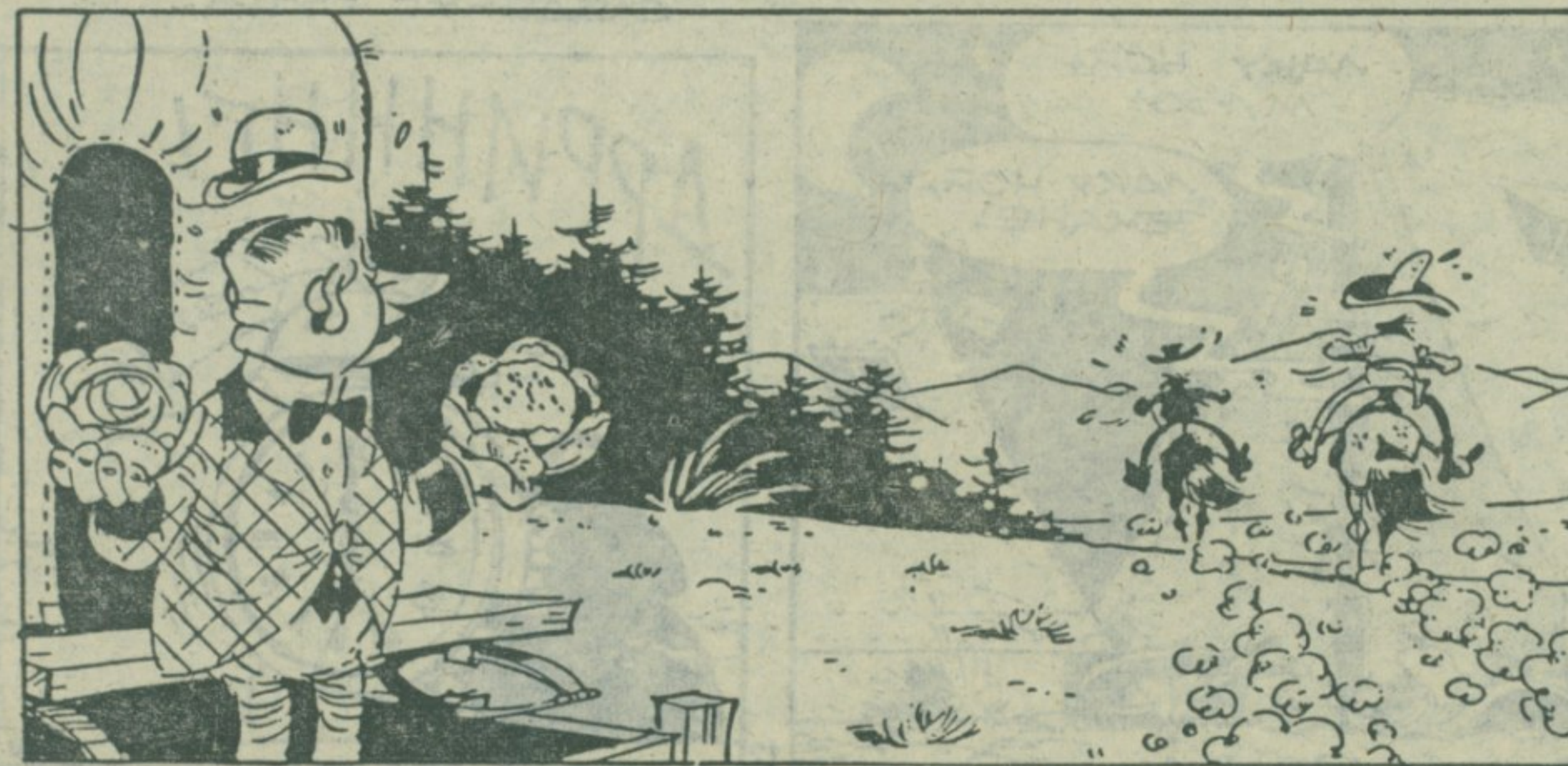
ТАЛИЧНИ ТОМ

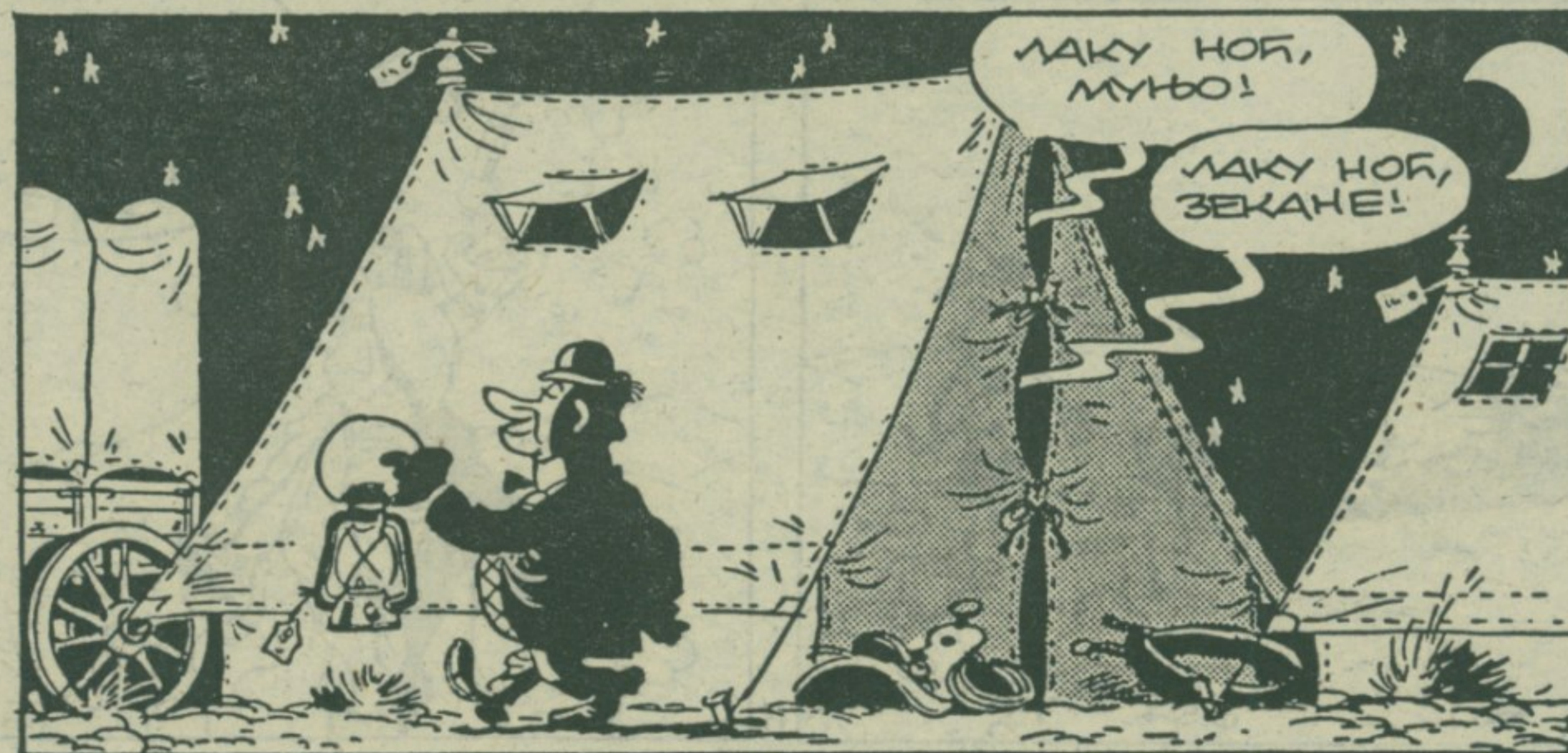
ПУТУЈУЋИ ПРОДАВАЦ

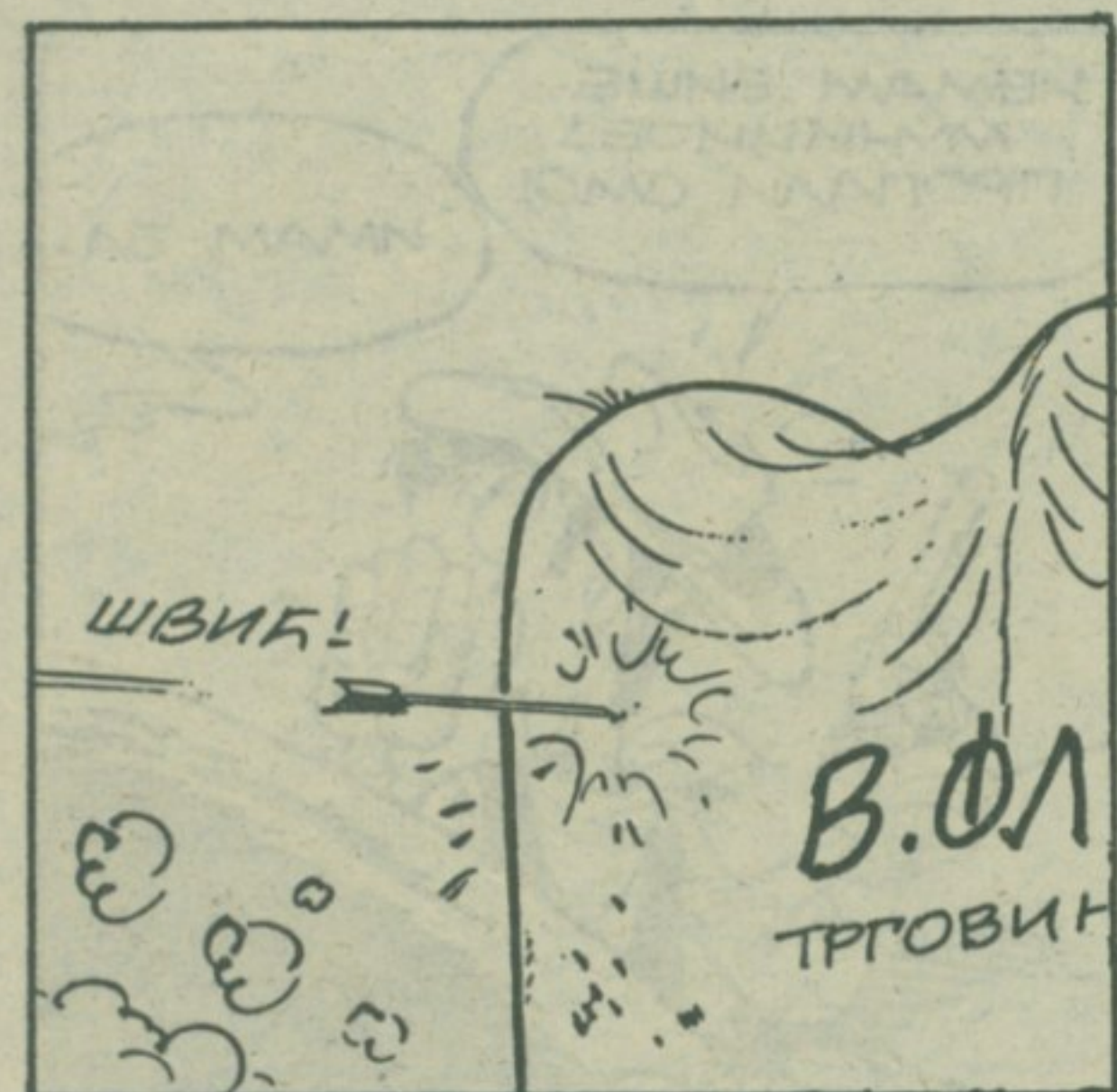
ПУТУЈУЋИ ПРОДАВАЦ
БИО ЈЕ ВАЖНА ЛИЧ-
НОСТ НА ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ. ЊЕГОВЕ ТА-
ЉИГЕ ДОНОСИЛЕ СУ
МИРС ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ
У ЗАБАЧЕНА НАСЕЉА
ШИРОМ ПРЕРИЈЕ...

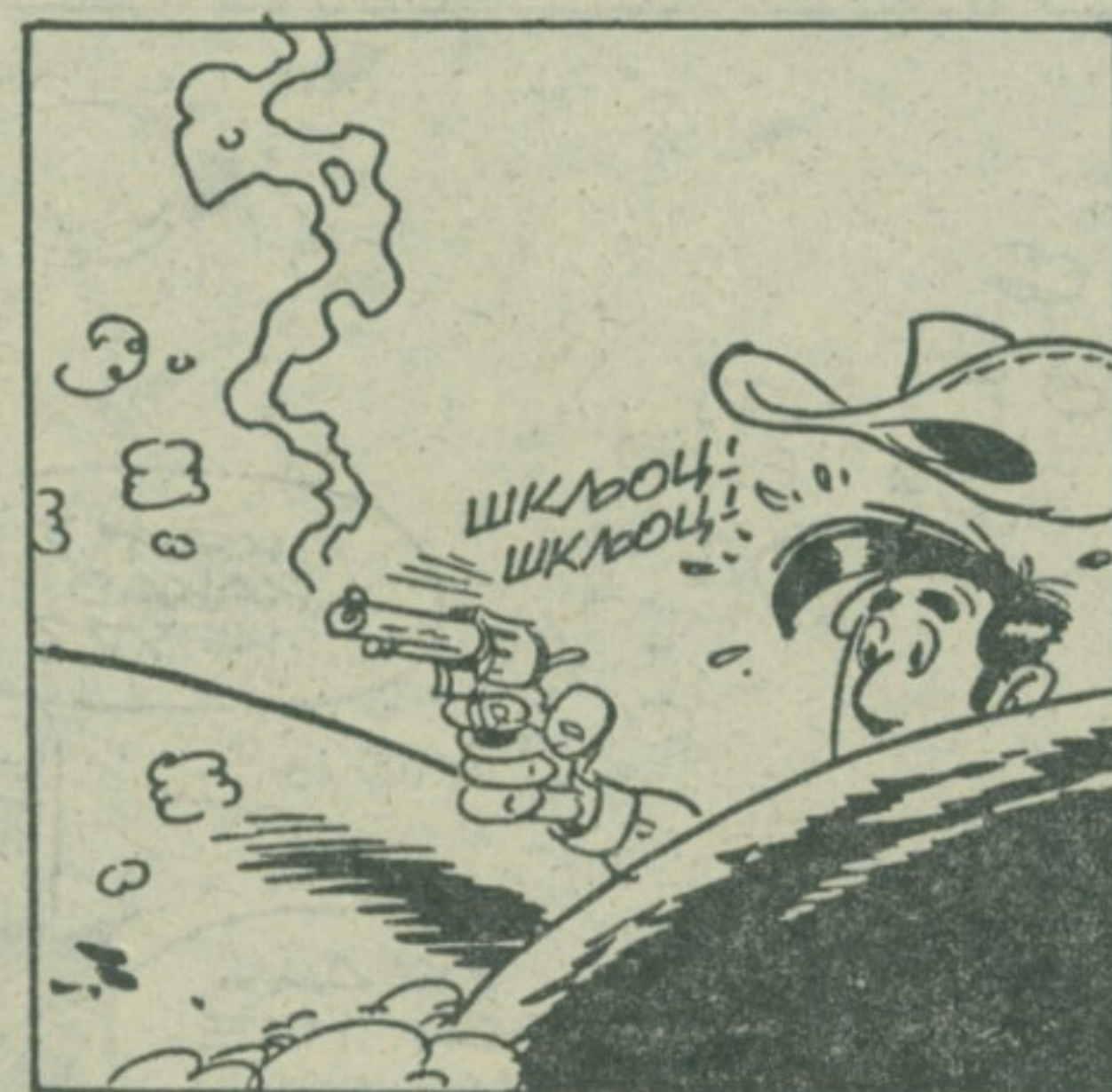
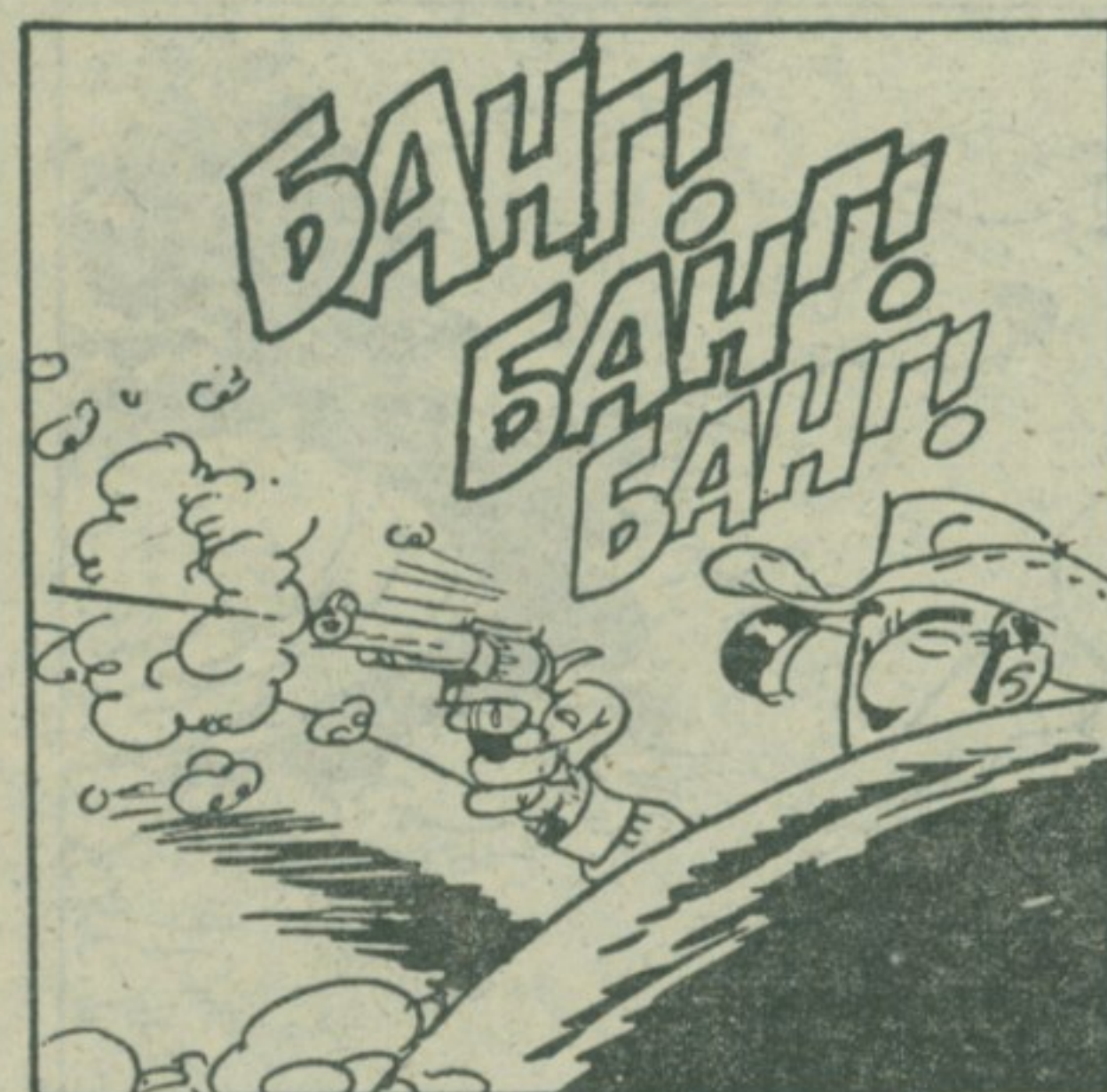
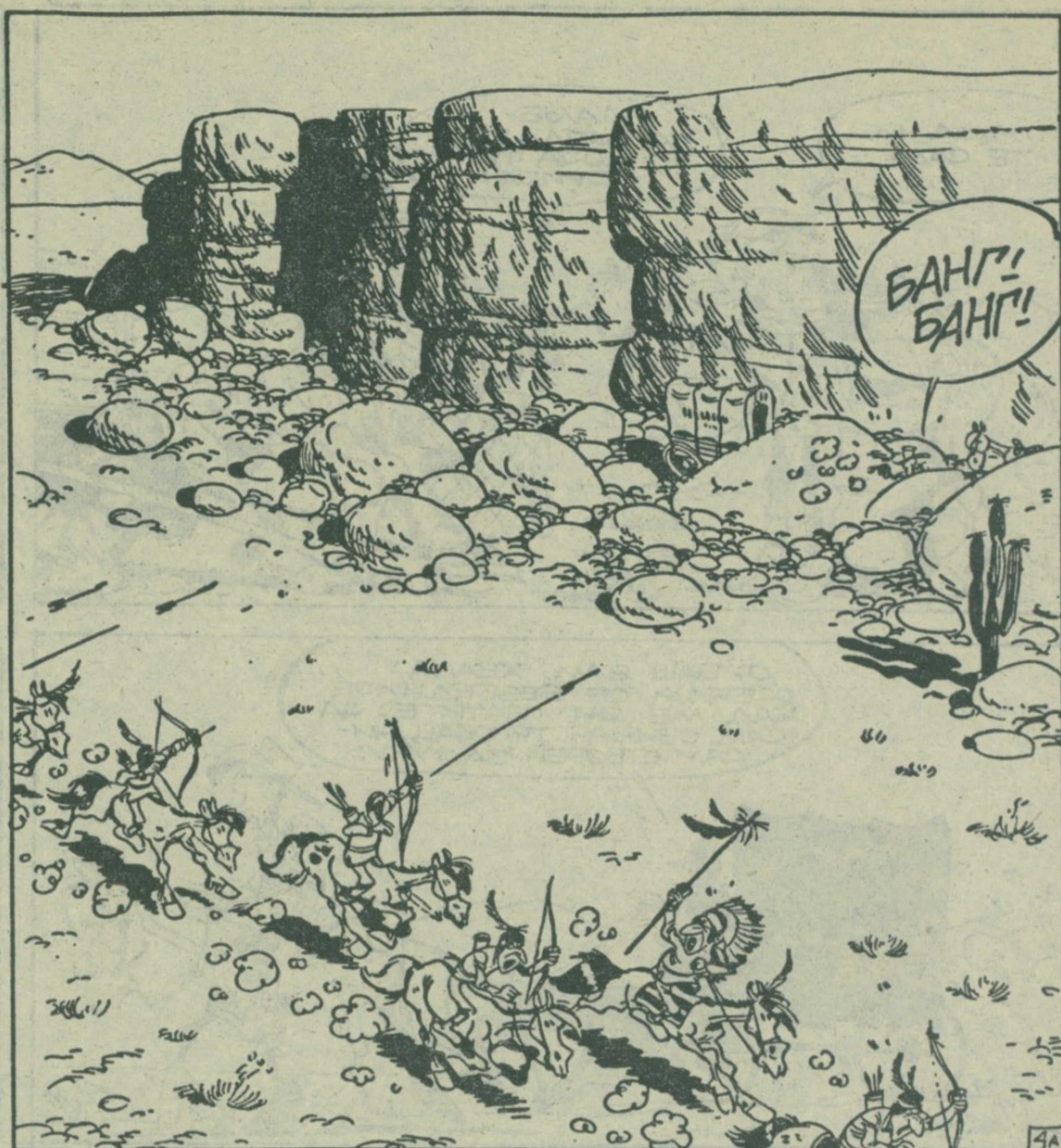

* У АМЕРИЧКОМ СЛЕНГУ ИЗ-РАЗИ КОЈИ ОЗНАЧАВАЈУ ЛОВУ, ТО ЈЕСТ НОВАЦ.

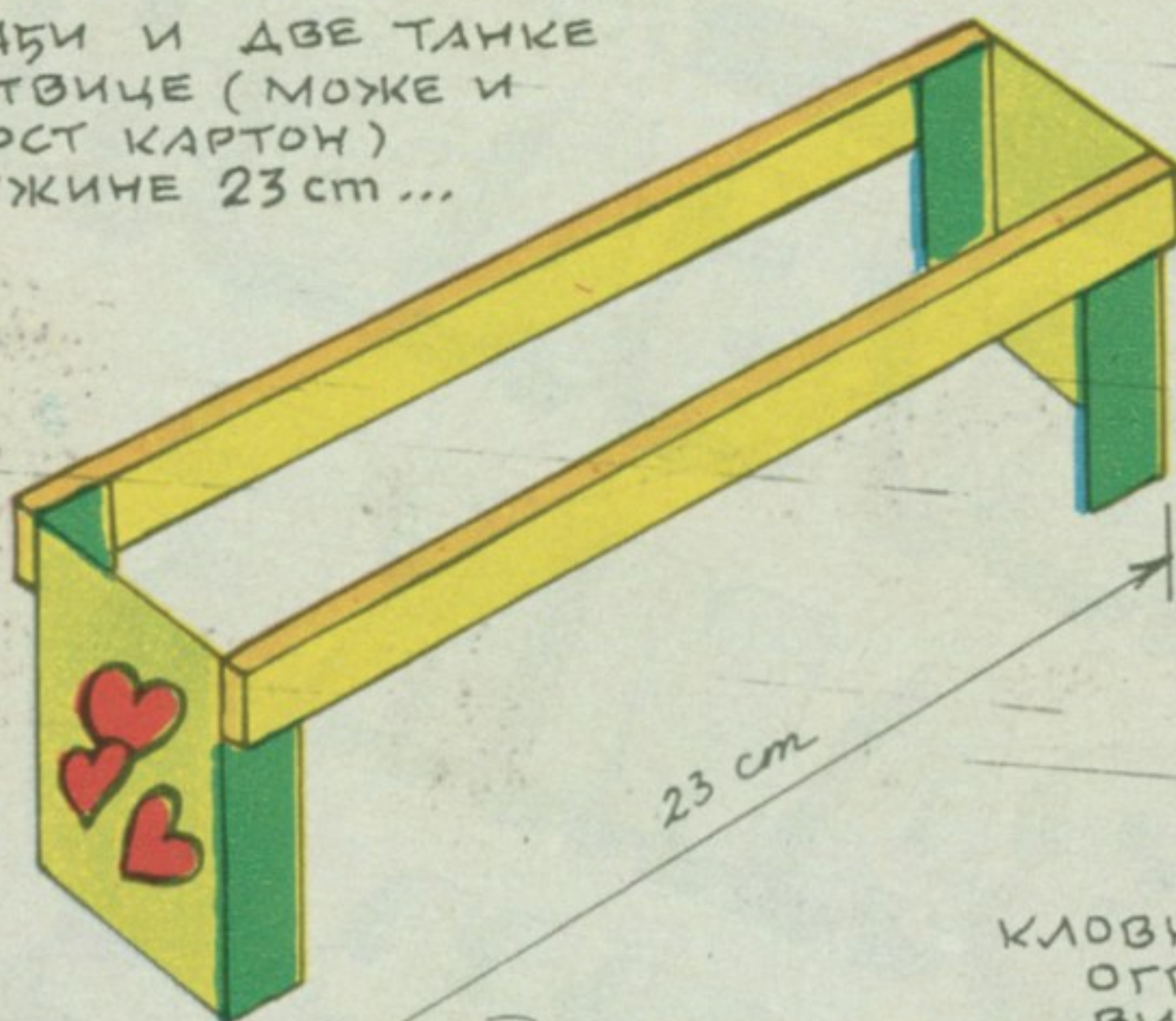

КЛОВН АКРОБАТА

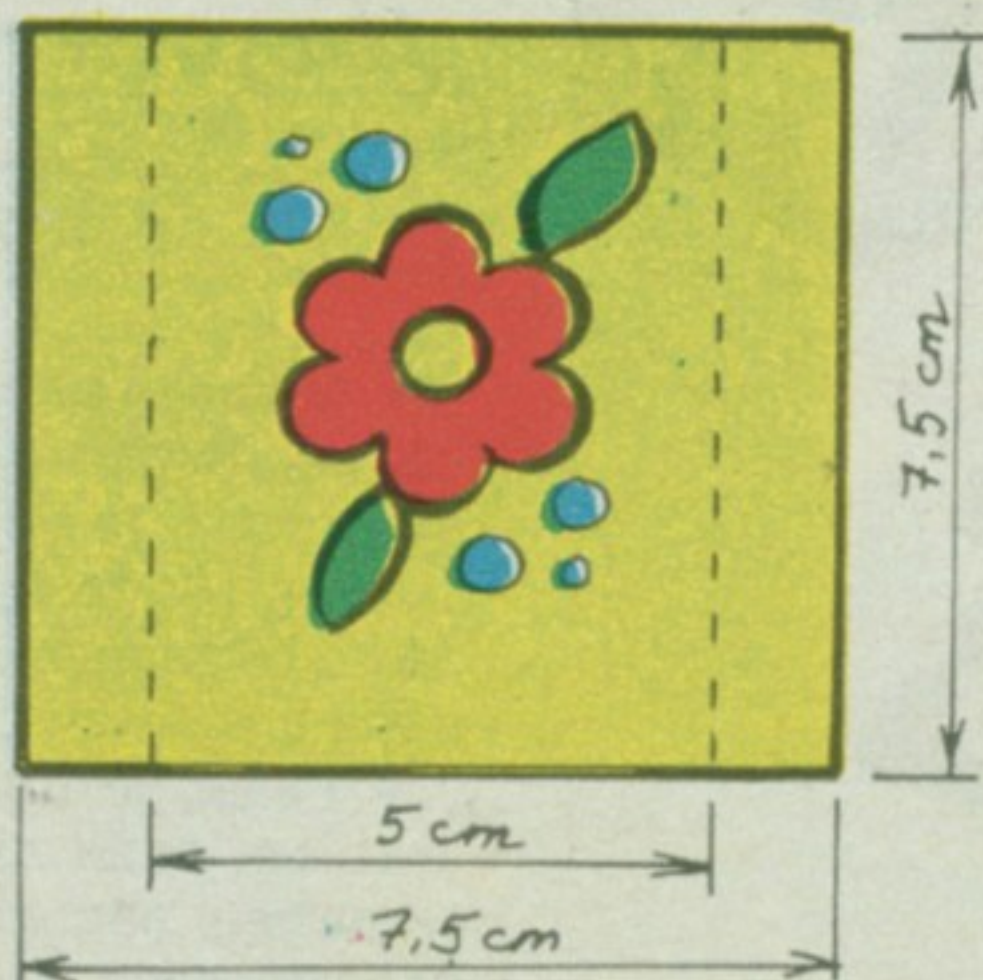

НАБИ И ДВЕ ТАНКЕ
ЛЕТВИЦЕ (МОЖЕ И
ЧВРСТ КАРТОН)
ДУЖИНЕ 23 cm ...

... ЛЕТВИЦЕ
ЗАЛЕПИ НА
КАРТОНСКЕ
ДРЖАЧЕ
ПРИКАЗАНЕ
НА ЦРТ. 1.
ДРЖАЧЕ
ОСЛИКАЈ И
ОБОЈ.

ПОТРЕБНА СУ ТИ ДВА
КАРТОНЧИКА ОВИХ
ДИМЕНЗИЈА КОЈЕ ТРЕБА
ДА ПРЕСАВИДЕШ ПО
ЦРТИЦАМА.

КЛОВНА СТАВИ У
ОГРАДИЦУ И
ВИДЕКЕШ ДА ЋЕ
ПРАВИТИ КОЛУТОВЕ
САМ ОД СЕБЕ.

ПАЗИ:
ЛЕТВИЦЕ
ПО КОЈИМА
СЕ КЛОВН
ОБРЕ МОРАЈУ
ДА БУДУ
ИДЕАЛНО
РАВНЕ!

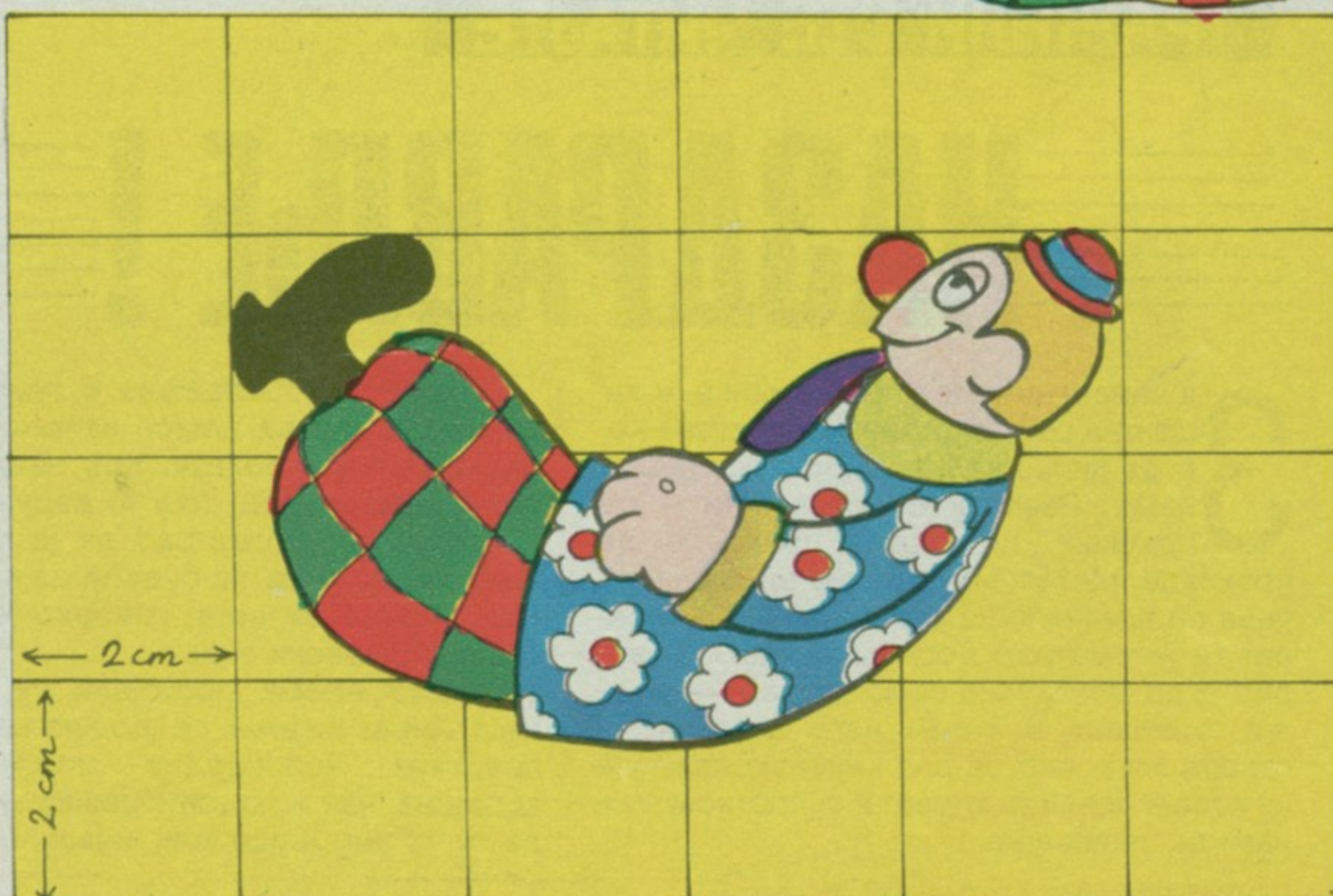
НА
ОБЕЛЕЖЕНОМ
МЕСТУ НА
КЛОВНОВОЈ
РУЦИ ПРОВУШИ
РУПУ И ПРОВУЦИ
САВИТЛИВУ ЖИЦУ
ДУЖИНЕ
ДЕСЕТАК CM.

КЛОВНА ПРЕЦРТАЈ
НА КАРТОН ДЕБЛИНЕ
РАЗГЛЕДНИЦЕ, МОЖЕШ НАЦРТАТИ
И ДРУГАЧИЈЕГ; АЛИ ЈЕ ВАЖНО ДА ЦИПЕЛЕ,
ГЛАВА И СТРАЖЊИЦА БУДУ НА МЕСТИМА НА
КОЈИМА СУ И НА МРЕЖИ, КЛОВНА ОБОЈ
СА ОБЕ СТРАНЕ.

АКО КЛОВН
НЕБЕ ДА
КРЕНЕ,
ЧВРКНИ
ГА ПО
ГЛАВИ!

ЖИЦУ ПО СРЕДИНИ
ЗАЛЕПИ ЗА РУКУ,
САВИЈ У БЛАГОМ ЛУКУ
А КРАЈЕВЕ ЗАВРНИ
У ПЕТОВИЦЕ КАО ШТО СЕ
ВИДИ НА ЦРТЕЖУ.

МУВАЛИШТЕ:
ВОЛИ МЕ...

НЕ ВОЛИ МЕ...

ВОЛИ МЕ...

НЕ ВОЛИ МЕ...

ЗА ЉУБАВНЕ ЗАМКЕ РЕШЕЊЕ ТРАВКЕ СУ

Без обзира за коју сте се „воли ме, не воли ме“ методу одлучили, верујемо да ће вас занимати како други радионичари откривају да ли је неко заљубљен у њих. И још важније од тога – како би волели да им љубав буде показана и доказана.

Дакле, прелазимо на велико финале наше анкете:

ДА ЛИ ВАМ ЈЕ ЉУБАВ УЗВРАЋЕНА (И КАКО ТО ЗНАТЕ)

– Мени увек врате они на које не рачунам па ме буде срамота! Иначе, кад се он прави важан и незаинтересован – онда знам да ме воли.

(Ово нам је написала Славица и додала „кратак и јед-

ноставан“ начин на који би волела да јој љубав буде саопштена:

„Нека он мене воли како год хоће, али нека ми показује како мени одговара. А мени одговара да ми говори језиком птица, ћутањем Месеца, шуштањем лишћа дивљих кестенова, да ми измисли име, запамти рођендан, поклања листове брезе и отворене млечне путеве, да ми рецитије, објашњава и разјашњава, да ме се не стиди пред другима и да ме воли његова мама.“ Ситница, зар не?)

Како ви решавате своје љубавне недоумице? Цветом беле раде?

Тратинчицом?

Гранчицом багрема? Или, можда, користите цветове са више латица које је теже пребројати?

– Мислим да ми је узвраћена, али нисам сигурна. Он ми нон-стоп намигује. Волела бих да ми то каже речима и да то буде наша тајна, а не да цела школа зна.

– Рекао је да зна да гата и узео ми леви длан. Рекао је: „Имаћеш леп живот, али ћеш варати мужа – значи мене!“

Највише бих волела да ми прво каже у шали, а затим да ме позове на неко осамљено место и ту ми каже истину.

– Јесте, а закључујем то по њеним поступцима: кад год има прилику, приближи ми се и разговарамо.

Не знам како бих волео да ми љубав буде узвраћена, али задовољан сам и овим.

– Једна Ана-Марија задиркивала га је да ме воли, а он је почео да је ућуткује. Она није престајала док се он није издрао: „Јесте, волим је! И шта сад?“

Волела бих да ми да налеп-

ТРАЖИЛИ СТЕ ЧИТАЈТЕ

НАЗДРАВЉЕ!

За савремену медицину кијање је заштитни рефлекс дисајних органа који се јавља кад је слузокожа надражена. Разлози су различити – од прашине, поленовог праха па до прехладе. Међутим, у древна времена кијање се тумачило на разне начине. Хипократ га је сматрао добрим знаком. Говорио је да мозак није само центар мишљења, осећања и хтења него се у њему ствара слуз. Ако се она кијањем излучује из носа – човек је здрав. У супротном, долази до запаљења...

Остала су забележена и тумачења да приликом кијања демон излази из тела и тешка болест пролази. Код неких примитивних народа још се у то верује.

Аристотел је сматрао да је мозак божански део тела, па будући да кијање долази управо из њега, говорио је да је то свети, божански знак.

У исто време постојала су супротна мишљења. Кијање се доживљавало као предзнак непосредне опасности по здравље, чак и живот. Плиније је записао да су у Риму људе који кијају поздравља-

ницу у облику срца на којој пише: I love you, да у његовом споменару пише да сам му ја симпатија, да ми се на смеши кад год га погледам, да ми каже да имам добру мајицу, да ми на часу физичког каже да добро радим гимнастику, да... да...

— Ја сам од оних који сањају принца на белом коњу па бих волела да ми љубав буде тако исказана.

Не воли ме... или ми се чини

Да не бисте помислили да је љубав баш тако једноставна, прелазимо на писма са „Не, љубав ми није узвраћена“ или „Сумњам да ме воли“. Ако у редовима који следе препознате некога, запитajte се нисте ли баш ви та сурова и ледена симпатија о којој се пише.

— Љубав ми је узвраћена, али не онаква какву ја пружам, већ обично другарство.

То је делимично и логично јер сам низак, „обична бубалица“ и нисам неки посебан лепотан. (Очигледно сам у праву јер има јубиларног — десетог — дечака.)

Нисам размишљао о томе како бих волео да ми љубав буде узвраћена. Уопште нисам неки романтичан тип (бар се надам!).

— Ја не знам да ли ми је љубав узвраћена. Он ми говори да ме воли, посвађао се са неколико другова због мене, зове ме сваки дан телефоном... Али, имам осећај да блефира. Никад нећу веровати мушкарцу, ма какав он био.

(Без обзира на ову последњу тврдњу, Радослава ипак даје неку шансу: „Не желим да од наше везе прави 'бум'. Не волим да ми каже да ме воли. Лако је то рећи, нека ми и докаже!“ Једино што нисмо сазнали то је: како Радослави доказати љубав.)

— Узвраћено ми је другарство. Мислим да се и он лепо осећа у мом друштву.

Волела бих да он и његови другови кажу како је она мала из прве клупе ружна, а ја да кажем: „Није ружнија од мене“. А онда они да почну да ме убеђују како сам ја анђео, богиња, и да он изјави да ме воли.

— Не знам да ли ме воли, али кад год се враћам из школе, ја некад верујем, некад не.

Волела бих да ми буде добар друг јер се љубав рађа из другарства.

(Надамо се да је Вики бар мало утешила оне радионичаре који се жале да им је узвраћена „само“ другарска љубав!)

— Вољела бих да, док се враћам из школе, за вријеме велике олује, без кишобрана,

он дотрчи за мном и замоли ме да шетам са њим. Да ме ухвати за руку, да необавезно причамо и да ме отпрати до куће.

Драги наши радионичари, то би било све што смо успели да сазнамо о љубави. Наравно, то није све што може да се открије о овој теми.

„Мувалиште“ је решило да трага и истражује, запиткује и одговара, завирује у ваше споменаре, дневнике... До сада смо ми постављали питања, а ви одговарали на њих. Намеравамо да тако и остане, али нам је потребна ваша помоћ у смишљању питања. Шаљите нам идеје за нове анкете, реците кога да позовемо у госте, о чему да пишемо.

У „Забавнику“ — „Радионица“, у „Радионици“ — „Мувалиште“, у „Мувалишту“ — срце, а у срцу — ЉУБАВ.

Н. Миленковић

Илустровао: Љубомир Милојевић — Љубац

Илустровао: Зоран Петканић — Петко

ли желећи им срећу. Ни ђудљиви цар Тиберије не би то пропустио кад би из царских кочија угледао на плочнику поданика који кија.

Чак је и Мухамед својим верницима препоручивао да онима који кијају пожеље добро здравље и срећу.

Обичај да се каже „наздравље“ постоји готово код свих народа, како примитивних и празноверних тако и културних. А раширено је и веровање да кијање потврђује истинитост нечијих речи. Па ако у друштву неко кине док тече прича, кажу: „Истина је!“

За кијавицу која би се отегла коришћена су различита средства. Плиније је записао да су неки љубили мазге или стављали на прсте комадиће псеће масти. Очигледно да такво лечење није било успешно, па је настала изрека: „Ако је лечиш, кијавица ће трајати целу недељу, ако је не лечиш — седам дана“. — Наздравље!

И. М.

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

MASTERS OF THE UNIVERSE

НОВЕ АВАНТУРЕ
ГОСПОДАРА СВЕМИРА

Man-E-Faces

МАСТЕРСОВЦИ!

Изашла је нова СВЕСКА МАСТЕРСА. На СВИМ киосцима, као и сваког месеца авантуре Хи Мена, Орка, Скелетора и осталих ГОСПОДАРА СВЕМИРА.

ХИЈЕНЕ – невине убице?

О животу хијена донедавно се врло мало знало. Новија посматрања ових, не баш омиљених, животиња открила су низ занимљивости и прилично променила нека већ устаљена веровања о њиховом животу

Брачни пар Џејн и Хуго Гудол са својим двогодишњим сином провели су шеснаест месеци у Националном парку Танзаније свакодневно проучавајући понашање хијена. Територија на којој су живели припадала је чопору планинских хијена и граничила са територијом речних с једне и језерских хијена са друге стране. Чопор који су проучавали имао је шездесетак чланова. Након извесног времена Џејн и Хуго почели су да уочавају разлике између њих. Приметили су да се међусобно не разликују само по изгледу, већ и да имају веома изражене карактерне црте па су им, временом дали и имена.

Како је затруднео Гроф Дракула

На челу чопора налази се женка – у овом случају Блади Мери. Не види добро на лево око, али околина је због тога ништа мање не поштује. Са њом је увек њена млађа сестра – Леди Астор. Пошто заузима нешто нижи положај у друштву, Леди је агресивнија од своје старије сестре. Обе су средњих година и прилично подгојене. Блади Мери има близанце, Водку и Коктеила, а Леди Астор кћерку, Мис Хијену.

Сваки чопор љубоморно чува своју територију, а посебне патроле редовно је обележавају сопственим мирисом. Погранични сукоби су чести и крвави. Догађа се да

млађи члан чопора пожели да се учлани и у суседни како би могао да учествује у дељењу плена на обе стране. Уколико има мало среће и смисла за дипломатију, то може да му пође за руком.

У сваком чопору постоји строга друштвена хијерархија. Леди Астор и енергични Велингтон, вођа мужјака и дежурни удварач гђе Мери, и, припадају, наравно, привилегованој класи. Они увек добијају највећи и најбољи део плена. И не само то: женке из високог друштва бирају мужјака и он је, по правилу, из исте класе из које су и оне, а све класне привилегије преносе се и на младунце.

Хијене живе у јазбинама које често мењају, особито уколико нису задовољне сусетанарима. Женке доје младе осамнаест месеци па и дуже, што је необично дуго у поређењу са неколико недеља уобичајених за већину сисара. Младунци су веома везани једни за друге, као и за мајку. Када је малом Вику орао појео брата близанца, он је, изгледа, осетио да се десило нешто страшно иако није присуствовао догађају. Цело преподне избезумљено је претраживао јазбине и неко-

лико наредних дана мајка није могла да га смири.

Младе хијене веома тешко преживљавају одбијање од мајчине сисе. Догађа се да у наступу негодовања јуришају на мајку и у том сукобу, по правилу, извуку дебљи крај – мајке их поштено изуједају. С обзиром да су младунци већ поодрасли, сви имају више од осамнаест месеци, окршаји нису нимало безазлени. Овакви изливи емоција могу да потрају прилично дуго. Мис Хијена, рецимо, данима је тврдоглаво опседала Леди Астор док није схватила да мора сама почети да бирне о храни.

Мајке држе младунчад даље од одраслих мужјака, како се, не дај боже, они са мало већим апетитом не би случајно забунили. Ипак, приче о хијенама канибалима углавном су претеране, мада, што се исхране тиче, нису баш избирљиве. Овај недостатак избирљивости примећен је нарочито код хијена из нижих друштвених слојева, док, на пример, отмена Леди Астор или ауторитативни Велингтон никада не би дозволити себи да учествују на канибалистичкој гозби. Младунци уживају да се госте изме-

том биљоједа, на пример носорога, али кад одрасту с презрењем гледају на ове поластице из младости.

Пол хијене веома је тешко одредити због велике спољашње сличности репродуктивних органа. Џејн Гудол је дуго живела у заблуди називајући једну хијену Гроф Дракула све док Гроф није затруднео, добио три младунца и постао – Грофица.

Цар је цар...

Насупрот општеприхваћеном веровању хијене нису само лешинари већ и врло успешни ловци. Не либе се да нападну бивола, мада зазиру од његових рогова, а нападају и крда зебри иако мужјак зебре има веома снажне зубе и може да им зада смртоносан ударац копитом. У чопорима су опасне, али ако се осаме добро знају кога да се клоне. Лаву се склањају с пута. Јер, цар је цар...

А кад се докопају плена, ту халапљивост треба видети, догађа се да нека од хијена остане без крајичка ува или врха шапе, јер једу тако невероватном брзином да у журби често и погреше. За собом не остављају ништа. С места крваве гозбе однеће чак и рогове бивола – они ће послужити као одличне играчке младунцима. Пошто на брзину гутају храну, касније обично повраћају несварене куглице костију и длаке, да би их затим, прежвакване, поново

прогутале. Уколико их не украде сусед.

Хијене, као и пси, воле јаке мирисе. По њима, уосталом, и разликују једна другу и чланове свога чопора. Зато се међусобно поздрављају њушењем и лизањем које посматрачу изгледа као љубљење. Имају још једну необичну особину. Чељуст им је таква да се добија утисак да се смеју што још више појачава њихов „говор“ који подсећа на људски смех. Кад јуриша на жртву или кад се љути, хијенин реп се укрути и стоји усправно као ратнички барјак. У тренуцима одмора и опуштања она га подвиге и седне на њега. Кад ленчари, хијена воли да буде близу воде или блата, а у време суше сама ће направити барицу да се у њој одмори и освежи. Ако има довољно хране, може да достигне тежину од неколико десетина килограма (нарочито је код женки трбух позамашан и увек, некако, претеже). Уз мало среће и мудрости доживеће и дубоку старост од тридесет и пет до четрдесет година.

Немају избора

Хијене су ноћне „птице“. Кад падне мрак, почиње журка. Окупе се на месечини и игри никад краја. Тада се чује онај „смех“ или „церекање“ који код људи изазива страх и нелагодност. То хијене, забављајући се, само нешто гласније ћаскају. Џејн Гудол

тврди да је први пут осетила симпатије према овим животињама након што је видела једну овакву сеансу, а после извесног времена проведеног у близини хијена изгубила се и она уобичајена одвратност коју људи осећају према њима. Она их чак назива „невиним убицама“ јер пошто су месоједи, хијене морају да убијају како би преживеле у условима сурове борбе за опстанак. Зар и код људи, уосталом, не постоје различити начини исхране? Вегетаријанци одбијају да једу било какво месо, Французи у сласт једу пужење, у Африци су деликатес пржени термити и црви, а у Индонезији је на високој цени супа по којој пливају живе рибице или оброк од ушећерених мушица. Човек, при том, има далеко већи избор од, рецимо, Блади Мери која мора да се докопа своје дневне количине меса како би могла да прехрани гладне младунце.

★ ★ ★

Џејн и Хуго Гудол морали су, после шеснаест месеци, да напусте Национални парк Танзаније и отпутују у Европу. Једног дана ће се, обећали су, вратити и написати шта се у међувремену десило у чопору планинских хијена: да ли је још жива уважена мајка Блади Мери, ко се удвара Мис Хијени, да ли је Леди Астор постала бака...

М. С.

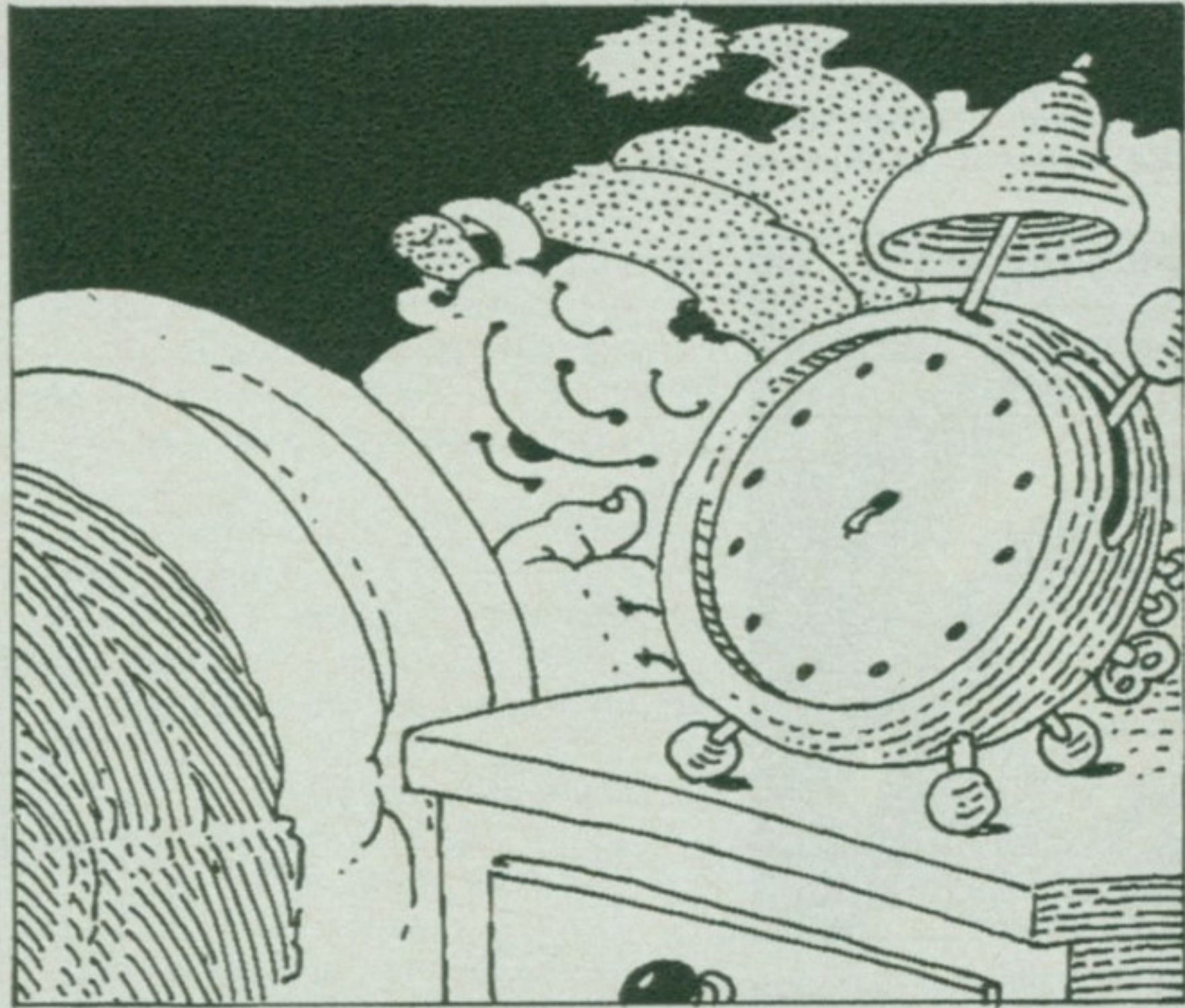
ПОДМТИНИ

ЗАБАВНИК

„ОЗОН“

Графити 89.

Сада жири има реч! Рад жирија неће бити баш једноставан и лак јер, осим што ће се много смејати вашим графитима, требало би да изабере најбоље међу најбољима. Док они не заврше рад пажљиво читајте „ЗАБАВНИК“ и завршницу ове игре. У следећим бројевима открићемо вам шта ће се све наћи међу корицама књиге коју штампамо – прве збирке југословенских графита. Осим тога, биће нам потребна и ваша помоћ! Аутори многих сјајних графита заборавили су да се потпишу и пошаљу нам своје податке (име, презиме, адресу и број телефона). И на страницама „ЗАБАВНИКА“ и на етарским страницама „ОЗОНА“ поћи ћемо у потрагу за њима, а за то нам је потребна и ваша помоћ. Наиме, глупо је да жири награди аутора неког графита, а он – непознат. И онда крене трач – „ОЗОН“ и „ЗАБАВНИК“ доделили награде духовима. Да се тако нешто не би десило, сви награђени ће морати да буду познати (бар нашим редакцијама). Да подсетимо, жири ће доделити 60 награда : I награду ауторима 10 најбољих графита, II ауторима 20 и III ауторима 30 равноправно оцењених графита. Починемо са откривањем тајни – свих 60 аутора награђених графита добиће на поклон књигу коју штампамо!!! Зато се још немојте претплаћивати на ову „енциклопедију графита“ већ сачекајте резултате нашег жирија!

НАШ ИЗБОР ПРИСПЕЛИХ ГРАФИТА:

1. Убедио сам је у две речи – захваљујући пантомими!
Милан, Београд
2. Најшашавији је онај ко будилник навија у 8 увече да му звони у 9 ујутро!
Славица, Ариље
3. Споменици постоје да би и птице могле да праве политичке графите!
Слободан, Београд
4. Два и два није четири када се нађу две мачке и два миша у истој кутији!
Весна Штимац, Ђаково
5. Чујете ли буку у орману? То моја хаљина излази из моде!
Љиљана Шаиновић, Нови Београд
6. Људи се чешу јер долазе шугава времена!
Марина Ценић, Београд

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ХИТ

ХИТ

ХИТ

ПОВРАТАК КОРЕНИМА

Од тога што последњих година рок музика посустаје и све више се врти укруг има бар мало користи. Водећи светски музичари, а преко њих и публика, схватили су да нису једини на свету и сетили се одакле је популарна музика дошла – из Африке. Тако су почели да откривају музику трећег света.

Један од оних који се представио публици захваљујући томе проширивању хоризонта јесте и Сенегалац Јусу Н'Дур. Најшира јавност упознала га је 1988. године када је уз Питера Гебријела, Стинга и Бруса Спрингстина учествовао на светској „Human Rights Now“ турнеји. Са Питером Гебријелом

сарађивао је 1986. на његовом албуму „So“ и био позван да отвори светску турнеју поводом ове плоче. Прошла година за њега је значила и потпуну афирмацију. Албум „The Lion“ који се недавно појавио код нас добио је широм света повољне критике а песма „Shakin the tree“, коју је урадио заједно са Гебријелом, нашла се на топ листама.

Јусу Н'Дур постао је велика звезда у родном Сенегалу још као тинејџер и то највише захваљујући посебном стилу названом „мбалакс“ који повезује традиционалне и модерне ритмове. Уз помоћ познатих музичара који свој утицај покушавају да употребе за афирмацију нових имена и Јусу је добио шансу да своју музику представи свету. И, како се чини, није је пропустио.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

PET SEMATARY

ГРОБЉЕ КУЋНИХ ЉУБИМАЦА

*Under the Arc of a weather
stain boards
Ancient goblins, and warlords
Come out of the ground, not
making a sound.
The smell of death is all
around,
And the night when the cold
wind blows,
No one cares, nobody knows.*

*I don't want to be buried in a
Pet Sematary
I don't want to live my life
again.
Follow Victor to the sacred
place
This ain't a dream, I can't
escape
Molars and fangs, the clicking
of bones
Spirits moaning among the
the tombstones.
And the night, when the
moon is bright
Someone cries, something
ain't right*

*I don't want to be buried in a
Pet Sematary
I don't want to live my life
again
The moon is full, the air is
still
All of a sudden I feel a chill,
Victor is grinning, flesh
rotting away.
Skeletons dance, I curse this
day.
And the night when the
wolves cry out,
Listen close and you can hear
me shout.*

Испод лука од времена
истрошене надстрешнице
Древни вампири и
господари рата
Без шума напуштају земљу,
Мирис смрти шири се
унаоколо,
У ноћи, док дува хладан
ветар
Никога се не тиче, нико не

зна
Не желим да будем
сахрањен
На гробљу кућних
љубимаца
Не желим поново да
проживим свој живот
За Виктором до светог
места
То није сан, не могу да
утекнем
Кутњаци и очњаци, звека
костију

Духови јецају међу
надгробним плочама
И у ноћи, док је месец
светао

Неко плаче, нешто није у
реду

Не желим поново да
проживим свој живот
Месец је пун, ваздух је

миран
Наједном осетих студен
Виктор се церум светла ро-
тирају

Костури играју, проклињем
овај дан

И у ноћи док вукови урлају
Слушај пажљиво, чућеш мој
крик

Текст и музика: Ди Ди Рамон и
Денијел Реј

Изводе: Рамонес

РОМАНТИЧНА ПРОШЛОСТ

У великом свету непрестано се ради на великим дискографским пројектима. Крајем прошле године у Америци је објављен луксузан шестоструки албум „Sound and Vision“ Дејвида Боувија који представља ретроспективу његове каријере. Плоча кошта 70 долара а ових дана очекује се њена премијера у Енглеској (цена још није утврђена). Почетком пролећа у Аустралији ће почети његова „Greatest Hits“ турнеја. У исто вре-

ме на тржишту се појавио петоструки албум „Jimi Hendrix – Live And Unreleased“ на коме се налази трочасовна прича о Хендриксу, направљена за амерички радио. На плочи су његови рани снимци са Литл Ричардом, Кертисом Најтом и „Isley Brothersima“ необјављени концертни снимци, непознати миксови његових каснијих хитова, акустични демо-снимци и необавезни џем сејшнови са пријатељима. Ту су и изјаве Ерика Клептона, Пита Таунсенда, Стинга и других о значају и утицају Хендрикове музике.

ХИТ

ХИТ

ХИТ

– Врло је тешко поредити обнављање наше групе са поновним радом „Ролингстонса“. „Who“ су стално у фази преиспитивања. Много више предњачимо у рокенрол утакмици него што то чине „Ролингстонси“. Ако се преслушају плоче које су издали за све ове године, јасно је да ту нема ни трунке експеримента. Ту може да се чује фантастична и изузетна формула, корисна док год они буду желели да раде. Додуше, Рон Вуд је постао сенка човека кога сам некад познавао, али мислим да је сјајно што још увек имамо Кита Ричардса.

Пит Таунсенд („Who“)

ИЗЈАВА
НЕДЕЉЕ:

Шоу деценије

За 30. јун ове године планиран је велики концерт у чувеном енглеском рок састајалишту Небворту под називом The Shaw of the Century (Шоу деценије). Концерт ће бити организован слично као Live Aid, очекује се зарада око три милиона фунти. Треба да се прода 120.000 карата по 30 фунти. Сав новац ће бити поклоњен у добротворне сврхе а предвиђено је да наступи свих 14 добитника годишње награде која се додељује за унапређење британске музичке продукције. Тог дана на бину ће се попети Ролингстонси, Клиф Ричард, Џорџ Мајкл, Елтон Џон, „Квин“, Дејвид Боуви, „Dire Straits“, Фил Колинс, „Status Quo“, „Pink Floyd“, Пол Макартни, „Тирс Фор Фирс“ (они нису добили награду, али је њихов менаџер један од организатора спектакла) и други. Спектакл ће почети тачно у подне и трајаће до 23 часа.

Свако ће имати 45 минута за свој наступ, програм ће преносити енглески радио и 65 телевизијских станица у целом свету. Намера је, такође, да се цео наступ касније објави на видео тракама и на тај начин заради још новца у добротворне сврхе.

ПРИНС МИТ О МОРИСОНУ

Ових дана Принс је добио привлачну понуду од америчких филмских продуцената који намеравају да ове године сниме филм о Џиму Морисону, песнику и певачу састава „Doors“ који је умро давне 1971. године. Иако је прошло скоро двадесет година од Морисонове смрти, занимање за музику Дорса и његову поезију не престаје што је био довољан повод за снимање филма. Предвиђено је да Принс направи обраде неких најпознатијих песама „Дорса“ које би се користиле у филму а касније би се нашле на плочи.

Џима Морисона цени и наша публика, недавно је библиотека часописа „Градина“ из Ниша објавила књигу „Америчка молитва“ у којој се нашао избор његових најбољих песама. У преводу Драгане Машовић ту су, поред песама са албума „Дорса“, његова поема „Америчка молитва“, делови интервјуа и његов текст написан за магазин „Eye“ 1968. године. Онима који воле Морисонове песме а не знају енглески ово је одлична прилика да се још боље упознају са уметношћу једног од најзначајнијих аутора које је рокенрол икада имао.

Драги Артуре,

Макс је, у време када ова прича почиње, таворио у бедним новинама градског добротворног друштва. Ја сам тада био на популарном телевизијском програму само зато што од продаје научне фантастике нисам могао да живим онолико добро колико сам желео. Претпостављао сам да ме је координатор за колонизацију звао да бих му помогао да нешто саопшти мојим дра-

– Не новинарском, него књижевном – саопштио је значајно. – Свиђа ми се то што радите.

– Ту је почео да ми се допада. – Ради се о вашој књизи чији наслов, да будем искрен, не знам.

На жалост, ни много сјајнији типови нису без рупа у образовању. Нема везе, ионако никада нисам волео бубалице. Главно је да се човеку књига допада.

– Нисам је, да вам право ка-

Боже, па ја нећу стићи да одем на сахрану свим својим критичарима када се ово рашчује. Наравно да им не преостаје ништа осим да се убију.

Писци научне фантастике требало би више да учествују у истраживању и освајању свемира – важно је говорио Координатор. – Ваш начин размишљања подразумева ирационално, па ништа не може да нас збуни. Пошто нисте оптерећени теоријским предзнањима, у стању сте да пронађете решење тамо где га неки научник никада не би тражио...

Како му је успело да у неколико реченица каже оно за шта је мени био потребан цео роман? Ипак, ја сам то реко лепше.

– Сем тога – наставио је – ви бисте то лепше рекли, али није важно како доведеш коња на реку, главно је да он после не буде жедан, зар не?

Рецимо.

– Видите, ваша размишљања навела су ме да предузмем озбиљне кораке у превазилажењу наведеног стања. Хоћу да кажем: пружа вам се прилика да своје замисли остварите у пракси...

Тада је, сав важан, устао.

– Дозволите да вам честитам. Од данас преузimate дужност првог литерарног саветника на...

Није чудо што све иде како иде када су политичари идиоти. Чују негде за неку глупост па је уврте себи у главу и ето несреће.

– Шта кажете на то?

Хтео сам да му кажем да пуца у Макса, јер кад ово објави, ја сам готов. Било као свемирски путник, било као тип чија популарност опада због тога што је гњида која једно пише а другачије се понаша. Било је касно, већ је излетео да изда свог најбољег пријатеља за тридесет сре-

брњака и ко зна колико хиљада долара.

Координатор као да није приметио Максов одлазак.

Наставио је да врти свој филм и на крају, уз простачко намигивање које нисам очекивао од тако угледног политичара, рекао да се у колонију шаље и неколико лепотица од којих памет стаје.

Хтео сам да му објасним да је мени памет стала још када сам баталио апотекарски занат и бацио се на писање, али ми је грло било суво па није ишло.

Лепотице како тако, али ова проклета планета заиста није успела да изневери моја најдирња страховања. То је проклета ужарена лопта сумпора која се од пакла разликује само по томе што ђаволи, ипак, с времена на време застану да се одморе а овде непрестано дува. Не знаш да ли је горе напољу, где ветар ради с тобом шта хоће (а углавном би да те удави у парафинском језеру или завитла и окачи о гране дрвета које зовемо Блесава Буква За Упаљаче) или унутра, где је тако мало животног простора да сам захвалан судбини што ме није скројила дужег од метар и шездесет. Храна ће још десетак година бити никаква (наши биолози процењују да ће им најмање толико требати да развију нешто употребљиво, а на шта ће то личити не смем ни да помислим), а ограничења таква да ћу, седнем ли икада у животу поново да пишем фантастику, написати роман о купању у кади.

Најтеже од свега пада ми то што сам одве апсолутни вишак. Наравно да никоме не пада на памет да се са мном о било чему саветује. Нисам обућар да учествујем у истраживачком раду, дају ми једино да поспремим базу, припремим оброк, ту и тамо проперем неки веш и тако. Наравно да то не може да ми испуни цео дан, па самујем као глува кучка. Неколико пута успео сам да довучем Клоксове у заветрину и заинтересујем их за шах, али то није никакво задовољство пошто имам утисак да смрде и кроз скафандер.

Све ти ово, драги Артуре, не пишем толико опширно из чиста мира, него да те упозорим. Данас сам примио две поруке. Твоју, у којој ми јављаш о завршном рукопису најновијег романа и Максову којом ме обавештава да се дохватио (он је сада на мом месту на тв) са Координатором и да ће повести кампању за искоришћавање писаца научне фантастике у истраживањима свих врста како све не би остало на мом примеру. Знаш какав је Макс када запне. Координатор је политичар и има моћ, па ти најсрдачније препоручујем да рукопис најновијег романа о путовању кроз време што пре уништиш. Човечанство ће бити сиромашније за један роман, али ћеш ти бити богатији за један живот који нећеш оставити у стомаку неког алавог тираносауруса.

Срдечно те поздравља твој, како оно Макс рече у једном уводу,

прави човек на правом месту.

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

ЛИСМО Р. ДУРМАН АРТУРУ

гим гледаоцима и најбољем пријатељу великодушно понудио да вешто покупи огриске које моја публика неће прихватити.

– Звао сам вас – рекао ми је Координатор после поздрава – да поразговарамо о вашем раду.

Наравно, није могао да ме позове да бих ми саопштио како се испоставило да смо у блиском крвном сродству. Нисам црнац, моји нису догурали даље од бабе која је била Индонежанка.

жем, ни прочитао. Мој најмлађи син објаснио ми је у пар речи о чему се ради па ми се допало. Врло, врло корисно.

Мудрим политичарима значајна је свака реч коју чују. Правилно. Није важно како доведеш коња на реку, главно је да он после не буде жедан. Написаћу причу о томе. Можда чак и две.

– У праву сте, људи од науке не би требало са толиким ниподаштавањем да се односе према писцима научне фантастике.

КАКО ДА ПОСТАНЕМ ЈАК

Ако вас интересује одговор потражите га у књизи **СНАЖНО ТЕЛО** која ће вам показати како да добијете неколико килограма моћних мишића, снажне руке широка рамена и све оно што мушко тело чини лепим и привлачним.

За неколико месеци и за вама ће се окретати девојке

И најснажнији шампиони боди билдинга некада су изгледали као ви. Оно што им је омогућило да развију снажно тело више није само њихова тајна. Све што вам је потребно да би постали снажни и лепо грађени је жеља за успехом и књига **СНАЖНО ТЕЛО**.

Латиница, 128 страна. Цена 59 дин.

КАКО ДА ЈОЈ ПРИЂЕМ

ЗАЈЕДНО – Књига за ваш сигуран успех код девојака. Како да привучете пажњу девојака и стекнете њихову наклоност и љубав. Како ћете прићи непознатој девојци и како да је најлакше упознате на улици у диско-клубу и многим другим местима. Како да закажете састанак – о чему ћете причати, како да се понашате са девојком коју сте тек упознали. У чему је тајна успеха великих освајача како да и ви постанете један од њих. Како да погледом, држањем и комплиментима освојите и задржите девојку коју желите.

Латиница 128 страна. Цена 59 динара.

ТАЈНЕ ВЕЛИКИХ МАФИОНИЧАРА И ХИПНОТИЗЕРА

У књигама

1. СПРЕТНЕ РУКЕ: Забавите друштво ефектним мафионарским триковима и вештинама – везивање цигарете у чвор, провлачење кроз дописницу, нацртани ратник нестаје, исцелана разгледница претвара се у конач, црно-бели круг постаје обојен, хипнотисана рука се сама диже, како да сломиш шибицу са само два прста и још 40 мафионарских трикова. Трикови се лако уче и изводе, а ефекат је задовољавајући. За извођење нису потребни специјални и скупи реквизити.

2. ХИПНОЗА И САМОХИПНОЗА: Све о хипнози – шта је хипноза које особе могу бити хипнотисане, какав треба да буде хипнотизер, припреме за хипнотисање, начин хипнотисања, продубљивање хипнозе, буђење из хипнозе, хипноза животиња. Самохипноза – како се помоћу хипнозе јача самопоуздање, постиже концентрација, радни елан, бољи успех у школи итд.

Само за вас искуства и тајне великих хипнотизера. Књиге су штампане латиницом. Свака књига 40 DM. Обе 59 динара.

Све књиге из овог огласа наручите на адресу **ЗАНИМЉИВЕ КЊИГЕ** факс 50, 11070 Нови Београд, шаљемо одмах – цену књиге и 4 дин. за поштарину и паковање плаћате кад примите књиге.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

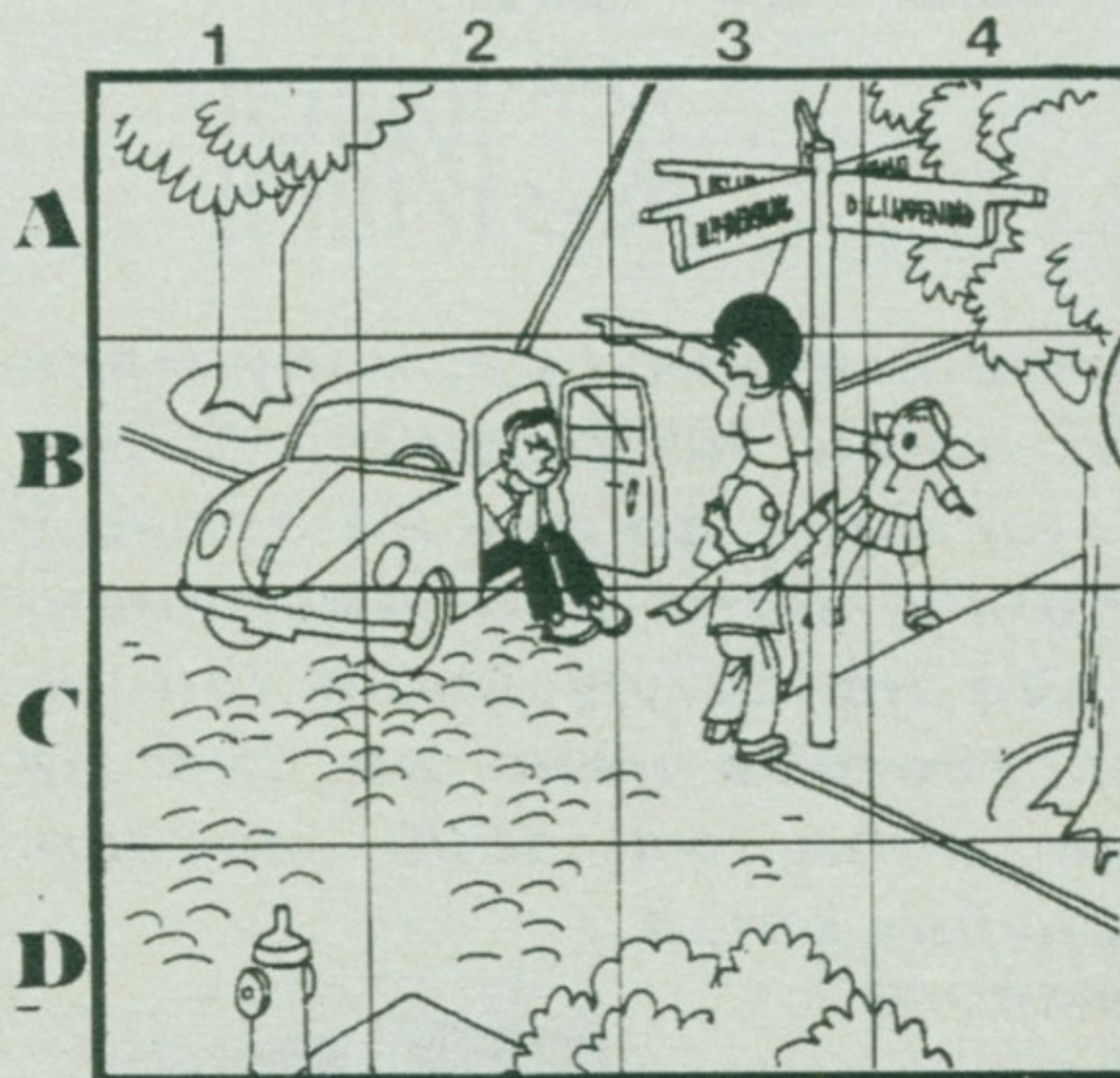
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

◆	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Б	Р	Е	О	■	С	П	А	Р	Т	А	К
2	Р	А	Д	■	Б	А	Р	У	Т	А	Н	А
3	О	А	■	В	И	Љ	Е	Т	А	■	А	Ч
4	М	О	М	О	К	А	П	О	Р	■	К	К
5						Д	А	Ј	И	■	А	З
6						О	Р	А	■	К	Р	В
7						Л	И	К	■	Т	Е	А
8						Е	Р	И	К	■	Њ	Љ
9						Н	А	Р	И	Т	И	■
10						А	Т	Е	Л	А	Н	А
11						Л	И	Р	И	Ч	А	Р

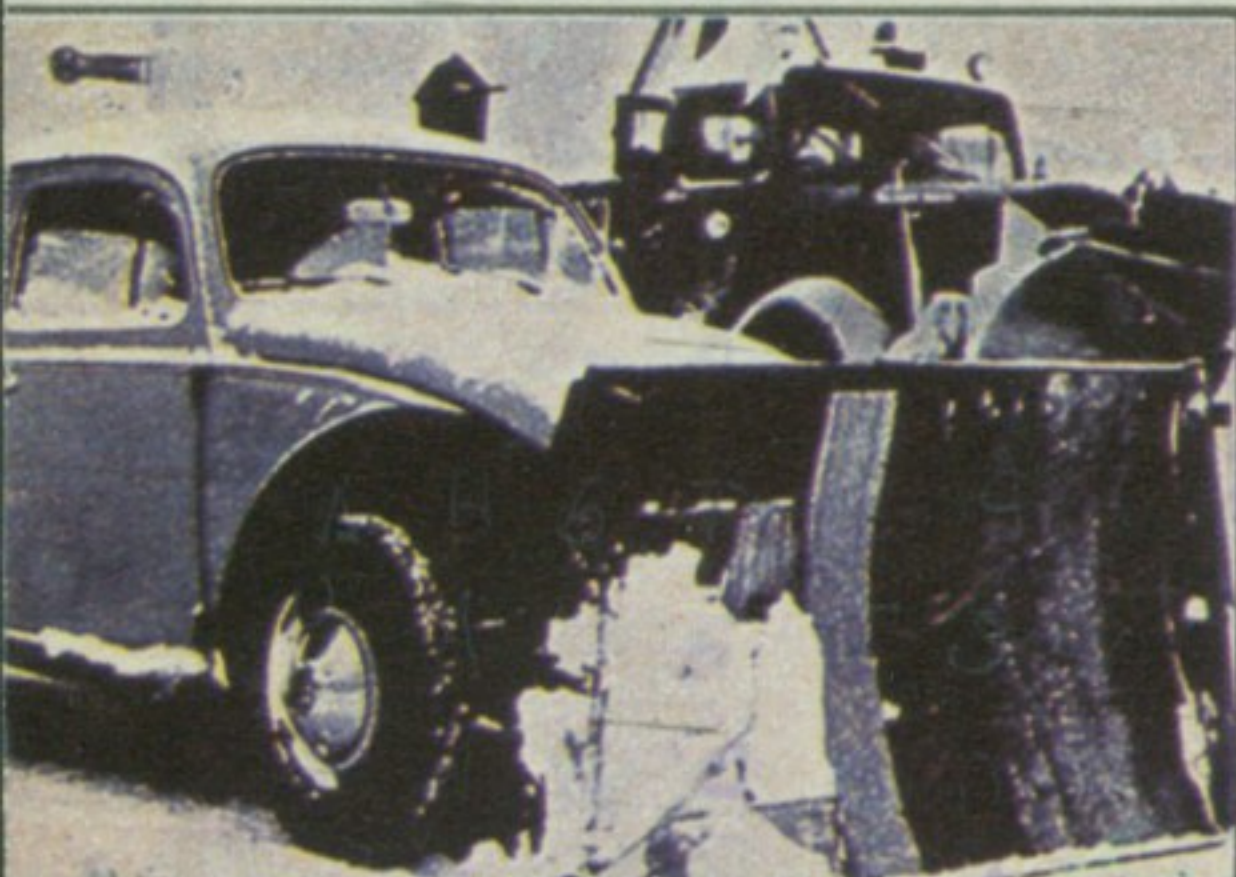
ВОДОРАВНО: 1. Брежуљак – Фудбалски клуб из Суботице, 2. Посао – Складиште барута, 3. Предлог – Украсна шара у тексту – Војвођански песник, Карољ, 4. Име и презиме нашег сликара и књижевника – Два иста слова, 5. Шпански сликар, Салвадор – Ад акта (скр.), 6. Омладинска радна акција (скр.) – Течно ткиво, 7. Изглед – Дивља ружа, 8. Име гитаристе Клептона – Два сугласника, 9. Палити, распривати (ватру), 10. Врста драмске импровизације, 11. Лирски песник.

УСПРАВНО: 1. Халогени хемијски елемент, 2. Драге воље, 3. Два иста слова – Ознака за метар, 4. Симбол кисеоника – Домаћа животиња, 5. Један зодијачки знак, 6. Име и презиме певачице са слике, 7. Припремати препарате за истраживање, 8. Врста занатлије, 9. Место код Чачка – Некадашњи француски смучар, Жан Клод, 10. Симбол тантала – Ауто-ознака за Кутину – Врста карташке игре, 11. Роман Лава Толстоја, 12. Врста пресованог овчијег сира – Мера за земљиште.

ИСТИ КВАДРАТИ

Која су два квадрата на овом цртежу потпуно иста.

КАКО СЕ РОДИЛА "БУБА"

ЛОШЕЕ
ОЦА
ДОБАР
СИНИ

Господине докторе, хоћу мали ауто којим ће радници у Немачкој моћи да иду на посао у фабрику, исто као Американци. Да не путују више бициклом. Његова цена не сме да буде већа од 1000 марака. Очекујем ваше предлоге

Ово је у јесен 1933. године изговорио Хитлер аустријском конструктору тркачких аутомобила Фердинанду Поршеу. Тако је настала идеја о стварању једног од најпопуларнијих модела у историји аутомобилизма, "Volkswagen" (што на немачком значи народни ауто) који је код нас својевремено добио надимак "буба". Одмах после сусрета са Хитлером Порше се дао на посао и 17. јануара 1934. године у Берлин послао прве нацрте.

— Народни ауто који сам замислио — писао је Хитлеру — није јефтин аутомобилчић, али је возило које може да конкурише свим другим у својој класи. Пошто таква машина може да се измени да би се добио популарни аутомобил, потребна су нека нова решења. — Те техничке измене подразумевале су мотор од 1250 кубика, ваздушно хлађење, максималну снагу од 26 коњских снага при 3500 обртаја у минуту, максималну брзину од 100 километара на час уз потрошњу од 8 литара бензина на 100 километара. Такав ауто није могао да кошта мање од 1500 марака. Баварски инжењери успели су ову цифру да смање на 900 марака и Порше је добио дозволу да почне производњу народног аутомобила. Гаражу у својој вили преуредио је у

радионицу у којој је за десет месеци, са још дванаест сарадника, направио прва три аутомобила која су названа "VW3"

200 возача за 100.000 километара

На Сајму аутомобила у Берлину у пролеће 1935. године Хитлер је представио нов ауто који "неће бити скупљи од мотоцикла". Пробне вожње су почеле 12. октобра 1936. године. Одабране су две марш-руте: једна на новом ауто-путу од Стокарда (места у коме је живео Порше) до Франкфурта и Бад Нојхама а друга на доста тешком путу, пуном кривина и успона, у Шварцвалду. За волаком сваког аутомобила био је стручњак из Поршеовог тима. Сваки ауто прешао је 50.000 километара и успешно положио први тест.

Следећи корак била је серија од 30 аутомобила (са ознаком "VW30"), такође за пробне вожње, а наручилац из Немачке није више жалио марке. Ови аутомобили подвргнути су другој врсти теста: возили су даноноћно све док нису прешли 100.000 километара. За волаком се смењивало 200 људи који нису били стручњаци, већ обични возачи доведени из касарни.

После тако детаљних проба постало је јасно да је у плану

производња изузетно издржљивог аутомобила који би у будућности могао да се користи у рату. Порше је два пута путовао у Америку да би проучио серијску производњу аутомобила а посетио је и чувену фабрику „Austin“ у Енглеској. У Америци се сreo са Хенријем Фордом, који је прилично суздржано говорио о немачком аутомобилском пројекту не пропустивши прилику да исхвали свој, тада већ чувени, аутомобил „модел Т“. Када га је Порше позвао у Немачку рекавши му да би Хитлер желео да га упозна, одговорио је: – Не, не могу, јер ће ускоро у Европи избити рат. Порше је, запрепашћен, почео да га уверава у супротно. Затим је, пре но што се вратио у Немачку где га је чекала титула професора и друга одличја, покушао да придобије групу врхунских америчких стручњака. Није успео, одбили су га сви сем двадесет техничара који су иначе били рођени у Немачкој.

По Поршеовом повратку у Немачку стигла је наруџбина за још тридесет аутомобила који су употребљени у пропагандне сврхе. Коначни модел направљен је 1938. и назван је „VW38“, по години у којој је настао. У исто време одређен је простор на коме ће се изградити фабрика за серијску производњу аутомобила. На поседу грофа Фридриха Вернера фон Шуленбурга, осамдесет километара од Хановера, урбанисти су замислили насеље за 90.000 радника и њихове породице. Град је добио име Stadt des FdF-Wagen да би касније био једноставније прекрштен у Волфсбург. Нови аутомобил назван је Kdf-Wagen, предвиђена је цена од 990 марака (по тадашњем званичном курсу то је било 396 долара), трошио је 6,5 литара обичног бензина на 100 километара, био је тежак 650 килограма, имао је 23,5 KS. Боја каросерије није могла да се бира. Сви аутомобили били су исти: тамноплави. Фабрика је постојала на плановима, али се неочекивано појавило важно питање: недостајали су радници који ће је подизати. Ратна индустрија упустила је већину квалификованих људи а Хитлер се обратио за помоћ и Мусолинију који је одмах послао групу радника.

Међутим, због припрема за рат производња аутомобила за цивиле никако није почињала. За потребе нацистичке партије произведено је 212 црних аутомобила који су кружили улицама немачких градова вршећи проратну пропа-

ганду. Идеја о производњи народног аутомобила постепено се претворила у још једну карикатуру у плану којим је требало покорити свет. Радници од тога нису имали ништа. После две године рада огромна фабрика је саграђена до пола а град за раднике (који је сматран војном тајном па се стога није налазио на географским картама) могао је да прими 2.358 породица.

Аутомобил с душом

Рат је увелико започео, инжењери и техничари конструисали су два нова модела војног возила. Kübelwagen (Kübel значи каца или кофа) са мотором од 985 кубика, 24 KS, са четири седишта, био је практичан за вожњу по тешким теренима. Schwimmwagen (ауто који плива) био је тип амфибије са пет брзина и рикверцом, елисом, брзином у води (у зависности од типа возила) од 10 до 12 km/h, на сувом од 74 до 80 km/h. Kübelwagen је нашао примену током другог светског рата у афричким пустињама, али је убрзо замењен новим типовима са већим гумама, били су оклопљени и наоружани митраљезом. Ово возило показало се изузетно погодно за маневрисање током офанзива у Совјетском Савезу. Фолксваген амфибија коришћен је на фронту, а произведено је 14.625 ових необичних возила.

Због свега тога фабрика у Волфсбургу била је мета савезничких бомбардера. После првог напада у лето 1943. године враћали су се још четири пута да би изручили 921 тону бомби. Више од пола фабрике је разорено, али је већи део машина остао неомаштешен.

По завршетку рата настале су невоље. Део машина Совјетски Савез је тражио, али томе су се успротивили Енглези објашњавајући да фабрика мора да настави производњу аутомобила за савезничке трупе смештене у Немачкој. Енглези су позвали Хенрија Форда да обнови рад у фабрици, међутим, Американци су то одбили. На крају 1949. године, фабрика је припала Немцима и почела је серијску производњу „бубе“.

За протеклих четрдесет година фабрика је израсла у једну од највећих светских аутомобилских корпорација, а њена возила могу да се виде на свим путевима света.

„Буба“ је доживела бројне измене али је у суштини остала иста: јефтин и не превише комфоран, али врло издржљив аутомобил који су нај-

више заволели млађи возачи. Шездесетих година ауто је освојио америчко тржиште и постао нека врста симбола, нарочито студентске, напредно оријентисане омладине. Каква иронија! Ауто који је Хитлер наручио! Али, од заљубљеника у „бубу“ мало ко је знао његову необичну историју. Поред тога што се, бар као случајни пролазник, појављује у много филмова, о овом ауто снимљен је један у коме се зове Херби и пролази кроз разне авантуре. Иако је серијска производња „бубе“ престала свуда у свету, сем у

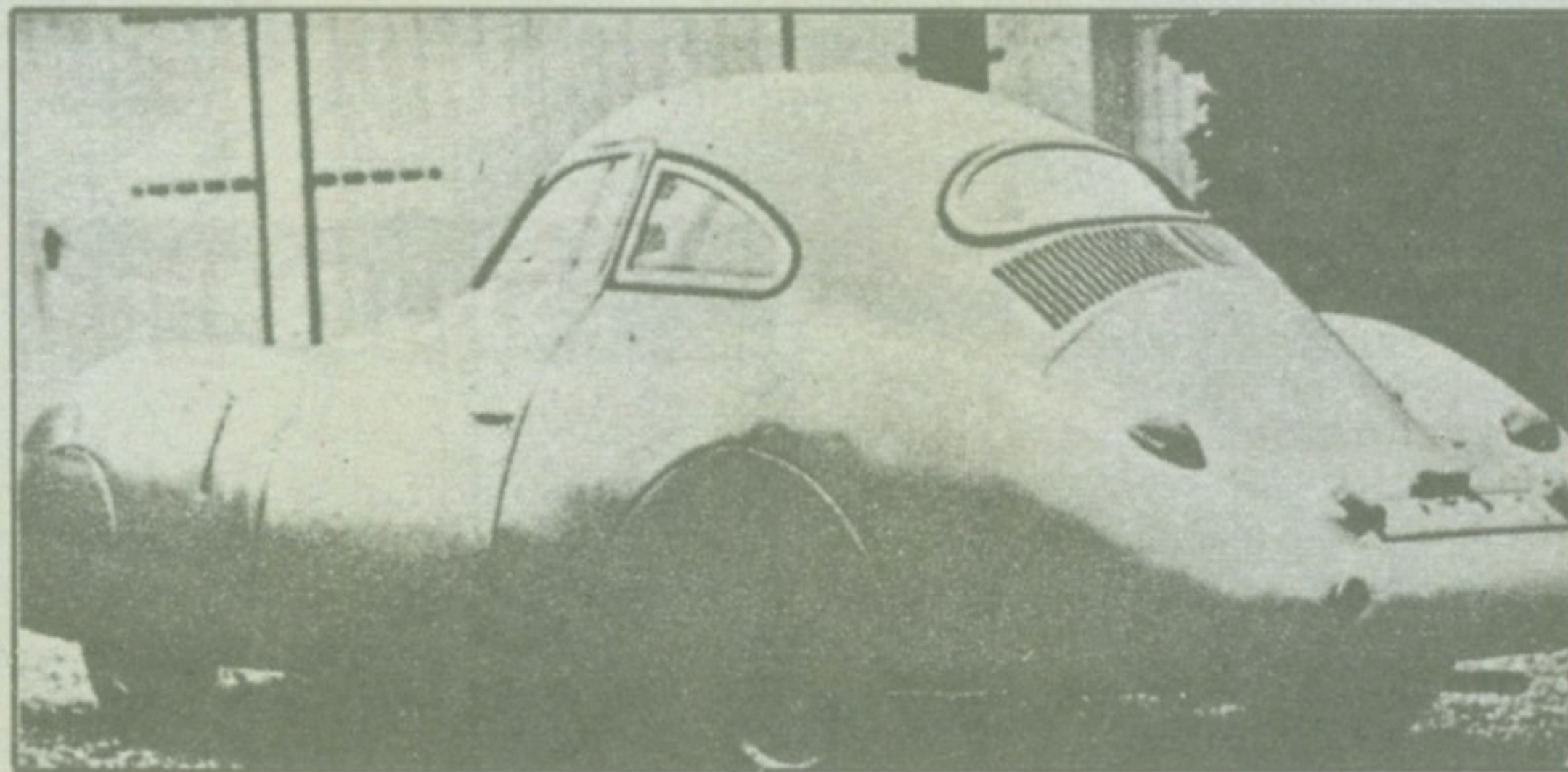
Мексико, још може често да се види на путевима. Из два разлога: дуговечна је и власници је, готово по правилу, много воле и брижљиво негују. Половне „бубе“ и код нас су врло тражене. Посебно су на цени кабриолет верзије које представљају прави статусни симбол. Ништа необично, јер „буба“ је ауто који има свој дух и личност. Она је пријатељ коме се све опрашта. Чак и то што се у рату борио на погрешној страни. Јер нико не може да бира родитеље, чак ни – Херби.

Петар Јањатовић

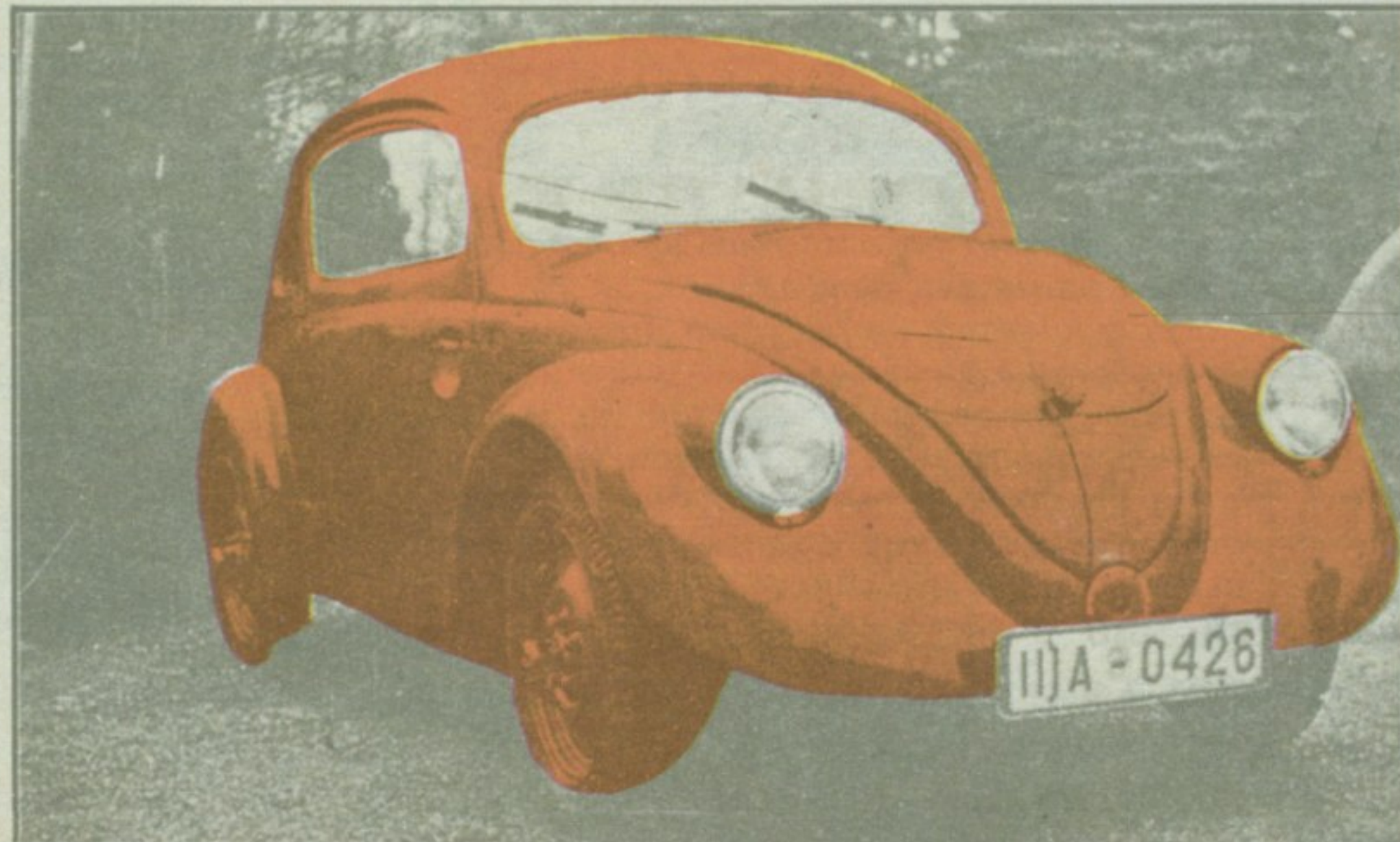
„Volkswagen 38“ на паради у Берлину

„VW купе“ са аеродинамичном линијом конструисан 1939. године за трке

Један од прва три модела „Volkswagena“ које је Фердинанд Порше направио 1935. године

МАЛА ПОШТА
п. фах 124
11000
БЕОГРАД
Македонска 29

Уређује: Диего Варагић

Док се троје свађају...

У породици ме нико не уважава и ја сам запањена. Јер, док мог брата није било, отац ме је напросто обожавао...

Мајка, изгледа, не сме да му противречи и слаже се с њим кад ме грди. Брат све то користи. Ја више не знам шта да радим.

ИЗМУЧЕНА ЧИТАТЕЉКА
ИЗ НОВОГ САДА

Свако прво дете доживљава долазак другог као угрожавање сопствене личности и одузимање повлашћеног поло-

жаја у којем је полагало искључиво право на родитељску љубав.

Бар у почетку, ни једно ни друго дете нису у стању да увиде да највише невоља имају управо родитељи. Зато долази до неспоразума, па и до грешака.

Да не би више мучила себе, уместо отпора пружи руку родитељима. Покушај да их схватиш. Видећеш, исплатиће се.

Стрелице љубави

Желео бих да знам нешто више о грчком богу Еросу.

ЧИТАЛАЦ ИЗ БЕОГРАДА

Ерос је син Афродите и Ареса – бог љубави, крилат, леп дечак с луком и то-

болцем. Његове љубавне стрелице погађају и смртнике и бесмртнике. Грци су га сматрали и творцем свега што је лепо у животу. Он им је био симбол пријатељства и тежње за истином, добротој и лепотом. У римској митологији Еросу одговара Амор.

Данас се Ерос често поистовећује с љубављу уопште.

Ц. О. – немој да нас заборавиш

Имам петнаест и по година и ученик сам прве године средње школе. Решио сам да студирам режију и да будем добар режисер. Шта треба да урадим да бих се уписао на факултет?

П. С. Ако будем постао славан, редакцију

„Забавника“ ставићу на прво место оних који су ми помогли.

Ц. О.
Београд

Сваке године, крајем априла или почетком маја, Факултет драмских уметности у Београду издаје брошуру у којој ћеш наћи све што те занима у вези припрема и уписа. Добро је да знаш и то да нема никаквих ограничења у погледу старости и школске спреме.

У рибара... зарђале удице

Страстан сам риболовац, али прибор слабо чувам, тако да сам дозволио да ми неке ретке удице захвати рђа. Како да сачувам преостале удице и како да са осталих уклоним рђу?

РИБОЛОВАЦ СА МОРАЧЕ

Неоштећене удице најбоље ћеш сачувати ако их мало замастиш, а оне већ зарђале очисти шмирглом, па и њих замасти.

Заштитна хемијска средства овде не долазе у обзир.

Божански недостижна

Желео бих да знам наслов најчитаније књиге.

МАЈА РАЉИЋ,
Соње Маринковић 9/А
Нови Сад

Они мало духовитији утврдили су да најчешће завирујемо у именик, јеловник и туристички водич. Али, то је друга прича...

Најчитанија књига, чији рекорд чак ни теоријски не може да буде угрожен, јесте Библија.

Тесла у Београду

Већ годину дана безуспешно трагам за једном књигом о нашем великану Николи Тесли. Остало ми је још да се обратим музеју Николе Тесле у Београду, али не знам адресу. Очекујем вашу помоћ.

НЕНАД МОМЧИЛОВИЋ
Цара Лазара 10/4
Лесковац

Музеј се налази у Улици пролетерских бригада 51.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: брдо, Спартак, рад, барутана, од, вињета, Ач, Момо Капор, кк, Дали, аа, ора, крв, лик, теа, Ерик, њљ, жарити, ателана, лиричар.

ИСТИ КВАДРАТИ: а2 – д4.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Ernest Ampofo, P. and T. Corporation, Mampong – Akwapim, Ghana – 19 година, воли музику и спорт.

Ружица Богдановић, Ђуре Пучара Старог 22, 76230 Босански Шамац – 14 година, сакупља постере.

Зоран Срдич, Моше Пијаде 46, 64000 Крањ – 16 година, воли дружење, игра шах.

Тања Мариуко, Балканска 111, 58000 Сплит – 13 година, воли диско музику.

Катарина Самочета, Девет Југовића 11/2, 32000 Чачак – 14 година, воли дописивање, спорт и музику.

Ана Чамилова, Коле Неделковски 46, 91000 Скопље – 12 година, сакупља значке и постере, воли да игра ламбаду.

Јелена Гојковић, Војводе Мишића 92а, 11500 Обреновац – 12 година, сакупља постере и салвете, воли плес и спорт.

Иван Ерић, С. пут 20, 37238 Плеш – 15 година, воли музику, дружење и спорт, сакупља постере и значке.

Александра Јокић, Далматинска 23, 25280 Руђица – 11 година, воли музику, сакупља салвете и сличице „Животињско царство“.

Ивана Дубајић, Ратка Вуковића – Чоче 20 а, 11000 Београд – 14 година, воли рок музику.

Циркуско рвање

Да ли је кечерство само шоу или се кечери уистину боре?

СРЂАН И НЕНАД
Титово Ужице

Catch-as-Catch-Can (у преводу с енглеског: ухвати како можеш) одомаћио се у Америци и Француској као циркуска представа, а у ствари је слободно рвање у којем су дозвољени сви захвати осим неколико опасних по живот.

ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК

БРОЈ 1994

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минових

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоновић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Ниша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варогић, Радана Весовић, Олга Вунадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Нецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миландиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевећ, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патротић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленио Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 33,20 динара, тромесечна 99,60 динара, полугодишња 199,20 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Месечна 66,40 динара, тромесечна 199,20 динара, полугодишња 398,40 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА ЗА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ШЕСТОМЕСЕЧНА:

САД	USD	34.-
СР НЕМАЧКА	DEM	56.-
ШВЕДСКА	SEK	207.-
ФРАНЦУСКА	FRF	193.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	51.-

Уплате из иностранства слаати на девизни рачун НИП „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“

* ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ
НА ЛИСТ НЕ ПРИМАМО.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ОВАН (21. 3 – 20. 4)

Звезде су ти наклоњене, имаћеш успеха на свим пољима. У школи ће бити како планираш, па не треба да се плашиш тренутног неуспеха који би могао да ти поквари очекивани успех на тремесечју. Наступа примирје и на љубавном плану. Сјајан дан имаћеш 21. Сунце улази у твоје сазвежђе 20. марта увече и тада почиње период у коме ћеш моћи да оствариш важне планове.

БИК (21. 4 – 20. 5)

Лепо ћеш се дружити са пријатељима. Самоћа ти тешко пада и зато немој ни да покушаваш да се издвајаш. Твоја креативност биће примећена у школи и награђена на прави начин, добићеш добру оцену из језика или уметности. Симпатија ће се наљутити пошто ћеш направити љубоморну сцену. Припази 20. марта, имаћеш лош дан.

БЛИЗАНЦИ (21. 5 – 21. 6)

Успех на свим пољима! У школи ћеш направити одличан потез који може да ти донесе похвале и отвори нове могућности за доказивање. На љубавном плану биће супер. Односи са симпатијом идеални, пријатељи ти сазнаће да се заљубљујеш јер си са особом која је заиста вредна пажње. Лош дан, што се новца тиче, биће 20. март.

РАК (22. 6 – 22. 7)

Посумњаћеш у друга (или другарицу) у кога си имао поверења. Добро провери причу пре него што се наљутиш, постоји могућност да неко покушава да ти подметне ногу. У школи ћеш бити међу најбољима. Симпатија ће ти рећи своје мишљење о недавном „излету“. Не треба да се правдаш, тако ћеш само погоршати свој положај. Поразговарај отворено.

Пише: Елизабета Лукић-Зељуг

ХОРОСКОП ЗА МЛАДЕ ОД 16. ДО 22. МАРТА

ЛАВ (23. 7 – 23. 8)

Догађаји на љубавном плану потпуно ће те заокупити. Нова симпатија већ чека усамљене лавове. Не би било лоше да мало размишљаш и о другим важним обавезама. Имаћеш сјајан дан 20, могло би се десити да добијеш новац на који не рачунаш.

ДЕВИЦА (24. 8 – 22. 9)

У школи ће ти кренути сјајно, моћи ћеш да се укључиш у неки занимљив пројекат где ће твоје способности доћи до изражаја. Сазнаћеш да се допадаш неком из разреда, то ће те на тренутак збунити. Размисли, можда би могло да буде занимљиво. Понекад не знаш шта хоћеш и због тога направиш погрешан избор. Немој да дозволиш да се то деси и овог пута.

ВАГА (23. 9 – 22. 10)

Уживаћеш у романтичној игри са својом симпатијом. Волиш да откриваш шта мисли и осећа, посебно када знаш да је озбиљно заљубљена. У школи ћеш имати више среће него знања, поправићеш оцену која те је бринула у последње време. Настој да избегнеш свађу са родитељима око куповине коју планираш, ништа нећеш постићи набуцитим понашањем.

ШКОРПИОН (23. 10 – 22. 11)

Коначно ће се смирити ситуација у кући. Разговараћеш са родитељима, они ће попустити и испунити ти жељу која ти толико значи. Попричај са симпатијом, нема разлога да је кињиш само зато што си лоше воље. У школи ће бити добро, нећеш морати да се пренемажеш и извлачиш како би избегао одговарање.

СТРЕЛАЦ (23. 11 – 21. 12)

Изненадиће те сопствена снажљивост у школи. Пријатељи ти сазнаће да бар некад можеш до краја да одиграш неку своју игру а да не забрљаш. Не би било пометно да намерно изостанеш са часова. Врло брзо ће те раскринкати. На љубавном небу ништа ново, али не задуго. Пријатно ћеш се осећати са друштвом преко викенда. Шармираћеш једну Вагу.

ЈАРАЦ (22. 12 – 20. 1)

Нервираћеш се без разлога због лоше оцене. Корисније ће бити да је брзо поправиш, 18. марта имаћеш повољан дан. Симпатија неће бити одушевљена твојим причама да нешто није како ваља, прозреће твоје незадовољство изазвано другим стварима. Ове недеље обавезно посети зубара.

ВОДОЛИЈА (21. 1 – 19. 2)

Венера, планета љубави, борава у твојем сазвежђу и шаље ти позитивне вибрације. Сигурно ће доћи до неке значајне промене. Ако имаш симпатију, сазнаћеш да те заиста воли, а ако је немаш постоји могућност да се заљубиш. У школи ћеш добити добре оцене из предмета који захтевају машту и креативност. Ићи ће ти мало теже са практичним наукама, мораћеш да се потрудиш ако желиш добру оцену.

РИБЕ (20. 2 – 20. 3)

Нема смисла да се стално свађаш са симпатијом. Постало је очигледно да је то због твоје љубоморе. Покушај да јој објасниш да ти понекад засмета што поклања пажњу и другим особама. У школи ће све бити ОК. Могуће су мање невоље због предмета из друштвених наука. Поразговарај са родитељима о путовању које може да буде врло корисно за тебе.

	Овен	Бик	Близанци	Рак	Лав	Дева	Вешта	Јарак	Водолија	Рибе
Матерњи језик	○	△	☆	△	○	☆	△	□	△	☆
Математика	△	□	○	☆	△	□	△	☆	○	△
Страни језик	□	☆	□	△	□	△	☆	□	△	○
Уметност	△	□	☆	○	☆	□	△	○	☆	□
Историја	☆	△	□	△	□	☆	○	☆	○	△
Географија	△	☆	○	☆	△	□	△	☆	□	○
Друштвене науке	□	△	☆	□	○	☆	□	△	☆	○
Физика	△	□	☆	○	△	□	○	☆	□	☆
Хемија	☆	○	□	△	☆	○	△	☆	□	△
Биологија	□	△	○	□	△	☆	□	△	○	☆
Техничке науке	☆	△	□	△	☆	○	□	△	☆	○

☆ – Звезде су ти врло наклоњене (5), □ – Нећеш заблистати (4), △ – Извући ћеш се (3), ○ – Имаш мале шансе (2), x – Лоше ти се пише (1)

BATMAN

WITH ROBIN

BY BOB KANE

У БОРБИ ПРОТИВ ЗЛОЧИНА

BATMAN, ROBIN, and indicia are trademarks of DC Comics Inc. All Rights Reserved.

